

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2024 - 2033

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2024 - 2033
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Vranov n./T., obec Nižný Hrabovec – ŠÚJ 528901
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2024 - 2033
Verzia	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Nižný Hrabovec	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj	Prešovský
Okres	Okres Vranov n./T.
Región	Horný Zemplín
Poloha:	48°51'16"S 21°45'13"V
Nadmorská výška:	126 m n. m.
Rozloha	11,29 km ² (1 129 ha)
Počet obyvateľov:	1603 (31.12.2023)
Hustota obyvateľstva:	141,19
Nacionále	
PŠČ	094 21
ŠÚJ	528901
EČV	VT
Tel. predvoľba	+421-57
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Nižný Hrabovec
	Nižný Hrabovec 407
	094 21 Nižný Hrabovec
Web:	www.niznyhrabovec.sk
E-mail:	ocu.niznyhrabovec@mail.t-com.sk
Telefón:	057 / 449 31 41
Fax:	

OBSAH

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	13
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	14
2.1 HISTRIA OBCE.....	14
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	16
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	23
2.4. Doprava.....	28
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	29
2.6. OBYVATEĽSTVO.....	39
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	48
2.8. BÝVANIE	51
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	53
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	55
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	57
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	60
2.13. ŠPORT	61
2.14. KULTÚRA	62
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA	64
2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY	64
2.17. CESTOVNÝ RUCH	64
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE.....	65
2.19. SAMOSPRÁVA.....	70
2.20. MANAŽMENT A SPRÁVA OBCE	70
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ	71
2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR.....	72
3 SWOT ANALÝZY	73
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	75
3.2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	76
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	76
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	77
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	78
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	79
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT.....	80
3.8 KULTÚRA.....	81
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	82
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	82
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	83
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE NIŽNÝ HRABOVEC	85
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	91
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE NIŽNÝ HRABOVEC.....	92
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	95
STRATEGICKÝ CIEĽ	95
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	104
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	104
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	105
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	106
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	106
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO.....	107
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	108
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	109
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	110
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	110
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	111
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	111
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	111
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	112
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	113
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	114
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	114

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	115
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	116
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	117
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	118
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	118
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	121
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE NIŽNÝ HRABOVEC	122
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	123
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN.....	125
8 AKČNÝ PLÁN	126
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	126
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	127
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	129
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	131
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	132
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	134
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	135
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	137
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	138
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	139
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE.....	140
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA.....	142
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	143
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	147
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	149
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	150
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	151
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	153
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	154
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	155
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	156
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	157
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	158
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE.....	160
FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR	161
10 ZÁVER	162
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	163

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec s výhľadom do roku 2033 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Nižný Hrabovec, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2024 - 2033
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OcZ a komisií, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou webovej stránky obce, stránky obce na sociálnej sieti FB, prostredníctvom zasadnutí OcZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2023 a 2024 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
	2024											
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení n.p.), ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		

Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno
Zdroj: vlastné spracovanie			

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Nižný Hrabovec je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- **Viacročný rozpočet**
- **KPSS**
- **ÚPN**

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (2015)
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (2013)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Konceptia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (2019)
- Konceptia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí (2017)

- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

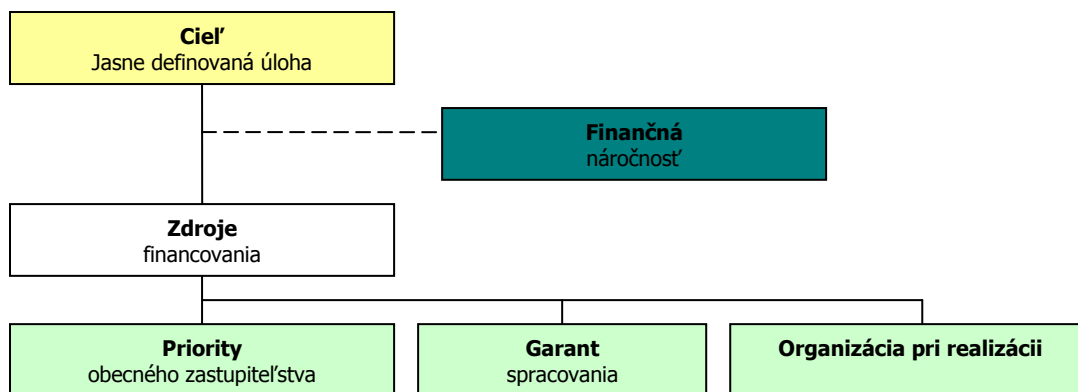
Nadnárodnej úrovne

- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- Stratégia EÚ pre Dunajský región
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- Európska zelená dohoda (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie,
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050,
- COM(2011) 112 v konečnom znení
- Energetický plán do roku 2050 COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- Horizont Európa (2021 – 2027)
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Nižný Hrabovec. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

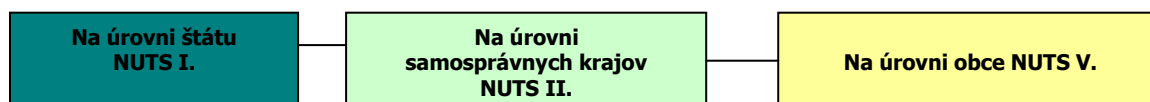
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Prešovský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Nižný Hrabovec má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

- 1. Inteligentnejšia Európa**
- 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
- 3. Prepojenejšia Európa**
- 4. Sociálnejšia Európa**
- 5. Európa bližšie k občanom.**

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú dotýkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – požičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie
	moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť
	Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania

	Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
3. Prepojenejšia Európa	Cestná doprava Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti Železničná doprava Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov Podpora regionálnej železničnej dopravy Vodná doprava Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti,

ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR obce Nižný Hrabovec integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Nižný Hrabovec 2024 – 2033 nadväzuje na predchádzajúce PHRSR obce, územný plán obce, viacročný rozpočet. PHRSR obce integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

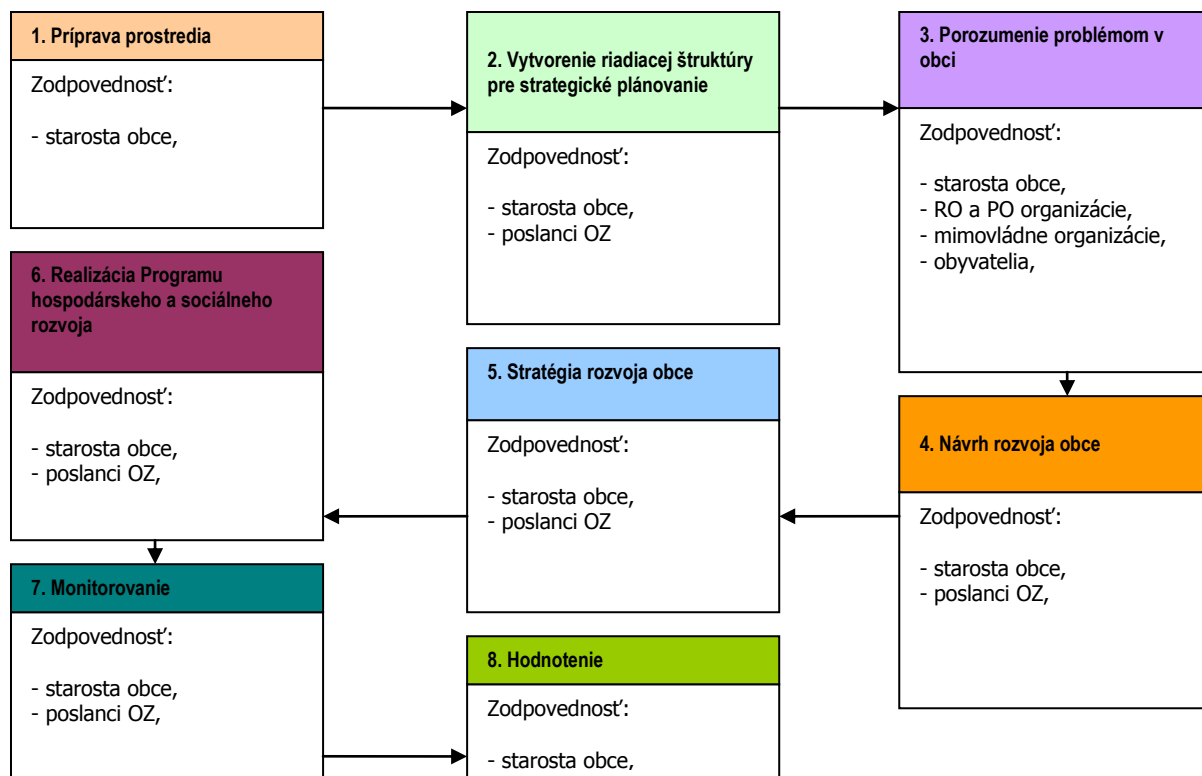
Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú obyvatelia, rozpočtová organizácia v pôsobnosti obce, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom dotazníkového prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Nižný Hrabovec . Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu.
2	Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov.
3	Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach.
4	hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj. Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR.
5	Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom. Uskutočňovanie plánu.
6	Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.

Zdroj: Woleková, Mežianová, 2004, s.14 – 17.

**Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Nižný Hrabovec
2024 - 2033**

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Z hľadiska administratívneho členenia je obec sídlom okresu Vranov n./T. súčasťou Vyššieho územného celku Prešov.

Základná charakteristika obce Nižný Hrabovec (k 31.12.2023)

Kód obce	528901
Názov okresu	Vranov n./T.
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	obec
PSČ	094 21
Telefónne smerové číslo	+421-57
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1357
Nadmorská výška obce - mesta v m	126
Celková výmera územia obce [km ²]	11,29
Hustota obyvateľstva na km ²	
Zdroj: ŠÚ SR	

V obci žije viac ako 1600 obyvateľov, k dispozícii je kompletná infraštruktúra, vrátane vodovodu a obecnej kanalizácie. Súčasťou obce je i rímska osada. Je tu dostupná tak cestná ako aj železničná doprava. Zriadili tu základnú školu s materskou školou. Priamo v budove základnej školy má svoje spoločenské priestory klub seniorov, súčasťou ktorého sú 3 pamätne izby miestnych ľudových tradícií. Miestni obyvatelia majú priamo v obci dostupné základné zdravotné služby aj lekáreň. Významným miestnym kultúrnym telesom je spevácky skupina Potoky. Je vybudovaný športový areál s veľkým futbalovým ihriskom a multifunkčným ihriskom s umelým povrchom a ďalšie športové ihrisko. K obľúbeným športom patrí tradičný futbal. Nižný Hrabovec oplýva prírodným bohatstvom. Vyskytujú sa tu minerály bentonity a zeolity, ktoré sa tu i ťažia. Priamo v obci sa zachovali vzácne staré dreviny, zapísané do zoznamu prírodných pamiatok (20.10.2015, <http://www.zemplin.eu/niznyhrabovec/>).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Územie zemplínsko-užskej nížiny malo v 8.-10. storočí silné slovanské osídlenie. Slovanské sídliská a pohrebiská sa koncentrovanejšie vyskytovali v oblasti Kráľovského Chlmca, Vranova a južne od Vihorlatu. Kontinuita tohto pôvodného obyvateľstva sa zachovala v strednom Zemplíne a na území Užhorodskej stolice až dodnes, čo súvisí s tým, že táto oblasť bola zaujatá Maďarmi až v tretej etape obsadzovania zemplínsko-užskej nížiny uhorským štátom.

I. etapa

Koncom 9.storočia prešli Maďari Vereckým priesmykom z Haliče cez Mukačevo k hornej Tise. V 10. storočí obsadili na území neskoršej Zemplínskej stolice oblasť južne od rieky Latorica so slovanským hradiskom Zemplín a kráľovochlmecskou oblasťou. Severne od Latorice už neprenikli. Táto situácia zostávala aj pri počiatkoch formovania uhorského štátu a za Štefana I. (997-1038).

II. etapa

Za kráľa Abu Samuela (1041-1044) po veľkých porážkach Maďarov na území Dolného Rakúska (1043-1044) venovali Maďari väčšie úsilie svojmu prenikaniu na sever v povodí rieky Tisa. Pohraničné obranné záseky (indagines) a stráže boli približne na línii Lastomír - Laškovce - Sečovce - Slanský priesmyk.

III. etapa

Druhý raz sa posunuli obranné hranice uhorského štátu na rozhraní 11. a 12. storočia. Hranice tvorila línia južné úpätie Vihorlatu - Strážske - Vranov a po starej ceste údolím Tople prenikli uhorské vojská až k Hanušovciam n/T a ďalej na Prešov. V opisovanej oblasti hranice prechádzali pravdepodobne v oblasti Kučina. Hranica tu bola ešte pomene dlho, ďalej sa posunula až koncom 13. storočia, keďže ešte roku 1270 sa spomína, že Čičava (neskôr tu postavili hrad) leží in confinio Poloniae (na hranici s Poľskom). V tomto roku daroval kráľ Štefan V. (1270-1272) magistrovi Reynoldovi, ktorý je považovaný za predka rodiny Rozgonyiovcov, rozsiahle majetky v Abovskej, Sabolčskej a Zemplínskej stolici, medzi nimi i zem Čičavu (terra Chychva), ktoré predtým patrili kniežatovi Rastislavovi. Čičava je ešte r. 1309 terra (zem), hrad postavili medzi rokmi 1309 - 1316, kedy sa aj prvýkrát spomína. Územie terajšieho Nižného Hrabovca sa prvý raz spomína na listine z 27. decembra 1254 vydané Belom IV. Kráľ dal Gregorovi, synovi Natu, na výmenu za spustošený majetok hradu Thubul (kedysi sa nachádzal na území dnešných Kapušian pri Prešove) v Šarišskej stolici zeme Lesné (Lezna) a Pusté Čemerné (Chemerna) v Zemplínskej stolici, na ktorých kedysi bývali Mycuta a Naualyad, ale teraz boli prázdne a bez obyvateľstva. Pri opise hraníc sa spomína aj les Garboncha (starší autori čítajú Gozbontha alebo Gorboucha). Drvhykrát sa toto územie spomína r. 1357. Jagerská kapitula zapisuje hranice, vytýčené r. 1335, pri delení lesnianskočemernianskeho panstva medzi Natových potomkov. Na území južne od Strážskeho pri opise chotárov dedín Stankovce (dnes len dvor Stankovce južne od Vole), Voľa a zaniknutých osád Vagyakoch a Chukahaza sa spomína na území medzi Laborcom a Ondavou veľký les (magna silva) nazývaný Garboucha (či Garboncha alebo Garbarcha) a

tiež aj potok Garaboucha (resp. Garaboncha), ktorý sa vlieva zľava do Ondavy. Tieto názvy prešli do maďarčiny ešte s hláskou g, teda ešte pred druhou polovicou 12. storočia, kým názov neskoršej dediny (Nižný Hrabovec), ktorá vznikla na západnom okraji tohto lesa niekedy po r. 1357, prešiel do maďarčiny s hláskou h ako Hrabóc. Vznik obce možné vymedziť rokmi 1357 (1360) - 1376, hoci sa domnievame, že už existovala v uvedenom r. 1254, kedy sa spomína veľký les (magna silva). Garboucha, ktorý tvoril hranicu darovaného majetku, takže nebol dôvod uvádzať dedinu ležiacu mimo darovaného územia na západnej strane lesa. Našu domnienku potvrdzuje názor prof. PhDr. Ferdinanda Uličného, že lat. termín silva = les, v spojení s miestnym názvom dokazuje existenciu dediny, ku ktorej les patril. To znamená, že obec Nižný Hrabovec je približne taká stará, ako obce (Pusté Čemerné, Lesné, Naciná Ves) ležiace na východnej strane lesa. Mnohí autori odvodzujú názov Hrabovec od stromu hrab. V literatúre sa mená lesa i potoka prekládajú do slovenčiny ako Hrabovec.

Názvy obce v ďalšom období boli tieto:

1413 Haraboch, 1436 Harabovecz, 1447 Harabócz, 1448 Harabocz, 1598 Hrabócz, 1666 Hrabócz, 1733 Hraboc, 1746 Hrabocz, 1749 Hrabocz, 1773 Hrabocz, Hrabócz, Nisny Hrabowecz, 1850 Unter-Hrabócz, 1867 Alsó Hrabócz, Nižni Hrabovec, 1869 Alsó-Hrabóc, 1873 Alsó Hrabócz, 5.11.1883 Alsó Hrabácz, 1892 Alsó-Hrabócz, 1900 Alsóhrabócz, 22.3.1905 Alsógyertyán, 1910 Alsógyertyán, 1921-30 Nižní Hrabovec, 1950 Nižný Hrabovec.

V listine z 9. apríla 1413, vydané leleským konventom, sa obec spomína ako Haraboch spolu s dvoma jej obyvateľmi, istým Benediktom a Žigmundom. Majetky tu mal rod Tussai z Tušíc. Ten istý rod Tussai Bod tu bol aj r. 1428. Tussaiovci, Hosszumezeiovci a Harabocziovci mali spoločných predkov z rodu Bod (Bótfi, Bodfi, Both). R. 1434 sa na spravovaní majetkov v Nižnom Hrabovci spomínajú Csontosovci z Nacinej Vsi a Zbugyaiovci. Pri potvrdzovaní majetkov Čontošovcov z Nacinej Vsi (Csontos de Nathafalva) sa ako zákonitý svedok podľa listiny z 24. augusta 1436, vydané leleským prepoštom Mikulášom, v ktorej sa cituje listina kráľa Žigmunda zo 17. júla 1436 - uvádza Štefan, syn Botha z Nižného Hrabovca (Stephanus filius Both de Harabovecz), ktorý sa o niečo nižšie, v texte spísanom prepoštom a konventom, píše ako Stephanus Both de Harabocz. V susedstve mal majetky aj Oswald de Harabocz. Ten sa ako jeden z hodnoverných svedkov (Oswaldus de Harabocz) spomína pri úprave majetkových pomerov v Lesnom v listine vydané v Budíne Jánom Huňadym 19. júna 1448. Rodina Haraboczi vymrela. Išlo o rodinu, ktorá ako jediná mala pôvod a majetky v Nižnom Hrabovci, a užívala predikát de Harabócz. Jedným z posledných mužských potomkov bol Štefan, ktorý zomrel bezdetný, pravdepodobne v prvých mesiacoch r. 1588. Okrem Nižného Hrabovca mal majetok v Kladzanoch. Na tieto dediny (mali spolu nie viac ako 32 obyvateľov) si robil nárok Štefan de Báthor. Majetky však nedostal, lebo sa o ne prihlásili zákonití dedičia: vdova Katarína, rodená Haraboczi, po Šimonovi Balpathakym, s deťmi Andrejom, Jánom, Annou, Eufrozínou a Dorotou. Z tohto obdobia poznáme aj mená ďalších vlastníkov obce: Žigmund a Ján Kórtvelyesiovci, Albert a Mikuláš Tussaiovci, Štefan Possai z Plehotíc, Štefan Deczy a Katarína, manželka Juraja Possaia, s dcérami Zuzanou a Sofiou. V r. 1598 majetky v obci vlastnili Žigmund Szent-Ivani, Juraj Possai, Andrej Soos, Štefan Possai, Michal Szent-Laszlai, Ján Balpataki, Štefan Bireszi a Gašpar Hraboczi.

Veľkosť Nižného Hrabovca v tom čase možno určiť aj podľa zdanenia sedliakov kráľovi od port. Porta ako daňová jednotka predstavovala celú sedliacku usadlosť, na ktorej v 14.- 15. stor. hospodárila jedna, avšak v 16. stor. jedna až štyri sedliacke domácnosti. Za osadu, resp. malú dedinu sa považovali sídliská, v ktorých bolo do 10 domov, pričom stredne veľké dediny mali 11-30 domov a veľké vyše 30 domov. Portálne súpisy z r. 1567, 1576, 1578, 1582, 1590, 1609 zaznamenávajú 2 1/2, 2 1/2, I, 1 1/2, 1/2 a 1 portu. Počty domov v r. 1601 a 1602 boli 8 a 9. Tieto súpisy najlepšie ilustrujú hospodársku situáciu Nižného Hrabovca.

V r. 1630 obec vlastní rodina Čontošova, r. 1663 obyvateľov zdecimoval mor. Po krátkom čase sa opäť zaľudnila. Z ďalších majiteľov obce sa spomínajú: Perényi, Bessenyei, Vass, Ujfaluassy, Malonyay, Mauks, Horváth, Kossuth, Szirmay, Nikléczy, Benitzky a Kriváczy. Manželskými zväzkami a ďalšími venami prechádzali majetky z rúk do rúk spomínaných šľachtických rodov. Najväčšie majetkové podiely v Nižnom Hrabovci mali Malonyayovci a ich dedičia až do uskutočnenia pozemkovej reformy. Po nich nasledovali Mauksovci, ktorí jediní zostali v obci až do vymretia rodu (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=7).

Vymedzenie územia

Obec sa nachádza na Východoslovenskej nížine. Jej územie patrí do povodia rieky Ondava. V obci je známy výskyt minerálov, z ktorých sú najrozšírenejšie bentonity a zeolity (20.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEn%C3%BD_Hrabovec).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Obec leží na rozhraní Východoslovenskej roviny a Východoslovenskej pahorkatiny, ktoré sú súčasťou Východoslovenskej nížiny. Východoslovenská nížina je súčasťou subprovincie Veľká dunajská kotlina, provincie Východopanónska panva, podsústavy Panónska panva. Morfológická tvárnosť hodnoteného územia je podmienená geologickou stavbou a litologickým zložením horninového podkladu. Hodnotené územie má v alúviu riek Ondavy a Laborca charakter roviny, ktorá smerom na sever prechádza do pahorkatiny Beskydského predhoria. Svahy pahorkatiny sú rozčlenené roklinami a eróznymi ryhami. Ondavská rovina je rovina pretiahnutá v smere S-J 45 km dlhá, v severnej časti 3-6 km v južnej časti 6- 10 km široká. Predstavuje typickú poriečnu rovinu s deniveláciami reliéfu pod 10 m s nadmorskou výškou 100 – 105 m. Podložie tvoria neogénne sedimenty, pokryté mocnou vrstvou štvrtohorných riečnych nánosov. Laborecká rovina sa vyznačuje plochým, rovinným reliéfom, miestami členeným mŕtvymi ramenami, prípadne miernymi vyvýšeninami príbrežných valov. Pozdišovský chrbát vystupuje výrazne z Východoslovenskej roviny medzi Laborcom a Ondavou. Je to podcelok široký 3-5 km, s miernym sklonom k juhu doznieva pri Bánovciach nad Ondavou. Nadmorské výšky sa pohybujú od 130 m v doline Laborca do 230 m v severnej časti. Severnú časť buduje ílovcovo – pieskovcové súvrstvie centrálno-karpatského flyšu, smerom k juhu málo odolné neogénne sedimentárne súvrstvia s prevahou rôznych druhov ílov: pieskovce, tufity a piesky s polohami štrkov. Humenské podolie je pozdĺžna zníženina eróznou – tektonického pôvodu medzi Vihorlatom, Humenskými vrchmi a Nízkymi Beskydami. Tiahne sa od Brekovskej brány pozdĺž Laborca a Cirochy po Sninu v dĺžke cca 28 km. Osou sú široké ploché nivy tokov, ku ktorým sa z juhu pripája úzky pruh pahorkatiny s náplavovými kužeľmi pod Vihorlatom, na severozápade sprašová pahorkatina. Mernická pahorkatina - podcelok budujú pieskovcové - ílovcové súvrstvia centrálno-karpatského flyšu. Na malej ploche pri obci Sedliska sa ako pokračovanie Humenských vrchov vynárajú karbonátové triasové útvary. Významné sú kvartérne riečne sedimenty v nive Ondavy a spraše. Reliéf má heterogénny ráz, v strednej časti sa nachádza široká niva Ondavy, po jej stranách pahorkatina a na ostatnom území hlbšie členitá podvrchovina. Humenské vrchy sú pohorie pretiahnuté v smere severozápad – juhovýchod, morfológicky vystupuje nad okolie 200 – 400 m. Prielomová brána Laborca rozdeľuje pohorie na dve časti (EIA, ŽSR, 2015, s.12).

Geologické pomery

Hodnotené územie z hľadiska regionálneho geologického členenia (D.Vass et al. 1988) je súčasťou rozsiahlej jednotky Východoslovenskej panvy.

Neogén

Neogénne sedimenty vypínajú molasovú panvu, ktorej vznik sa kladie na začiatok egenburgu. Transgresívne na egenburgu leží karpát reprezentovaný teriakovským a kladzianským súvrstvom tvoreným ílmi, ílovcami, siltami a polohami pestrých pieskovcov. Bádén je zastúpený súvrstvom nižnohrabovským, vranovským, kladzianským a lastomírskym. Začiatkom sarmatu vplyvom tektonických poklesov dochádza k transgresii brakického mora do centrálnej časti panvy. Sarmat je zastúpený súvrstvom stretavským, kochanovským a ptrukšianskym. Panón je reprezentovaný sečovským a senianským súvrstvom. Súčasťou tohto súvrstvia sú pozdišovské štrky, vystupujúce na povrch medzi Pozdišovcami, Trhovišťom a Lesným. Najvrchnejšiu časť predstavujú sedimenty zaradované k pliocénu, ktoré sú zastúpené čečehovským súvrstvom. Súvrstvie tvoria íly a štrky, prípadne piesky a tufity. Neogénne sedimenty nevystupujú na povrch v záujmovom území, ale sú prekryté kvartérnymi sedimentmi (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Kvartér

Kvartér je zastúpený fluvialnými sedimentami, ktoré dosahujú hrúbku 15 - 20 m. Kryciu vrstvu hrubú 5 - 10 m tvoria náplavové hliny až íly. Neogén je zastúpený súvrstvom stredno až vrchno sarmatského veku. Sú to prevažne pelitické sedimenty s polohami štrkov a pieskov. Na Východoslovenskej nížine, ktorej súčasťou je aj riešené územie, neogénne sedimenty mocné niekoľko sto metrov predstavujú výplň pozdĺž vnútrohorskej panvy. V študovanom území sa predpokladá prítomnosť sedimentov karpát. Vrtmi boli overené sedimenty a vulkanity badenu a sarmatu, ako i sedimenty panonu a rumanu. Prevládajú pestré íly a ílovce, slieky a pieskovce. Vulkanické horniny sú tu zväčša pokryté mladšími eolickými pieskmi, na povrchu sa objavujú iba ojedinále. Kvartér zastupujú hlavne fluvialné a eolické sedimenty. Fluvialná činnosť sa prejavovala v poriečnych nivách tokov a v neotektonických kvartérnych depresiách, v ktorých sú zaplavované 15 – 30 m, max. 70 m mocné súvrstvia štrkov, pieskov, hlin a ílov. Povrchové časti poriečnych nív a mladých depresií pokrývajú piesčité, hlinité, ílovité povodňové kaly a preplavované spraše, sprašové hliny a naviate piesky (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Seizmicita

Geologicko – tektonická stavba a prejavy neotektonických pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia. Záujmové územie je porušené početnými zlomovými systémami. Za potenciálne seizmicky aktívne zlomy možno považovať Ondavský, Laborecký a Trebišovský zlom. Na niektoré z uvedených zlomov sú viazané aj ohniská zemetrasení, ktoré boli lokalizované v tomto regióne. Hĺbka ohnisk zemetrasení je 3 – 13 km, magnitúda 5,01 – 5,70. Seizmická aktivita sa v rajóne prejavuje hlavne v línii Sečovce – Vranov – Strážske – Humenné. Epicentrá zemetrasení sa vyskytujú aj v prilahlých oblastiach Maďarska a Ukrajiny. Prejavy pozorovaných zemetrasení v rajóne a jeho najbližšom okolí dosiahli makroseizmickú intenzitu 7° stupnice MSK- 64 Vranov – Humenné (1778; 1914; 1941) (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Nerastné suroviny

Obec Nižný Hrabovec o rozlohe 1120 ha leží v ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny na terasách Ondavy v nadmorskej výške 111-236 m. V strede obce bola nameraná n. v. 131 m. n. m. Západnú časť zväčša odlesneného chotára tvorí niva, ktorou smerom na východ prechádza do Pozdišovskej pahorkatiny pokrytej vo vyšších polohách listnatým lesom. Podhorský stupeň Nízkych Beskýd tvoria mladotretohorné uloženiny (vápňité íly, tufity, pyroklastiká ryodacitov, sliene, zlepenice a flyšoidné vrstvy) na rovine prikrýté mocnou vrstvou štvrtohorných piesčito-kalových usadenín. Jedinečným bohatstvom tunejšej obce je početný výskyt minerálov, z ktorých sú najviac zastúpené bentonity a zeolity. Bentonity vznikli hypergénym rozkladom, zvetrávaním popolovitého sopečného materiálu a ukladaním zvetralín v badénskom morskom bazéne, kde sa mohli sformovať do konečnej podoby, vznikly premenou sopečného popola na morskom dne hneď po uložení a neskoršie účinkami cirkulujúcich podzemných vôd. Proces zeolitizácie, ktorý má regionálny charakter, prebieha v alkalickom, pomerne plytkovodnom morskom prostredí počas diagenézy tufitu, zámenou pôvodne vitrického materiálu, premenou základnej sklovitej hmoty tufitu. Tufit sa už od roku 1966 ťažil a používal na výrobu hydraulického cementu a vápna, ako plnivo do betónu a na výrobu poróbetónu. Až neskoršie sa zistilo, že ide o horninu zloženú prevažne zo zeolitu. Najväčšia poloha má mocnosť okolo 100 m, 90. 120 m, sklon 45° na JZ a známu smernú dĺžku až 7 km, siaha do Kučina až po Pusté Čemerné je čiastočne odkrytá v miestnom lome na JZ okraji obce. Toto prvé známe ložisko zeolitov v Slovenskej republike patrí k tufogénno-sedimentárnemu genetickému typu, ktorý je z ekonomického hľadiska najvýznamnejší (20.10.2015, <http://www.zemplin.eu/niznyhrabovec/sk/sucasnost.html>).

Pôdne pomery

Priestorová diferenciácia pôd v území je výsledkom pôsobenia azonálnych činiteľov najmä geologického substrátu a mikoreliéfu vplyvom ktorých sa vyvinuli genetické pôdne typy v dnešnej podobe. V území, v ktorom sa nachádza predmetná železničná trať sa vyskytujú poľnohospodársky využívané pôdy s prevahou fluvizemí. Fluvizeme sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Druhým pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje v okolí stavby sú pseudogleje. Pseudogleje sú pôdy s tenkým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu. Podľa Pôdneho portálu sa v okolí vyskytujú pôdy s BPEJ: 0351203, 0341002, 0348202, 0313004, 0312003, 0311002, 0311005, 0306002, 0398004, 0611002, 0615035, 0606005, 0606002, 0613004(EIA, ŽSR, 2015, s.16).

Pôdne druhy

Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne. Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm a zastúpenie pôdných druhov na poľnohospodárskych pôdach Slovenska je nasledovné:

Kategorizácia pôdných druhov		
Kategória zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm	Zastúpenie v %
pôdy ľahké	- piesočnaté (0 - 10%)	6,4
	- hlinitopiesočnaté (10 - 20%)	
pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 - 30%)	73,2

	- hlinité (30 - 45%)	
pôdy ťažké	- ílovitohlinité (45 - 60%)	17,1
	- ílovité (60 - 75%)	
pôdy veľmi ťažké	- íly (> 75%)	3,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Zastúpenie pôdných druhov v okrese v %

	Kategória erózy ohrozenosti				
	ľahké piesočnaté, hlinitopiesočnaté	stredne ťažké piesočnatohlinité	hlinité	ťažké ílovitohlinité	veľmi ťažké ílovité, íly
Vranov n. Topľou	2,23	66,38	12,55	16,63	2,21
Prešovský kraj	2,74	52,87	25,00	18,96	0,44

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Pôdne typy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetikkej i agronomickej kategorizácie pôd. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovanú rovnakou stratigrafiou pôdneho profilu, t.j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíja a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Nižšími kategóriami klasifikačného systému pôd sú subtyp, varieta, forma. Na Slovensku je nasledujúca štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd: (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx, 10.2.2015):

Zastúpenie pôdných typov v okresoch a krajoch SR (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KM	PZ	PG	RA	OM	SK,SC	LI,RN	GL	KT	zráž
Vranov n.T.	3,24	0,16	-	1,04	0,20	2,61	43,22	-	25,02	3,78	0,01	-	0,32	0,04	-	0,36
PPO kraj	9,62	1,23	0,04	0,80	0,60	0,90	72,55	0,04	8,58	3,61	0,05	-	0,10	0,10	-	1,51

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx, 5.2.2015).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)										Bodová hodnota (body)
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Vranov n. Topľou	0,31	0,58	19,18	5,93	24,75	20,49	16,16	12,28	0,31	-	50,24
Prešovský kraj	1,55	14,51	26,88	17,78	21,77	9,73	5,54	2,13	0,12	-	36,29

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Nižný Hrabovec od roku 2013.

Výmera územia v ha.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celk. výmera úz. obce	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9	1 128,9
Poľnohosp. pôda - spolu	591,7	591,7	582,3	582,1	582,0	581,9	581,9	581,9	581,9	580,1	580,1
- orná pôda	407,2	407,1	397,8	397,8	397,3	397,3	397,3	397,3	397,3	397,3	397,2
- záhrada	34,5	34,5	34,5	34,3	34,7	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6
- ovocný sad	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
- trvalý trávny porast	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	145,1	145,1
Nepoľnoh. pôda - spolu	537,1	537,2	546,6	546,7	546,9	547,0	547,0	547,0	547,0	548,8	548,8
- lesný pozemok	292,3	292,2	298,9	298,9	298,9	298,9	298,9	298,9	298,9	290,5	290,5
- vodná plocha	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	27,2	27,2	27,2

- zast. plocha a nádv.	145,0	145,1	145,5	145,6	145,8	145,8	145,8	145,9	145,9	145,9	145,9
- ostatná plocha	75,8	76,0	78,2	78,2	78,2	78,2	78,2	78,2	75,0	85,2	85,2

Zdroj: 20.12.2023, ŠÚ SR, DataCubes,

Štruktúra výmer územia sa v priebehu sledovaného obdobia zmenila relatívne významne. V roku 2023 boli poľnohospodárske pôdy zastúpené v rozlohe 580,1 ha. Nepoľnohospodárska pôda bola zastúpená 548,8 ha. Lesné pozemky boli v rozlohe 290,5 ha. K najväčším zmenám došlo v prípade ornej pôdy, ktorej výmera klesla na 397,2 ha. K nárastu došlo aj v prípade ostatných plôch, ktoré stúpili na 27,2 ha.

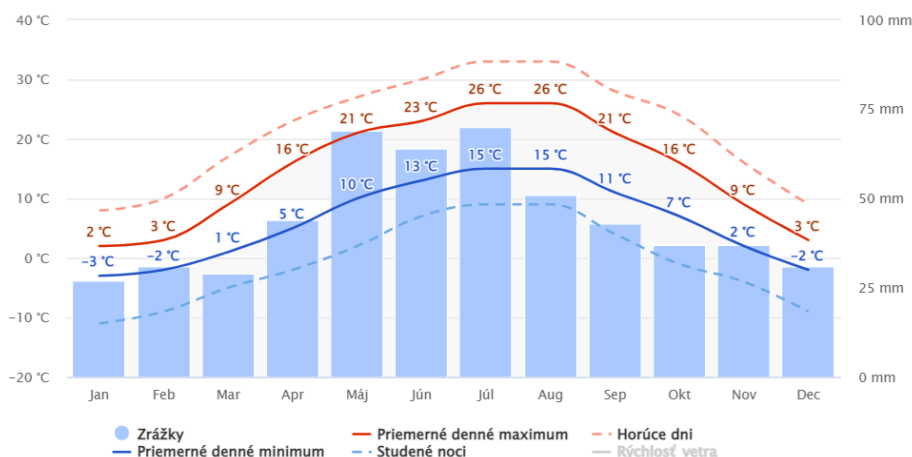
Hydrologické pomery

Hydrologicky spadá obec do povodia rieky Ondava. Prostredníctvom svojich prítokov (Topľa a iných) odvodňuje územie okresov Bardejov (väčšina územia), Svidník, Stropkov, Vranov nad Topľou, Medzilaborce (juhozápadná časť), Humenné (západná časť), Michalovce (najzápadnejší pás územia) a Trebišov (sever územia). Spoločne s ľavostrannou Latoricou vytvára rieku Bodrog, ich sútokom pri obci Zemplín v nadmorskej výške 94,5 m n. m.. Podľa dĺžky je 8. najdlhšou riekou Slovenska (20.10.2015, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Ondava>).

Ľavostranným prítokom Ondavy v chotári obce je potok Hrabovec, ktorý z oboch strán priberá menšie potôčiky najmä v extraviláne obce bohatom na menšie vodné zdroje, od čoho vzniklo jeho pomenovanie (Potoky) (PHSR 2007-2013, 2007, s.6).

Klimatické pomery

Sledované územie patrí do európskej kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom. Kontinentálne prúdenie vzduchu so sebou prináša suchý vzduch, t.j. bez významnejších zrážok. Klimatické podmienky územia sú v značnej miere ovplyvňované rovinatým tvarom povrchu i vegetačným krytom. Celá nížinná časť je z juhu otvorenou krajinou. Vodné dielo Zemplínska Šírava čiastočne prispelo k zmene klimatických pomerov v rovinatej časti. Priemerný ročný úhrn zrážok v tomto území predstavuje 593 mm. Tieto zrážky sa z väčšej časti podieľajú na výpare, ktorý dosahuje hodnotu 70 – 80 % z celkového úhrnu zrážok. Nedostatok vody v pôde vo veterných mesiacoch október až marec spôsobuje v čase bez pokrytia pôdu eróziu. Najnižšie priemerné relatívne vlhkosti sú v tejto oblasti v apríli a máji, najvyššie v novembri a decembri. Okolie Michaloviec patrí do oblasti teplej, podoblasti mierne suchej s chladnou zimou s teplotou v januári nad -3 až -5 °C, s počtom letných dní nad 50. Priemerná ročná teplota vzduchu je 8,8 až 9,1 °C. Počas celého roka prevládajú severné vetry. Vegetačné obdobie začína už v druhej polovici marca, končí v druhej polovici mesiaca október a trvá zhruba 200 až 220 dní v roku. Väčšina zrážok (cez 60 % z ročného úhrnu) pripadá na vegetačné obdobie, avšak zrážky majú prevažne búrkový charakter, takže sú pre rastliny menej využiteľné (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

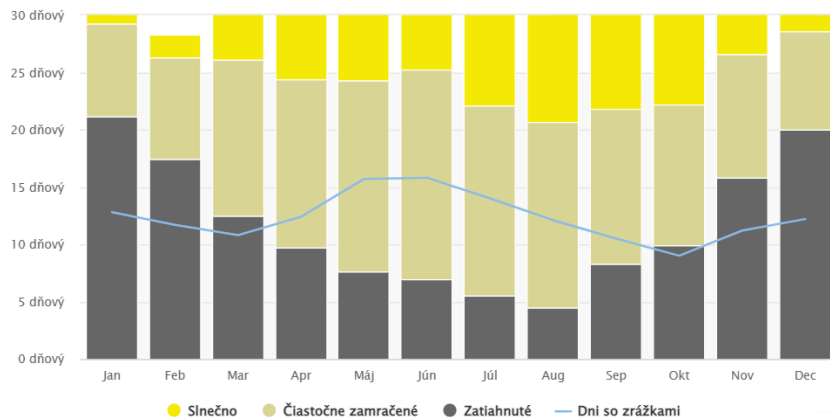
Obrázok: Priemerný úhrn zrážok
Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Priemerné denné maximum (plná červená čiara) zobrazuje maximálnu teplotu priemerného dňa v každom mesiaci pre obec Nižný Hrabovec. A naopak, "priemerné denné minimum" (plná modrá čiara)

zobrazuje priemernú minimálnu teplotu. Horúce dni a studené noci (prerušovaná červená a modrá čiara) ukazujú priemer najhorúcejších dní a najstudenejších nocí v každom mesiaci za posledných 30 rokov.

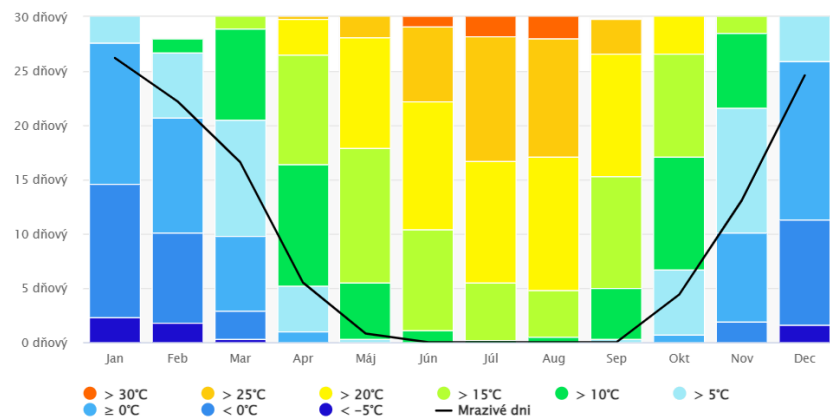
Z globálneho hľadiska medzi najchladnejšie mesiace v roku patrí január, február a december. Najviac zrážok sa v obci vyskytuje v mesiacoch máj až júl.

Obrázok: Slniečné, oblačné a daždivé dni v Hostíci

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

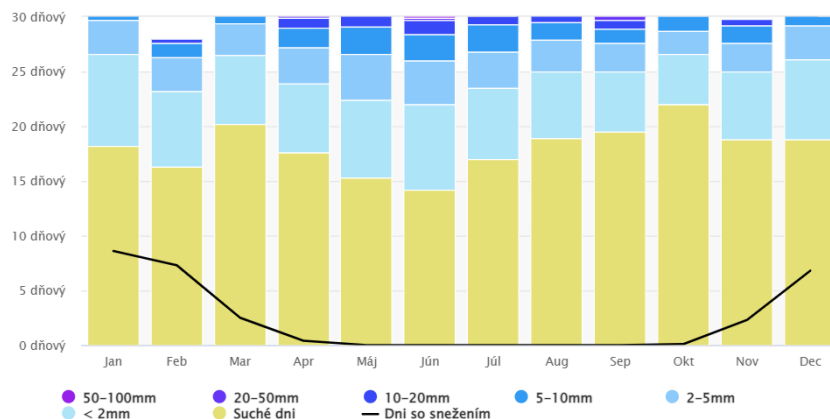
Diagram najvyššej teploty pre Nižný Hrabovec zobrazuje, koľko dní v mesiaci dosiahne určitú teplotu.

Obrázok: Najvyššie teploty

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Diagram zrážok pre Nižný Hrabovec zobrazuje počet dní v mesiaci, v ktorých spadne isté množstvo zrážok.

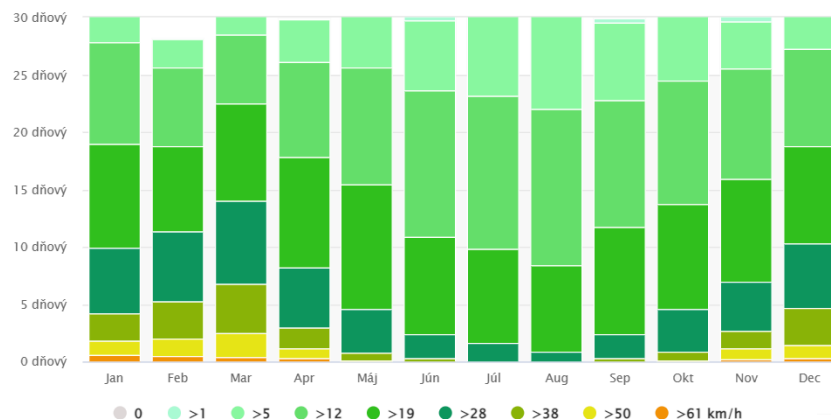

Obrázok: Úhrny zrážok

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Diagram pre obec Nižný Hrabovec prezentuje nasledujúci graf dni v mesiaci, počas ktorých vietor dosahuje určitú rýchlosť.

Obrázok: Rýchlosť vetra

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Najviac veterných dní je v mesiacoch január, február a marec.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Flóra

Záujmové územie podľa fyto geografického členenia flóry Slovenska (Futák, J., Atlas SSR, 1980) spadá do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Východoslovenská nížina. Základnú predstavu o vegetačnom kryte sledovaného územia poskytuje Geobotanická mapa ČSSR (Michalko 1986). Znázorňuje prirodzenú vegetáciu, teda taký vegetačný kryt, ktorý by sa vyvinul na území, keby do vývojového procesu nezasahoval človek svojou činnosťou. V širšom okolí záujmového územia nachádzajú nasledovné jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie (EIA, ŽSR, 2015, s.17-19):

Sx – vrbovo – topol'ové lužné lesy (pozdĺž rieky Laborec a Ondava)

Vyskytujú sa na brehoch riek, v medzihrádzových priestoroch, na vlhkých pri vysokých stavoch vody podzemnou vodou periodicky podmáčaných zníženinách, v blízkosti mŕtvych ramien alebo priamo v plytkých zazemnených ramenách. Pravidelne sú počas roka ovplyvňované povrchovými záplavami. Zo stromov sú zastúpené takmer všetky druhy mäkkých lužných drevín: vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba biela (*Salix alba*), topol' biely (*Populus alba*), topol' čierny (*Populus nigra*), topol' sivý (*Populus canescens*), vrba trojčinková (*Salix triandra*). Z krovín vrba purpurová (*Salix purpurea*), svib krvavý (*Cornus sanguinea*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a iné. Bohatšie je vyvinuté bylinné poschodie, v ktorom sa vyskytujú ostružina ožínová (*Rubus caesius*), chlastnica trstovitá (*Phalaris arundinacea*), žihľava dvojdomá (*Urtica dioica*), lipkavec močiarny (*Galium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), mäta vodná (*Mentha aquatica*), vrbica vrbolistá (*Lythrum salicaria*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica pobrežná (*Carex riparia*) a iné.

U – lužné lesy nížinné

Nadväzujú na predchádzajúcu jednotku. Do tejto jednotky sú zahrnuté vlhkominerálne a čiastočne mezohydrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov, alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo – brestových a dubovo – brestových lesov rozšírené na aluviách väčších riek, avšak viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív, najmä v nížinách a teplejších oblastiach pahorkatín (do 300 m n.m.), kde ich zriedkavejšie a časovo kratšie ovplyvňujú periodicky sa opakujúce povrchové záplavy, alebo kolísajúca hladina podzemnej vody. Zvyšky týchto porastov okolo vodných tokov sú v súčasnej dobe pozmenené a ohrozované ľudskou činnosťou (regulácia vodných tokov, poľnohospodárstvo, meliorácie a pod.). Na ich vznik, vývoj a štruktúru vplýva veľa ekologických faktorov, z ktorých rozhodujúci význam má vodný režim úzko spojený s reliéfom a zložením pôdotvorného materiálu. Z drevín sa uplatňujú najmä tvrdé lužné dreviny: jaseň úzkolistá (*Fraxinus angustifolia*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), medzi ktoré bývajú hojne primiešané aj niektoré dreviny mäkkých lužných lesov, napríklad topol' biely (*Populus alba*), topol' čierny (*Populus nigra*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). Z týchto drevín majú rozhodujúci edifikačný význam jaseň panónsky a dub letný, lokálne aj brest hrabolitý. Krovité poschodie je zväčša dobre vyvinuté a vyznačuje sa vysokou pokryvnosťou. Bežnými druhmi bývajú svib krvavý (*Cornus sanguinea*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), javor poľný (*Acer campestre*), rozličné druhy hlohu (*Crataegus* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), javor tatársky (*Acer tataricum*) a iné. Bylinný podrast je podstatne bohatší a druhovo pestrejší. Mnoho eutrofných a mezotrofných bylín tu má optimálne rastové podmienky, lebo pôda je dostatočne zásobená nielen vodou, ale aj základnými minerálnymi živinami.

Cr – dubovo – hrabové lesy panónske

Vyskytujú sa predovšetkým v kotlinách južného Slovenska, na rovinách (Podunajská a Východoslovenská) a na Záhorskej nížine. Podmieňujú ich piesočnaté a štrkovité terasy tret'ohorné alebo štvrtohorné pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. Stromové poschodie tvoria najmä dominantný dub letný (*Quercus robur*), často sa vyskytuje dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*) iba na prechode do chladnejších polôh pristupuje dub zimný (*Quercus petraea*). Hoj é sú ešte javory (*Acer campestre*, *Acer platanoides*, *Acer tataricum*). Tvoria najčastejšie nižšiu stromovú a krovinnú etáž. Bežné sú bresty (*Ulmus minor*, *Ulmus laevis*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), ďalej sú tu hrab (*Carpinus betulus*) a jasene (*Fraxinus excelsior* a *F. angustifolia*). Krovinné poschodie je bohaté, vyskytuje sa vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), siripútka (*Viburnum lantana*), baza čierna (*Sambucus nigra*). V sledovanom území by sa vyskytovali v okolí Bánoviec nad Ondavou, v okolí Michaloviec.

AQ – dubové xerothermofilné lesy ponticko - panónske

V dotknutom území by sa vyskytovali ostrovčekovito v sprievode predchádzajúcej jednotky. Na sprašových pahorkatinách juhozápadného Slovenska a na sprašových príkroch Podunajskej a Východoslovenskej nížiny, ktoré sú v súčasnosti odlesnené a vyskytujú sa tu najbohatšie poľnohospodárskej pôdy, sa zachovali zvyšky menších lesov a lesíkov, ktoré sú charakteristické pre juhovýchodnú Európu. Floristicky sú veľmi bohaté a pestré s druhmi lesostepného charakteru a submediteránnymi druhmi. Prevládajú dub sivozelený (*Quercus pedunculiflora*) a dub jadranský (*Q. virgiliana*) a ďalšie druhy dubov. Ďalšími drevinami sú brest menší (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), oskoruša domáca (*Sorbus domestica*). V krovinnom podraze sa vyskytujú ruže (*Rosa*), vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catartica*), drien (*Cornus mas*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), kalina obyčajná (*Viburnum lantana*), a bohatý bylinný podrast.

C – dubovo – hrabové lesy karpatské

Sú to spoločenstvá dubovo – hrabových lesov v najteplejších oblastiach na Slovensku alebo v teplejších kotlinách a dolinách, kde má klíma zvýšenú kontinentalitu. Edaficky sú podmienené aj v oblastiach ponticko – panónskych dubových lesov, v sprašových pahorkatinách, v kotlinách južného Slovenska, na rovinách (Podunajská, Východoslovenská) a na Záhorskej nížine. Podmieňujú ich predovšetkým piesočnaté a štrkovité terasy (tret'ohorné alebo štvrtohorné) pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. Na vápnných alúviách rovin (Podunajská rovina) sú vzácnejšie, alebo vytvárajú prechodný typ fytocenóz a fytocenologicky sa radia k lužným lesom. Stromové poschodie tvoria najmä dominantný dub letný (*Quercus robur*), častý je dub sivastý (*Quercus pedunculifolia*), iba na prechode do chladnejších polôh pristupuje alebo dominuje dub zimný (*Quercus petraea*). Hojné sú ešte javory (*Acer campestre*, *Acer platanoides*). Tvoria najčastejšie nižšiu stromovú a krovinnú etáž. Bežné sú bresty (*Ulmus minor*, na vlhkejších miestach *Ulmus laevis*). Ďalej sa vyskytujú hrab (*Carpinus betulus*) a jasene (*Fraxinus excelsior*, *Fraxinus angustifolia*). Krovinné poschodie je takisto bohaté, prevláda najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka (*Prunus spinosa*), siripútka (*Viburnum lantana*) a baza čierna (*Sambucus nigra*).

Fs – bukové kvetnaté lesy podhorské

Kvetnaté bučiny podhorské zahŕňajú mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka, rozšírené v nižších polohách prevažne na nevápencovom podloží. Bukové lesy na Slovensku zaberajú asi polovicu celkovej rozlohy súčasných lesov. Veľká časť plochy podhorských bučín susedí s dubovo-hrabovými a dubovými lesmi a leží na rozhraní vyššieho stupňa bučín. Dominantnou drevinou je buk lesný (*Fagus sylvatica*). V zapojených bukových porastoch sa svetlomilné dreviny ťažšie uplatňujú, najmä ak sú nevýmladné a pomaly rastú do výšky. Hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) sa tu udržuje iba vďaka svojej výmladnosti. Tam, kde došlo k splaveniu vrchných horizontov pôdy a k erózii, väčšie šance uplatnenia majú menej náročné dreviny na živiny, napr. topoľ osikový (*Populus tremula*), dočasne aj rakyta (*Salix caprea*), prípadne duby. Na kamenitejších plochách má buk zníženú vitalitu, čo využívajú javor mliečny (*Acer platanoides*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), príp. aj čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Reálna vegetácia v území Rozšírenie nelesnej drevinovej vegetácie je kvôli intenzívnemu obhospodarovaniu krajiny značne obmedzené. Nelesná vegetácia sa vyskytuje v dotknutom území najmä v okolí železničnej trate, ako sprievodná vegetácia veľkých vodných tokov Laborca a Ondavy, miestnych vodných tokov a odvodňovacích kanálov, sprievodná vegetácia ciest, v malej miere na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov. V území sa vyskytujú aj trvalé trávne porasty na pôdach s nižšou úrodnosťou, kde pôdny horizont je plytký prípadne zamokrený alebo s vysokou hladinou spodnej vody. Sú to prevažne aluviálne lúky a pasienky na vlhkých a podmáčaných stanovištiach. Súvislejšie lesné porasty sa v dotknutom území vyskytujú až v severnej časti v katastri Strážskeho.

Fauna

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu (Jedlička, Kalivodová 2002) patrí väčšia časť sledovaného územia do provincie stepí, pri zmene charakteru územia z nížinatého na hornaté sa mení aj zoogeografické členenie na provinciu listnatých lesov. Z ekologického hľadiska nachádzame na tomto území rôzne typy biotopov a na ne viazané spoločenstvá živočíchov. Vzhľadom na charakter väčšiny sledovaného územia, ktoré je prevažne intenzívne poľnohospodársky využívané, nachádzame tu najmä biotopy kultúrnej krajiny (polia, lúky, záhrady, vinohrady, rozptýlenú zeleň a pod.), z vodných biotopov stredné toky riek so zvyškami mŕtvych ramien, sieť umelo vytvorených kanálov, ale aj lužné lesy, zachované pri niektorých vodných tokoch. V severnej časti dotknutého územia nastupujú listnaté lesy s prevahou dubov, vo vyšších častiach Slanských vrchov dominuje v porastoch buk V oblasti Zemplína sa podľa charakteru územia vyskytuje zajac poľný, bažant poľovný, srnec lesný, jeleň lesný, diviak lesný. Zo vzácných a chránených druhov tu žije rys ostrovid, vlk dravý, mačka divá, medveď hnedý, zubor hôrny, výr skalný, sova dlhochvostá, orol krikl'avý, kuna lesná a skalná, haja červená, vydra riečna, jazvec lesný, krkavec čierny, korytnačka močiarna, z vodného vtáctva hus divá, kačica divá, bocian biely, bocian čierny, rybár bahenný, sliepočka zelenooká, čajka smeživá, volavka

popolavá, z motýľov: jasoň červenooký, rôzne druhy babôčok a perleťovcov. Dá sa tu nájsť aj najväčší motýľ žijúci na území Slovenska okáň hruškový. Drobný motýlik *Vespina slovaciella* je pozoruhodný hlavne tým, že je doposiaľ známy len z územia Zemplína. Z hmyzu sú vzácne druhy ako: fúzač alpský, modlivka zelená, bystruška lesklá a ploská, koník stepný. Z plazov je to mlok karpatský, salamandra škvrnitá, jašterica živorodá, vretenica obyčajná. Z rýb tu nachádzame sumce, štuky, zubáče, pstruhy, kapre, bolene, pleskáče a iné. Z hľadiska avifauny má veľký význam rieka Laborec, na údolie ktorej je viazaná migračná trasa európskeho významu. Významnými centrami migrujúcich druhov sú vodné biotopy so stálou vodnou plochou Zemplínska Šírava a Senné rybníky. Migrácia územím ma celoročný charakter. Okrem jarného a jesenného ťahu územím migrujú severské druhy aj v zimnom období. Charakter ťahu spočíva v dennom aj nočnom zosadení početných krdľov na plochy blízke vodným biotopom, ornú pôdu a trávne porasty. Podľa druhu migranta prelety sú nízko nad terénom – využívajú menší odpor vzduchu pre zem. Podľa poveternostných pomerov sa tieto tiahnuce spoločenstvá zdržiavajú na území rôzne dlho. Iným typom migrácie územím je premiestňovanie druhov avifauny i vyšších stavovcov líniovými koridormi so vzrastlým porastom stromovej a krovitej etáže. Migrácia prebieha spojitě. Na miestach prerušenia línie kopírujú druhy morfológické línie v teréne. Takýmito sú hrádze, kanálové i cestné priekopy a existujúce komunikácie (EIA, ŽSR, 2015, s.19).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec je plne elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu je v obci vybudovaná ma 86,82 %. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod (66,59 %). Obec má vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV (77,88 %). Dažďová kanalizačná sieť je riešená prostredníctvom rigolov popri ceste (cca. 30 %). Pokrytie mobilných operátorov je nasledovné T - com 80 %, Orange 90 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom G4, G5, DSL, a mobilných operátorov, WIFI, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov.

Infraštruktúra	jednotka	súčasný stav	budúci stav
Pošta	ano/nie	áno/1	áno/1
Káblková televízia	ano/nie	nie	nie
Verejný vodovod	pokrytie v %	66,59	100
Vlastný zdroj pitnej vody	názov/výdatnosť	Nie	nie
Verejná kanalizácia dažďová	pokrytie v %	áno/30 %	áno/100%
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	pokrytie v %	77,88	áno/100%
Rozvodná sieť plynu	pokrytie v %	86,82	áno/90%
	DSL	áno/100%	áno/100%
pripojenie na sieť internet	EDGE/UMTS/G3/G4	Áno	áno/100%
	Wi-Fi	Áno	áno
verejný internet	ano/nie	Áno	áno
verejný prístupový bod	ano/nie	Áno	áno
internetová kaviareň	ano/nie	Nie	nie
pokrytie signálom Orange	%	90 %	100 %
pokrytie signálom T- com	%	80 %	100 %
pokrytie signálom O2, 4ka	%	80 %	100 %
verejné studne	počet	nie	nie
pramene pitnej vody	počet/výdatnosť	nie	nie
vodojemy	počet/objem	nie	nie
priemyselná zóna - výrobná	počet firiem	áno	áno
priemyselná zóna - skladové hospodárstvo	skladová plocha v m3	áno	áno
skládka TKO	ano/nie	nie	nie
separovaný zber	ano/nie	áno	áno
zberný dvor pre separovaný zber	ano/nie	áno	áno
kompostovisko	ano/nie	nie	áno
cintorín	počet	1	1
dom smútku	počet	1	1

Zdroj: OcÚ Nižný Hrabovec

Zásobovanie pitnou vodou

V obci je vybudovaný vodovod v správe Východoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s.. Objekty a zástavba rodinnými domami nachádzajúce sa na území obce sú zásobované aj vodou z vlastných vodných zdrojov - studní. Voda sa používa prevažne na technické účely a zavlažovanie. Rozvodnú sieť v obci tvoria vodovodné potrubia DN 150 resp. DN 100 mm. Sieť je čiastočne

zokruhovaná. Rozvojové zámery uvažujú so zásobovaním pitnou vodou z existujúcich rozvodov pitnej vody DN 100. Spôsob zásobovania jednotlivých rozvojových zámerov pitnou vodou bude upresnený v podrobnejších stupňoch projektovej dokumentácie. V rozvojových zámeroch sa navrhuje rozvod vody z rúr PVC DN 100. Na vodovodnej sieti budú osadené požiarne hydranty, ktoré budú slúžiť aj ako odkalovace, alebo odzdušnovace. Trasy vodovodných potrubí sú navrhnuté vo verejných komunikáciách a ich výstavba by mala prebiehať súčasne so stavbami a v predstihu pre výstavbou jednotlivých objektov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 283 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 115 domov. Bez napojenia na verejný vodovod bolo 22 bytov.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	283	66,59
v dome - vlastná	115	27,60
mimo domu - z verejnej siete	0	0,00
mimo domu - vlastná	1	0,00
bez prípojky	22	5,18
nezistený	4	0,94
Domy spolu	425	
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021		

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V obci je vybudovaná splašková kanalizačná sieť. Na rozvod kanalizačnej siete je napojených 95 % domácností v obci a celá kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce.

Až 331 domov bolo napojených na verejnú kanalizačnú sieť (77,88 %). Vybudovaný septik, prípadne žumpu malo 56 domov, čo predstavuje 13,18 % domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	56	13,18
prípojka na kanalizačnú sieť	331	77,88
domáca čistička odpadových vôd	1	0,24
bez kanalizácie	34	8,00
nezistený	3	0,71
Domy spolu	425	
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021		

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Elektrická rozvodná sieť

Obec je v rámci okresu zásobovaná elektrickou energiou linkami 110 kV VVN elektrickej energie a to vedením Vranov n./T. - Strážske. Sieť pri súčasnom odbere pracuje spoľahlivo a dodáva potrebný výkon bez väčších úbytkov napätia. Vzdušné vedenie 22 kV, prechádzajúce do obce od obce Hencovce

sa postupne dostáva do zastavaného územia obce. Severným okrajom obce prechádza 22 kV vedenie cez obec Kladzany. Z VN vedenia sú v smere do obce prevedené VN prípojky, na ktoré sú napojené vonkajšie 22/0,4 kV transformačné stanice, zabezpečujúce cez sekundárne rozvody Nn 380/220 V odber elektrickej energie. NN vzdušné vedenie je v dobrom stave. Vedenie je realizované na betónových a drevených podporných bodoch. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž hlavných cestných ťahov, v súbehu s telefónnym vedením a vedením obecného rozhlasu. Rozvádzače NN umiestnené na stožiarových trafostaniciach vyhovujú požiadavkám pre zásobovanie elektrickou energiou.

Sekundárne rozvody - na úrovni 400 V - sú v drivej väčšine obce riešené vzdušnými vedeniami (cca 95%). Vzdušné vedenia sú situované pozdĺž miestnych komunikácií. Kábelové vedenia sú len v rámci objektov s murovanými "zabudovanými" TS, resp. krátke prechodné úseky vo výkopoch. Stav sietí v obci – na základe vizuálneho posúdenia možno konštatovať relatívne dobrý stav – rozvodné siete elektrickej energie sú v prevádzkyschopnom stave, opotrebované skôr morálne, ako fyzicky. Niektoré časti vzdušných sietí 400V a niektoré transformátory sú však v stave, vyžadujúcom servis, alebo aj výmenu. Vedenia 22 kV sú v dobrom stave. Vedenia vvn sú vzdušné, vedené v energetických koridoroch sever - juh, spolu s vedeniami 22 kV. Vedenia sú situované mimo obce, prechádzajú však katastrom.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené kábelové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladoňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného kábelového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie plynom

Obec Nižný Hrabovec je zásobovaná plynom prostredníctvom VTL prípojky, ktorá je ukončená v distribučnej regulačnej stanici VTL/STL. Takmer celá obec je v súčasnosti plynofikovaná. V obci sa

nachádza miestna sieť STL plynovodov z LPE o tlakovej úrovni 0,4 MPa. Trasy sú vedené prevažne okrajom miestnych komunikácií. Distribučný systém plošného zásobovania plynom pre obec je zrealizovaný ako jednotný stredotlaký rozvod plynu s prevádzkovým tlakom do 300 kPa. Miestny distribučný rozvod plynu so sieťou paprškového charakteru má dobré prenosové vlastnosti. Po kvalitatívnej stránke možno plynovodnú sieť považovať pre potreby bytovej výstavby a vybavenosti v obci Nižný Hrabovec za dobudovanú. Konfigurácia plynovodov umožňuje napojiť na odber plynu v podstate všetky objekty v uvedenom území. Západným okrajom obce prechádza hlavný distribučný plynovod DN 300 s prevádzkovým tlakom 64 bar. Obec je na tento plynovod napojená plynovodom DN 100 s prevádzkovým tlakom 40 bar.

Celkovo 86,82 % domácností bolo napojených na rozvodnú sieť plynu.

Domový fond - zásobovanie plynom		
plynifikácia	počet	podiel (%)
áno	369	86,82
nie	53	12,47
nezistené	3	0,71
Domy spolu	425	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Zásobovanie teplom

Obec Nižný Hrabovec má pre svoje rozvojové aktivity vytvorené podmienky pre plynifikáciu. Je reálny predpoklad, že min. 90 % domácností, všetky objekty podnikateľských aktivít a občianskej vybavenosti budú ako zdroj tepla potrebného pre účely kúrenia, varenia a prípravu TUV, využívať zemný plyn. Tento predpoklad vychádza zo skutočnosti, že zemný plyn má vysoké úžitkové vlastnosti a poskytuje spotrebiteľovi vysoký stupeň komfortu (doprava primárneho zdroja energie až k spotrebiču potrubím, nevyžaduje sa manipulácia a uskladnenie tuhej zložky vyhoreného paliva) porovnateľného s elektrickou energiou, pričom predpokladáme, že cena plynu a elektrickej energie prepočítaná na energetický ekvivalent bude aj v budúcnosti priaznivejšia pre plyn. Elektrická energia bude využívaná len ako doplnkový zdroj tepla pri varení, prípadne pre prípravu TUV.

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Pôvodné rozvody sa ponechajú a pre nové zastavané časti sa vybuduje nové vedenie miestneho rozhlasu. Vedenie sa uloží v zemi a pre umiestnenie reproduktorov sa využijú osvetľovacie stožiare, alternatíva je bezdrôtový rozhlas.

Televízia

V obci je príjem televízneho signálu Slovenskej televízie zabezpečovaný televíznym prekrývačom DVB. Signál ku koncesionárom sa dostáva na kvalitnej digitálnej úrovni. Kvalitný príjem signálu je možný zriadením káblovej televízie s prijímacím zariadením.

Telekomunikácie

V obci je digitálna telefónna ústredňa poskytovateľ a telekomunikačných služieb T-com, káblové rozvody sú vedené zemou, domové prípojky vzduchom.

Správcom nadradenej telekomunikačnej siete v obci Nižný Hrabovec je Okresná správa prenosovej techniky Vranov n./T.. Diaľkové telekomunikačné káble prechádzajú katastrálnym územím obce Nižný Hrabovec pozdĺž štátnej cesty I/18. Telefónna ústredňa sa nachádza v budove pošty. Slovenské telekomunikácie a. s. realizovali digitalizáciu miestneho telefónneho obvodu Nižný Hrabovec. V obci Nižný Hrabovec bola realizovaná výmena technológie analógovej telefónnej ústredne za digitálnu, ktorá zabezpečuje kvalitnejšie využívanie telekomunikačných služieb. Súčasný stav miestnych telekomunikačných rozvodov je riešený káblami vedenými po drevených stĺpoch s betónovými pätkami. Prívody telefónnych liniek do jednotlivých existujúcich objektov sú riešené vzdušnými prípojkami cez nástrešníky. V území sa nachádza základná stanica mobilného operátora T-com, preto

väčšina územia obce je kvalitne pokrytá signálom siete T-mobile a O2 (ktorý využíva tie isté stanice). Sieť ORANGE má na území obce tiež dobrú kvalitu signálu. V obci je možnosť pripojenia DSL.

Ochranné pásma

ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami (125 W a 250 W), ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete nn. Ovládanie VO je centrálné prostredníctvom impulzných káblov z RVO pri transformátorových staniciach

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Katastrálne územie Nižný Hrabovec z hydrologického hľadiska spadá do povodia Ondavy. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov je zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky. Obcou preteká rieka západným okrajom v smere S-J. Na tejto rieke sú čiastočne vybudované protipovodňové opatrenia.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarováť. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcou toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z.. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarna ochrana

V obci sa nachádza požiarna zbrojnica v správe obce Nižný Hrabovec. Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie nových rozvojových plôch požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojovom zámerech bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR c. 94/2004 Z.z.). Obec v súčasnosti nemá vybudované požiarne hydranty. Na hlavné vodovodné potrubia môžu byť v budúcnosti napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarnymi hydrantmi. Sídlo požiarnej stanice jednotky ZPO pre obec je situované v okresnom meste Vranov n./T.. V prípade väčšieho požiaru je najbližšia zásahová jednotka s dojazdom do 15-20 minút.

Odvádzanie dažďových vôd

V obci je čiastočne vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Obec má vybudované aj provizórne ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd a to otvorené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce, i v samotnej obci sú zachytávané systémom týchto odvodňovacích rigolov a následne odvádzané do recipientu toku Ondava.

Vzhľadom na čiastočnú svahovitosť miestneho terénu a chýbajúce záchytné priekopy sú niektoré časti

v zastavanom území obce vystavené nadmerným nepriaznivým účinkom príválových vôd. Zvýšenú ochranu si vyžaduje najmä južná a juhovýchodná časť obce, vystavená vplyvu povrchových vôd z príválových dažďov a nadmerného topenia sa snehu z nezastavaného územia nachádzajúceho sa nad obcou v smere k pohoriu na východe. V katastrálnom území obce Nižný Hrabovec sú vybudované odvodnenia – drenáže.

2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v obci a jej okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príliv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska enviromentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skraca jazdná doba.

Cestný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Sídelnú štruktúru obce v minulosti aj dnes výrazne ovplyvňujú dopravné líniové trasy: cesta II./571 triedy prechádzajúca zastavaným územím obce a rozdeľujúca obec na tri časti.

Štátne cesty

Dopravnou osou regiónu sú cesty I/18 Michalovce – Strážske – Vranov nad Topľou – Prešov a cesta I/74 Strážske – Humenné – Ubl'a. V obci Nižný Hrabovec sa od cesty I/18 odkláňa cesta II/554 a prepája obec s mestom Michalovce, kde sa v obci Trhovište napája na cestu medzinárodného významu E50.

Obec Nižný Hrabovec je napojená na cestnú sieť prostredníctvom spomínanej cesty I. triedy v smere Vranov nad Topľou – Humenné – Michalovce a cestou druhej triedy v smere na Nižný Hrušov. Základnú kostru sídla tvorí cesta III. triedy a na ňu napojené spojovacie a obslužné komunikácie.

Miestne komunikácie - Komunikácie obslužné tr. C2, C3 a D1

Celková dĺžka miestnych komunikácií je cca. 5 km. Tieto dopĺňa sieť prístupových komunikácií. Odvodnenie týchto ciest je riešené do príľahlej zelene alebo priekop. Základný komunikačný systém miestnych komunikácií obce dopĺňajú komunikácie nižších funkčných tried. Šírkové parametre spevnených komunikácií sú hodnotené šírkou ich koruny. V bežnom profile tieto dosahujú šírku 6,5 - 7,5 m. Dopravný význam týchto komunikácií spočíva v prístupovej funkcii a pohybe výlučne zdrojovej a cieľovej dopravy. Potenciálne rozvojové smery sú orientované do nezastavaných prielok a jestvujúcich dopravných prepojení.

Hromadná doprava

Autobusová doprava je zabezpečovaná linkami SAD (Vranov n./T. – Prešov). V obci sa nachádza niekoľko autobusových zástaviek.

Železničná doprava

Riešeným územím prechádza železničná trať V.n.Topľou – Strážske č. 193. Trať je dlhodobou stabilizovaná, jednokoľajná s motorovou trakciou. S elektrifikáciou trate sa počíta. V k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 stanica. Okrem služieb pre verejnosť plní železničná stanica funkciu nakládky a vykládky materiálu. Ochranné pásmo železnice je 60 m od osi koľaje, v priestore stanice resp. železničného zariadenia 30 m od obvodu dráhy.

Nemotoristická doprava

Pešia doprava v obci je riešená chodníkmi pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy). Chodníky sú dostatočne široké, ale pri krížení s komunikáciami na nich nie sú vybudované bezbariérové úpravy. Vo všetkých rozvojových lokalitách je potrebné vybudovať nové chodníky v

súlade s STN. V nových lokalitách IBV je možné budovať chodníky jednostranne. Všetky chodníky a spevnené plochy vrátane ich križovania s trasami motorovej aj nemotorovej dopravy musia byť riešené tak, aby zabezpečovali bezpečný pohyb pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie. V zastavanom území tak ako to dovoľujú šírkové pomery v území, sú navrhované jednosmerné cestičky pre cyklistov pozdĺž existujúcich miestnych komunikácií smerujúcich zo stredu obce – obecný úrad, pokračujúc smerom k susedným obciam, prípadne cieľom v prírode, za obcou.

Parkovanie

Na území obce sú vybudované odstavné plochy v centre obce pred budovami Obecného úradu a námestí a pred kultúrnym domom. Pred obchodnými jednotkami je k dispozícii dostatok parkovacích miest a rovnako aj pred športovou infraštruktúrou. Tieto plochy súčasne slúžia aj pre peší pohyb, čo vyplýva z relatívne nízkej hustoty premávky motorových vozidiel. Odstavovanie motorových vozidiel sa uskutočňuje na okrajoch miestnych komunikácií a na spevnených viacúčelových plochách, najmä pred niektorými objektmi občianskej vybavenosti. Ďalšie odstavné plochy sú na súkromných pozemkoch pred rodinnými domami.

Cyklistická doprava.

Cyklistická doprava má v riešenom území potenciál plniť jednak funkciu lokálnej alternatívnej dopravy, ako aj z hľadiska rekreácie (cykloturistika, poznávacia turistika). Vymedzené cyklistické chodníky nie sú na území obce vybudované.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z., 150/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 6/2022 Z. z., 377/2022 Z. z.) legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **79/409/EHS** o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive);

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **92/43/EHS** o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáacie územia;

osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Tieto dve smernice predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

Do katastra obce nezasahuje lokalita NATURA 2000.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. V súčasnosti obec Nižný Hrabovec má spracovaný územný plán z roku 2015.

Ochrana ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 194/2018 Z.z. o ovzduší, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 137/2010 Z.z. (v znení zákona č. 318/2012 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 350/2015 Z.z. a zákona č. 293/2017 Z.z.). Vyhláška o zdrojoch znečistenia 410/2012 Z. z. v znení 98/2021. K znečisteniu ovzdušia v obci negatívne prispieva aj automobilová doprava na ceste II/571, ktorej intenzita neustále narastá. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Najviac znečisťujúcich zdrojov sa nachádza v okresnom meste Vranov n. Topľou.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. a III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste Vranov n. Topľou.

Aj keď v obci nemá sídlo žiadna priemyselná prevádzka, činnosť ktorej by mala podstatný vplyv na kvalitu životného prostredia, blízkosť Chemka Strážske a Bukózy Holdingu a.s. v Hencovciach vplýva na kvalitu najmä ovzdušia nielen v obci, ale aj v celom regióne.

Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, okres Vranov n. Topľou patrí k veľkým producentom základných znečisťujúcich látok (Vranov nad Topľou, Humenné, Strážske). Nachádza sa v blízkosti oblasti s intenzívnou priemyselnou činnosťou (chemický priemysel).

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Vranov n.T.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6
Oxid siričitý	1,4	2,0	1,0	1,7	1,6	2,0	1,8	1,6	0,3	0,4	0,4
Oxid dusíka	1,1	1,1	0,6	1,1	1,0	0,8	0,9	0,8	0,7	1,0	1,5
Oxid uhoľnatý	0,8	0,6	0,6	0,6	1,1	1,0	1,1	0,3	0,5	0,5	3,4
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,6</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>1,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,1</i>	<i>1</i>	<i>0,9</i>	<i>1,3</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>1,2</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>2,3</i>	<i>2,6</i>	<i>2,9</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>2,9</i>	<i>5,7</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov

alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Vranov n. Topľou jeden zo silne znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k výraznému poklesu dochádza v prípade produkcie oxidu siričitého. Ostatné látky výrazne vzrástli (hlavne oxid uhoľnatý - 2616,6 tony)

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok

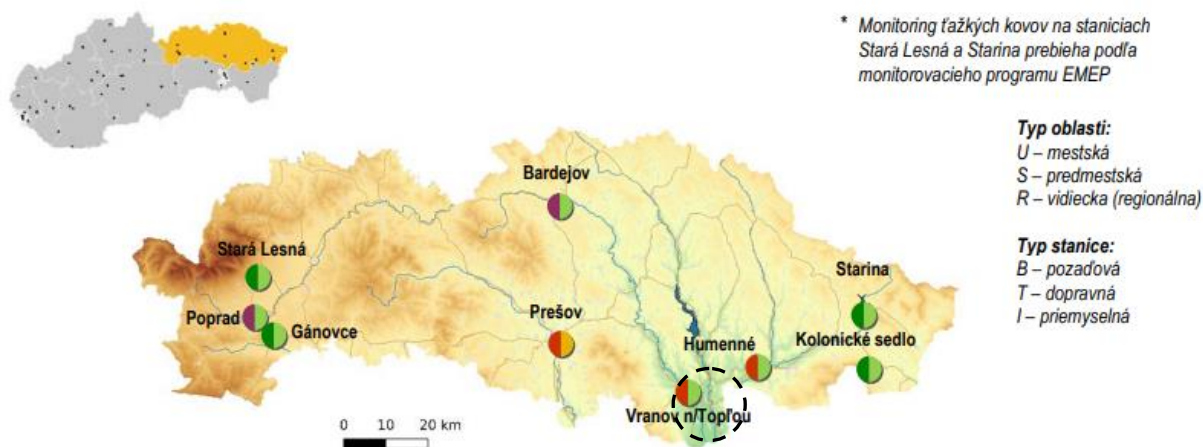
Okres Prešov	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	139,7	84,5	78,0	176,2	153,6	173,2	110,8	66,2	85,8	84,6	441,9
Oxid siričitý	1054,0	1561,1	735,7	1292,6	1213,1	1534,3	1381,0	1243,2	257,5	313,6	306,1
Oxid dusíka	848,4	828,2	497,2	863,0	734,9	653,4	701,4	577,5	569,3	795,1	1142,3
Oxid uhoľnatý	653,0	456,3	430,9	493,4	840,1	761,6	808,6	240,0	356,6	381,7	2616,6

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vplyvom nepriaznivej klimageografickej polohy sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra.

Kvalitu ovzdušia pre obec Nižný Hrabovec sleduje monitorovacia stanica Vranov nad Topľou. Stanica monitoruje pozad'ové hodnoty znečistenia v oblasti mestského typu.

Zóna Prešovský kraj								Merací program										
								Kontinuálne									Manuálne	
Okres	Kód Eol	Názov stanice	Typ		Zemepisná		Nadmorská výška [m]	PM ₁₀	PM _{2,5}	NO, NO ₂	SO ₂	O ₃	CO	Benzén	Hg	As, Cd, Ni, Pb	BaP	
			oblasti	stanice	dĺžka	Šírka												
Humenné	SK0037A	Humenné, Nám. Slobody	U	B	21°54'50"	48°55'51"	149											
Kežmarok	SK0004R	Stará Lesná, AÚ SAV, EMEP	R	B	20°17'22"	49°09'05"	808									*		
Poprad	SK0041A	Gánovce, Meteo. st.	R	B	20°19'22"	49°02'05"	706											
Poprad	SK0069A	Poprad, Železničná	S	B	20°17'09"	49°03'42"	678											
Prešov	SK0266A	Prešov, Arm. gen. L. Svobodu	U	T	21°16'00"	48°59'33"	252											
Snina	SK0006R	Starina, Vodná nádrž, EMEP	R	B	22°15'36"	49°02'34"	345									*		
Snina	SK0406A	Kolonické sedlo, Hvezdáreň	R	B	22°16'26"	48°56'06"	454											
Vranov n/Topľou	SK0031A	Vranov n/Topľou, M. R. Štefánika	U	B	21°41'15"	48°53'11"	133											
Bardejov	SK0074A	Bardejov, pod Vinbargom	S	B	21°16'38"	48°18'00"	263											
Špolu								7	7	7	1	5	1	1	1	2	2	

Obrázok: Monitorovacie stanice BB kraj

Zdroj: 15.4.2024, https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2022_Priloha_ZA.pdf

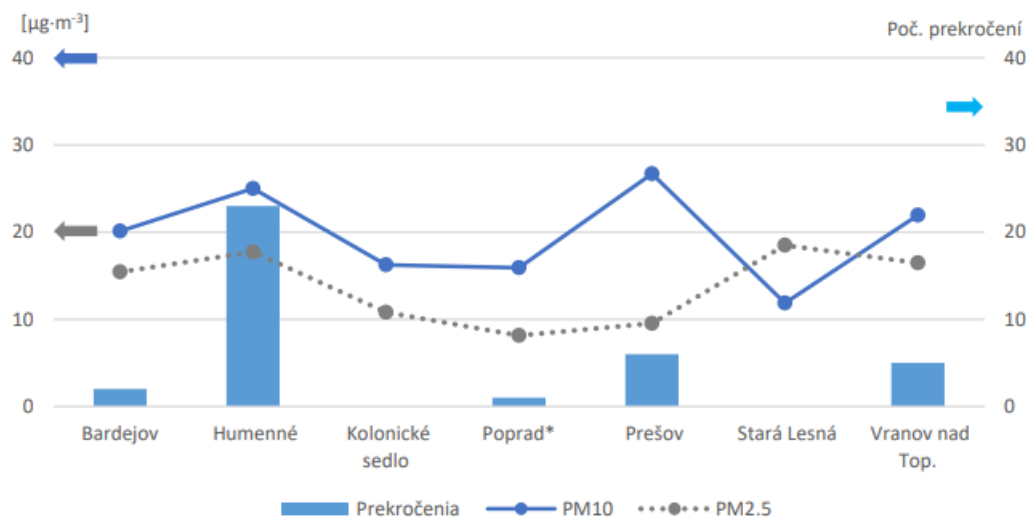
Automatické prístroje kontinuálneho monitoringu poskytujú priemerné hodinové koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5}, oxidov dusíka, oxidu siričitého, ozónu, oxidu uhoľnatého, benzénu a ortuti. Skúšobné

laboratórium SHMÚ v rámci manuálneho monitoringu analyzuje ťažké kovy a polycyklické aromatické uhľovodíky, výsledkom sú priemerné 24-hodinové hodnoty.

Tuhé častice

Nasledujúci graf zobrazuje priemerné ročné koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5} a počet dní s priemernou dennou koncentráciou PM₁₀ nad 50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ podľa výsledkov meraní na monitorovacích staniciach v zóne Prešovský kraj v roku 2021.

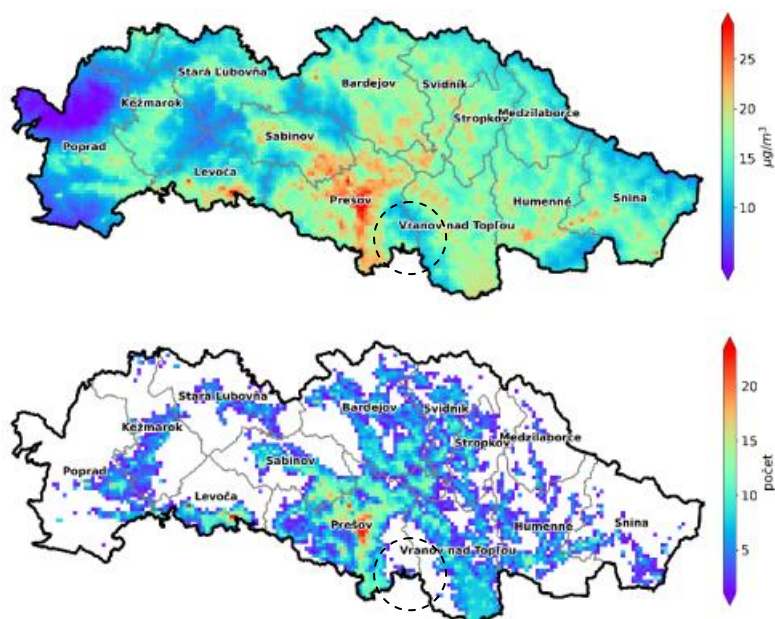
Obrázok: Priemerné ročné koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5} a počet prekročení dennej limitnej hodnoty PM₁₀
Zdroj: 15.9.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/roccenky/2021_Priloha_PO.pdf

Počet prekročení – zachytáva denné priemerné koncentrácie PM₁₀ vyššie ako 50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$;

*stanica Poprad neodráža znečistenie ovzdušia za celý rok. Šípky znázorňujú limitné hodnoty, šedá PM_{2,5} (priemerná ročná koncentrácia < 20 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$); modrá vľavo PM₁₀ (priemerná ročná koncentrácia < 40 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$); modrá vpravo počet prekročení (priemerná denná koncentrácia PM₁₀ 50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ sa nesmie prekročiť viac než 35-krát za kalendárny rok).

Tuhé častice PM₁₀

Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ (40 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) v zóne Prešovský kraj nebola prekročená. Podobne limitnú hodnotu pre počet prekročení za rok (35-krát) priemernej dennej limitnej koncentrácie PM₁₀ (50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) nepresiahla žiadna monitorovacia stanica. Dopravná stanica Prešov zaznamenala najvyššiu priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ 27 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a 22 denných prekročení dennej limitnej hodnoty. Z mestských a predmestských pozadových staníc boli namerané najvyššie koncentrácie v Humennom: 25 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Je to skoro na úrovni ročného priemeru dopravnej stanice v Prešove, pričom v Humennom bolo zaznamenaných až 23 prekročení limitu pre priemernú dennú koncentráciu PM₁₀. Na nasledujúcich obrázkoch sú výsledky modelovania pre PM₁₀ a PM_{2,5}, vypočítané pre rok 2021 pomocou modelu RIO následne upraveného pomocou regresnej IDW-R metódy (podrobnejšie v 4.kapitole Správy o kvalite ovzdušia v SR za rok 2021). Pre lepšiu názornosť sú zobrazené iba oblasti, pre ktoré vyšli priemerné ročné hodnoty koncentrácií vyššie ako prísnejšie ročné limity odporúčané WHO.

Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia PM10 (hore) a počet prekročení limitnej dennej hodnoty PM10 (dolu) v roku 2021. Zobrazené sú len hodnoty nad $15 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ a nenulový počet prekročení.

Zdroj: 15.7.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2021_Priloza_PO.pdf

V teplých mesiacoch roka sú koncentrácie PM10 na regionálnych staniciach (Starina, Stará Lesná a Kolonické sedlo) a mestskom pozadí na veľmi podobnej úrovni, a rozdiely sa začínajú zvyšovať až v chladnejších mesiacoch. Je tomu tak preto, že za znečistením ovzdušia časticami PM10 stojí pravdepodobne vykurovanie domácností tuhým palivom (nedostatočne vysušeným drevom, prípadne v kombinácii s rôznymi druhmi odpadových materiálov) v starších vykurovacích zariadeniach.

Tuhé častice PM2,5

V porovnaní s PM10 majú výrazne negatívnejší vplyv na ľudské zdravie jemné častice PM2,5. Na obr. sú priemerné ročné koncentrácie jemných častíc zobrazené prerušovanou čiarou. Vysoké hodnoty PM2,5 sme zaznamenali v chladných mesiacoch roka, čo je rovnako ako pri PM10 pravdepodobne spôsobené emisiami z vykurovania domácností tuhým palivom. Najvyššie priemerné ročné koncentrácie PM2,5 boli namerané v Humennom a Prešove ($18 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$). Na všetkých staniciach, vrátane regionálnych pozadových, bola priemerná ročná koncentrácia PM2,5 vyššia ako je úroveň, ktorú odporúča WHO ($5 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$). Priemerné mesačné hodnoty sú tiež relatívne vysoké, a to nielen v zimnom období, ale dokonca aj v letných mesiacoch, keď bývajú koncentrácie PM2,5 najnižšie.

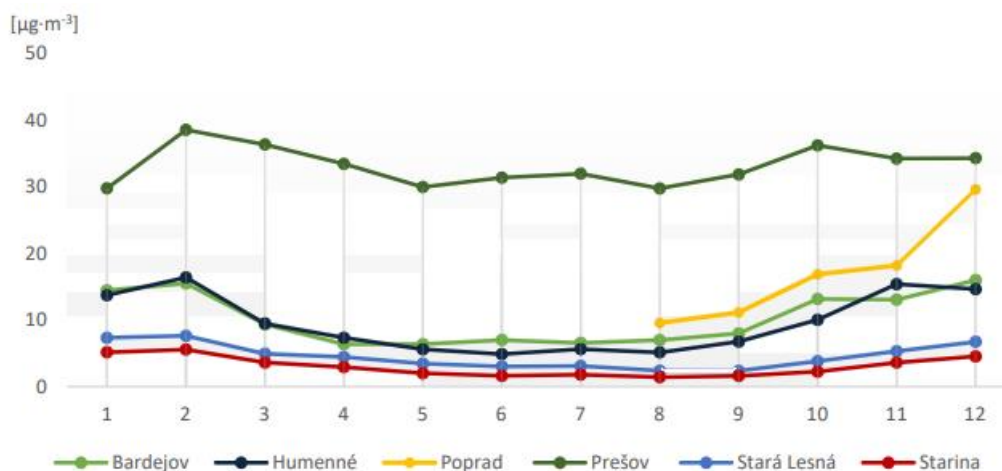

Obrázok: Priestorové rozloženie priemernej ročnej koncentrácie PM2,5 podľa výstupu modelu RIO, IDW-R.

Zdroj: 15.7.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2021_Priloza_PO.pdf

Oxid dusičitý

Monitoring oxidu dusičitého prebieha v zóne na siedmich staniciach, priemerné mesačné koncentrácie pre jednotlivé stanice prezentuje nasledujúci obrázok.

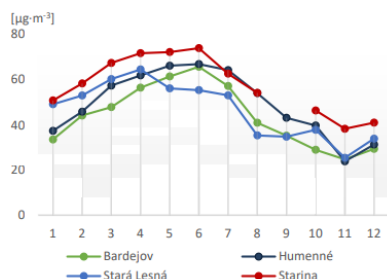
Obrázok: Priemerné mesačné koncentrácie NO2.

Zdroj: 15.7.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2021_Priloha_PO.pdf

Hlavným zdrojom emisií NO2 je cestná doprava. Najvyššie koncentrácie z tohto dôvodu zaznamenávame na dopravnej stanici Prešov, Arm. gen. L. Svobodu. Priemerná ročná úroveň ($33 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$) však ani tu neprekračuje limitnú hodnotu ($40 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$). Namerané hodnoty NO2 si celý rok udržiavajú relatívne konštantnú úroveň bez sezónnych výkyvov. Priemerné ročné koncentrácie na pozadových staniciach dosahovali hodnoty do $20 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$. Celkovo je znečistenie ovzdušia touto látkou v Prešovskom kraji na relatívne nízkej úrovni. Na piatich staniciach boli priemerné koncentrácie NO2 v roku 2021 nižšie alebo rovné ako odporúčanie WHO ($10 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$), ktoré je výrazne prísnejšie než limity EÚ.

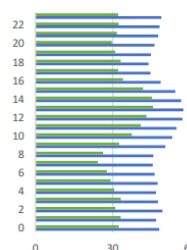
Ozón

Monitoring ozónu prebieha v tomto kraji na piatich monitorovacích staniciach - v Starej Lesnej a Gánovciach v podhorí Vysokých Tatier, na Starine, situovanej na severovýchodnej hranici Slovenska a v dvoch okresných mestách Bardejov a Humenné. Najvyššie koncentrácie prízemného ozónu sa vyskytujú spravidla v teplých mesiacoch s vysokou intenzitou slnečného svitu. Na obrázkoch je pre vybrané stanice (mestská pozadová stanica Bardejov a regionálna pozadová stanica Stará Lesná) znázornený tzv. denný chod koncentrácií O3. Zachytáva rast ich úrovne s východom slnka, vrchol, ktorý dosahujú okolo poludnia a postupný pokles vo večerných hodinách až na minimum vyskytujúce sa nadržanom. Veľké rozdiely v koncentráciách prízemného ozónu zaznamenávame tiež v teplom a chladnom období.

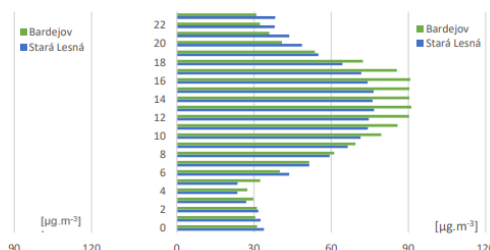

Priemerné mesačné koncentrácie O3.

Zdroj: 10.9.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2021_Priloha_BB.pdf

Denný chod koncentrácie O3 v januári 2021.

Denný chod koncentrácie O3 v júli 2021.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. až III. triedy, zberných obecných komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60 \text{ dB}$ a v noci $LA_{eq,p} = 50 \text{ dB}$.

Vplyv dopravy na územie obce Nižný Hrabovec je značný, intenzita dopravy je taká, že aj napriek tomu môžeme v jej súvislosti hovoriť o vyhovujúcom životnom prostredí. Najviac negatívnym vplyvom môže byť situovanie niektorých existujúcich domov v tesnej blízkosti cesty I/18 a II/554 a akcelerácia vozidiel hlavne v zime. V tomto prípade ide skôr o jednorázové hlukové zaťaženie, ako o hladinu hluku.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001 ((v znení č. 91/2016 Z. z., 313/2016 Z. z., 90/2017 Z. z., 90/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 106/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 208/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 302/2019 Z. z., 302/2019 Z. z., 364/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 218/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 9/2021 Z. z., 46/2021 Z. z., 128/2021 Z. z., 216/2021 Z. z., 372/2021 Z. z., 372/2021 Z. z., 372/2021 Z. z., 430/2021 Z. z., 430/2021 Z. z., 518/2021 Z. z., 230/2022 Z. z., 146/2023 Z. z., 146/2023 Z. z.). Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne kraj a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2016 - 2020 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Prešovského kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Prešovského kraja sa budú realizovať obcou. Keďže obec spadala v minulosti pod povinnosť spracovať POH vzhľadom na jej veľkosť a objem produkovaného odpadu, má v súčasnosti spracovaný platný POH. Nová legislatíva už túto povinnosť nevyžaduje.

Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	244,11	242,16	243,53	264,39	275,3	289,58	329,71	343,31	372,43	388,85	373,29
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	29,05	33,76	36,8	42,37	63,93	73,63	120,85	137,86	166,76	214,11	211,52
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	214,72	207,47	203,43	221,25	211,33	215,95	208,86	205,45	202,28	171,37	156,52
% zhodnoc. kom. odpadu	11,9	13,94	15,11	16,03	23,22	25,43	36,65	40,16	44,78	55,06	56,66
% recyklácia	11,84	10,34	8,8	12,98	22,55	25,43	36,31	39,69	44,27	47,62	48,87
% miera skládkovania	87,96	79,88	76,49	83,68	76,76	74,57	63,35	59,84	54,3	44,07	41,92

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov mesta na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity. Uvedené aktivity budú pôsobiť na znižovanie zaťaženia obecného rozpočtu, ako aj životné prostredie.

Na území obce funguje nakladanie s odpadmi nasledovne. Zber zmesového komunálneho odpadu vykonáva: Marius Pedersen. Na zber zmesového komunálneho odpadu používame nasledovné typy nádob: nádoby. Zber zmesového komunálneho odpadu sa vykonáva v intervale: 1x14 dní (t.j. raz za dva týždne) pre domácnosti. Zber papiera vykonáva: Marius Pedersen. Na zber papiera používame nasledovné typy nádob: Vrecia. Zber papiera sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber plastov vykonáva: Marius Pedersen. Na zber plastov používame nasledovné typy nádob: vrecia. Zber plastov sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber skla vykonáva: Marius Pedersen. Na zber skla používame nasledovné typy nádob: vrecia. Zber skla sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber elektroodpadov

vykonáva: Marius Pedersen. Na zber elektroodpadov používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber elektroodpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber batérií vykonáva: Marius Pedersen. Na zber batérií používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber batérií sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber veľkoobjemového odpadu vykonáva: Marius Pedersen. Na zber objemového odpadu používame nasledovné systémy: veľkoobjemové kontajnery. Zber objemového odpadu sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber stavebných odpadov vykonáva: Marius Pedersen. Na zber stavebných odpadov používame nasledovné typy nádob: veľkoobjemové kontajnery. Zber stavebných odpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber nebezpečných odpadov vykonáva: Marius Pedersen. Na nebezpečných odpadov používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber nebezpečných odpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Iné odpady zbiera zväčša spoločnosť Marius Pedersen a.s. a odovzdáva na zhodnotenie, resp. zneškodnenie spoločnostiam, ktoré majú na dané nakladanie s odpadmi vydané platné súhlasy na nakladanie s odpadmi.

Vibrácie

Z hľadiska trvalých zdrojov vibrácií, ktoré sa vyskytujú v záujmovom území rozlišujeme vibrácie z cestnej dopravy. Na území obce je hlavným zdrojom vibrácií priemyselná výroba, automobilová premávka na ceste I/18. Z hľadiska intenzity dopravy v obci je táto environmentálna záťaž závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu. Potenciálnym zdrojom vibrácií pri realizácii rozvoja obce bude činnosť ťažkých stavebných mechanizmov, použitie stavebných technológií a preprava ťažkými nákladnými vozidlami. Výraznejší výskyt vibrácií počas intenzívnej výstavby významných dopravných stavebných objektov sa očakáva. Vplyv vibrácií na okolie v období výstavby možno vzhľadom na použitie bežných stavebných technológií považovať za významný. Zdrojom vibrácií na nízkej úrovni produkcie budú novo navrhované miestne obslužné komunikácie, ktoré budú v prevažnej miere využívané osobnými motorovými vozidlami.

Radónové riziko

Podľa mapy Prognóza radónového rizika (Čížek, P., a kol., In: Atlas krajiny SR, 2002) sa riešené územie nachádza v oblasti s nízkym radónovým rizikom. Postup stanovenia presnej objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu, priepustnosti základových pôd riešeného územia ako bude potrebné vykonať v ďalších stupňoch projektovej prípravy.

Obrázok: radónové riziko v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 10.5.2024, <https://apl.geology.sk/radio/>

Pôda

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený, a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Priamo v okolí obce je zdrojom kontaminácie intenzívna chemická priemyselná výroba a environmentálne záťaž.

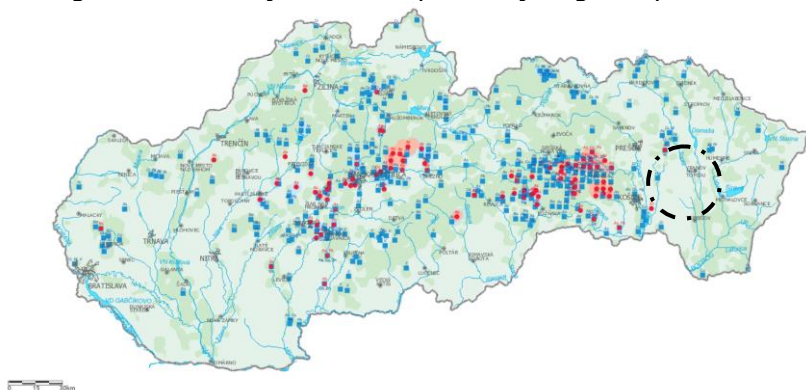
Degradácia pôdy eróziou

Vonkajšími faktormi mechanickej degradácie pôd sú vietor a zrážky podporované typom reliéfu a antropogénnou činnosťou. Reliéf v riešenom území je málo členitý, s ojedinělými prejavmi vodnej erózie. Erózia v menšom meradle sa môže prejavovať aj v blízkosti vodného toku Ondava, kde sú procesy zmyývania a akumulácie intenzívnejšie. Na druhej strane odkrytý terén s prevahou poľnohospodársky obrábanej ornej pôdy poskytuje ideálne podmienky pre veternú eróziu, najmä v mimovegetačnom období.

Hodnotené územie v okolí obce Nižný Hrabovec tvoria prevažne plochy lúk a polôch s poľnohospodárskou a priemyselnou činnosťou, ako aj so zastavanou plochou a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z poľnohospodárskej a priemyselnej výroby a intenzívnou dopravou (I/18). Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážané rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Legislatívna ochrana pôd na území je zabezpečená Zákonom o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení č. 359/2007 Z. z., 219/2008 Z. z., 540/2008 Z. z., 396/2009 Z. z., 39/2013 Z. z. (nepriamo), 57/2013 Z. z., 34/2014 Z. z., 254/2015 Z. z., 177/2018 Z. z., 296/2021 Z. z.). Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku a postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársky účel a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

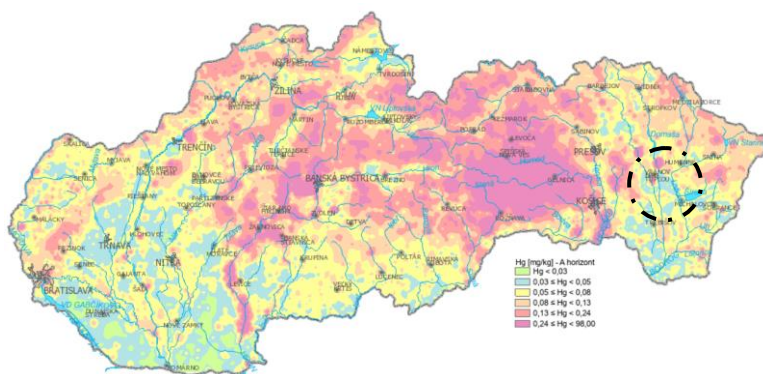
Kontaminácia pôd

Región v okolí obce Nižný Hrabovec **patrí** spomedzi ostatných regiónov SR ku silno kontaminovaným regiónom. Nasledujúci obrázok prezentuje región v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.

Obrázok: Kontaminácia pôd v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Svetová zdravotnícka organizácia identifikovala 10 chemických látok, ktoré vyvolávajú zásadné obavy z hľadiska verejného zdravia, a štyri z nich sú ťažké kovy: kadmium, ortuť, olovo a arzén. Ortuť sa v životnom prostredí vyskytuje prirodzene, vo všeobecnosti však býva bezpečne uchovaná v mineráloch a nepredstavuje žiadne významné riziko. Problém vzniká vplyvom ľudských činností, ktorých výsledkom je veľké množstvo ortuti uvoľnenej do životného prostredia a táto ortuť môže potom voľne cirkulovať tisícky rokov. Obavy vyvoláva hlavne ortuť vo vode a sedimentoch, pretože sa vyskytuje vo vysoko toxicknej forme a môže sa ľahko dostať do zvierat, a takto prejsť do ľudského potravinového reťazca. (15.10.2021, <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>).

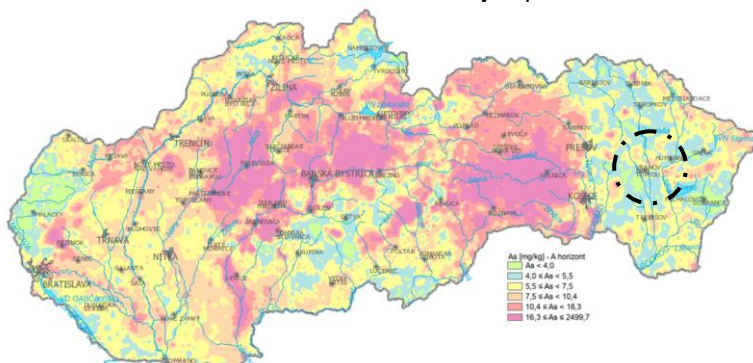

Obrázok: Výskyt Ortuti v pôde - A horizont v regióne

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasody/>

Zhľadiska zaťaženia A horizontu je región slabo zaťažený. Okolie **obce Nižný Hrabovec** patrí medzi silne zaťažené oblasti s obsahom 0,13 až 0,98 mg / kg pôdy.

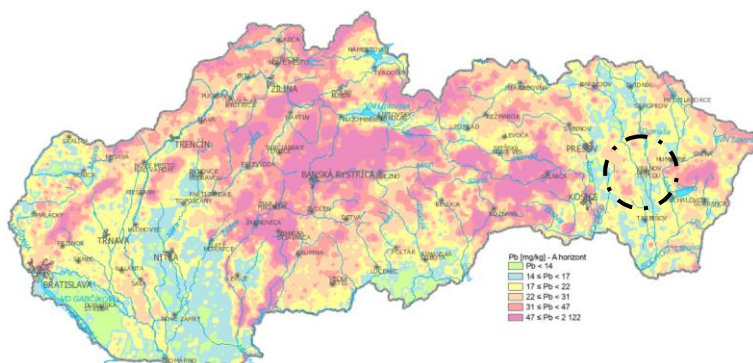
Nasledujúci obrázok prezentuje prítomnosť Arzénu v pôde - A - horizont v regióne. Väčšina územia spadá do oblasti s obsahom Arzénu do stredne zaťažených pôd od 5,5 do 16,3 mg / kg.

Obrázok: Výskyt Arzénu v pôde - A horizont v regióne

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasody/>

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý môže mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva je ortuť a olovo. Hlavne južné oblasti spadajú do skupiny s vyšším obsahom olova pod 17 až na 47 mg / kg pôdy.

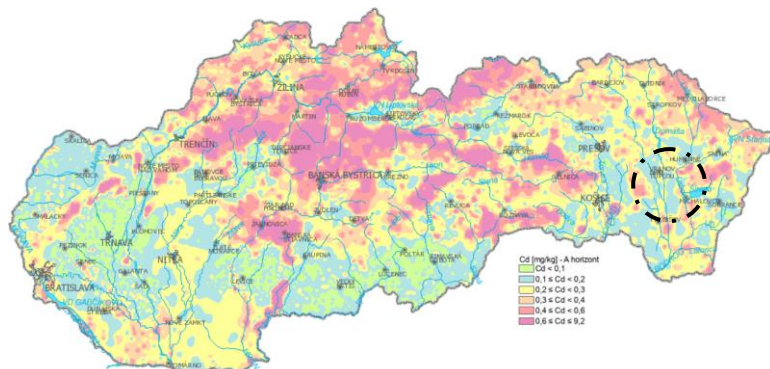
Obrázok: Výskyt Olova v pôde - A horizont v regióne

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasody/>

Podľa monitoringu pôd na území SR možno zhodnotiť, že z hľadiska priestorovej diferenciácie obsahu Pb na území SR a v Nižnom Hrabovci zreteľne vidieť **prirodzené endogénne geochemické anomálie**, ktoré sa vyskytujú na mnohých miestach. Naproti tomu v severnej a severozápadnej časti SR, kde sa geochemické anomálie nevyskytujú môžeme konštatovať výraznú imisnú záťaž zo

susedných krajín (LINKEŠ, et al., 1997). Stredne zaťaženou oblasťou je **územie obce Nižný Hrabovec** a jeho okolia smerom na juh a západ.

Obrázok: Výskyt Kadmia v pôde - A horizont v regióne

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

V prípade Kadmia sú viac zaťažené oblasti alokované východne od obce Nižný Hrabovec. Výskyt Kadmia priamo v obci Nižný Hrabovec je na nízkej úrovni 0,1 až 0,2 mg / kg.

Erózia pôdy

Erózia pôdy je rozrušovanie (lat. erode = hrýzť) povrchu pevnín vodou, ľadom a vetrom. V závislosti od podmienok sa prejavuje jednotlivo alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosov alebo prekryvu (Bedrna, 2002).

Zastúpenie kategórií ohrozenosti vodnou eróziou v okrese Vranov n. Topľou (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Kategória eróznej ohrozenosti			
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia
Vranov n. Topľou okres	33,18	19,41	31,28	16,13
Prešovský kraj	13,43	24,21	37,12	25,24

Zdroj: 10.10.2023, http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/vod/vod.aspx

Priame **okolie ako aj kataster obce** predstavuje územie stredne až silne ohrozené eróziou.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone NR SR č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie. Katastrálnym územím obce Nižný Hrabovec preteká vodohospodársky významný vodný tok Ondava.

2.6. OBYVATEĽSTVO

V obci žije viac ako 88 % obyvateľov so slovenskou národnosťou a 1,9 % obyvateľov s rómskou národnosťou. Celkovo viac ako 63 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Nižný Hrabovec v roku 2023.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Nižný Hrabovec (rok 2023)

	spolu	ženy	0-14	65+	15-65
obec Nižný Hrabovec	1594	797	244	280	1070

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2023 žilo v obci celkovo 1594 obyvateľov. V tomto roku žilo v obci 797 žien. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov - 1070. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru obyvateľstva obce Nižný Hrabovec podľa vierovyznania v roku 2021. Obec je podľa kritéria vierovyznania s dvomi dominantnými vierovyznaniami. K Evanjelickému vierovyznaniu sa hlásilo len 1,35 % obyvateľov. Pri 9,42 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 7,20 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania			
Ukazovateľ	SODB 2021	%	
Rímskokatolícka cirkev	1027	63,20	
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	22	1,35	
Gréckokatolícka cirkev	279	17,17	
Reformovaná kresťanská cirkev	5	0,31	
Pravoslávna cirkev	6	0,37	
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	6	0,37	
iné	10	0,62	
bez vyznania	117	7,20	
nezistené	153	9,42	
Spolu	1625		

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 88,31 %. Oficiálne žije v obci 1,91 % obyvateľov rómskej a 0,12 % českej národnosti.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania			
Ukazovateľ	SODB 2021	%	
Slovenská	1435	88,31	
Maďarská	1	0,06	
Rómska	31	1,91	
Rusínska	4	0,25	
Ukrajinská	1	0,06	
Česká	2	0,12	
Nemecká	0	0,00	
Moravská	0	0,00	
Poľská	1	0,06	
Ruská	0	0,00	
Ostatné	1	0,06	
Nezistené	149	9,17	
Spolu	1625		

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

V okrese Vranov n. Topľou je národnostná štruktúra podobná. Žije tu cca. 70410 obyvateľov slovenskej národnosti. Vysoký podiel obyvateľov sa hlási k rómskej národnosti (5236). Postupne klesá počet obyvateľov českej (225) a poľskej národnosti (47). Ostatné národnosti jú sledovanom období relatívne stabilné. Narástol počet obyvateľov maďarskej národnosti (66).

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
ok. Vranov n.T.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	80227	80508	80464	80497	80607	80692	80841	80906	79181	79274	79295
Slovenská	68013	68355	68381	68444	68611	68747	68918	69033	69893	70196	70410
Maďarská	44	50	53	56	62	77	92	93	65	65	66
Rómska	7140	7136	7126	7109	7095	7067	7048	7027	5495	5356	5236
Rusínska	242	236	235	235	231	230	228	223	176	173	170
Ukrajinská	96	101	107	116	123	134	158	158	91	96	97
Česká	265	269	287	304	316	323	330	345	211	221	225
Nemecká	10	10	10	12	12	12	13	15	7	7	8
Poľská	46	48	51	53	54	57	60	60	38	44	47
Chorvátska	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
Srbská	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Ruská	16	17	17	18	18	21	23	23	20	18	18
Židovská	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Moravská	9	9	9	9	9	9	8	8	2	2	2
Bulharská	4	4	5	7	7	8	8	8	5	4	4
Sliezská	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Grécka	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
Rumunská	78	77	78	81	80	81	81	81	11	11	11
Rakúska	5	5	6	6	6	6	8	9	3	3	3
Vietnamská	27	27	27	28	27	28	30	30	14	16	20
Albánska	0	0	0	0	0	0	0	0	16	15	15
Iná a nezistená	4229	4161	4069	4016	3953	3889	3832	3789	3107	3020	2937

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

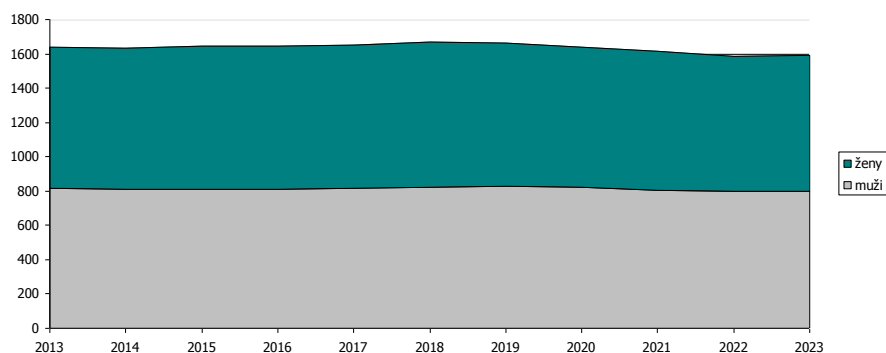
Demografia

Problémom a zároveň bariérou rozvoja prevažnej časti obcí je postupné znižovanie počtu obyvateľov. V prípade obce Nižný Hrabovec bol zaznamenaný rovnako pokles počtu obyvateľov. Pokles však bol relatívne málo výrazný. Vývoj bol za posledných 10 rokov stabilizovaný.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

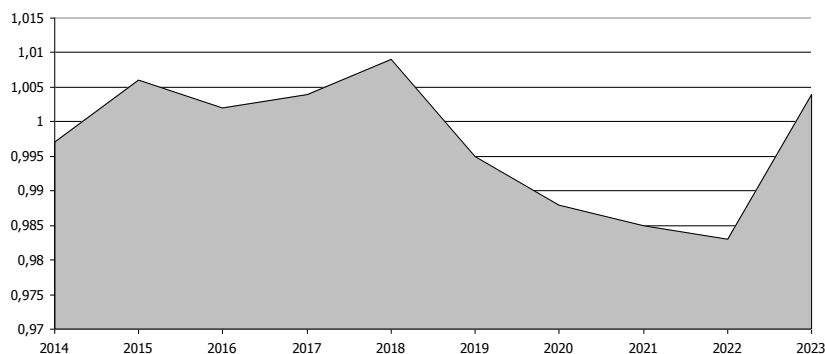
o. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
k 1.1.	1636	1639	1634	1643	1646	1653	1668	1660	1625	1615	1587
k 30.6.	1638	1637	1639	1645	1650	1661	1664	1650	1620	1601	1591
k 31.12	1639	1634	1643	1646	1653	1668	1660	1640	1615	1587	1594
muži	817	809	811	811	816	821	831	821	807	796	797
ženy	822	825	832	835	837	847	829	819	808	791	797
Index	-	0,997	1,006	1,002	1,004	1,009	0,995	0,988	0,985	0,983	1,004
Priemer Ix											0,997

Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Obrázok: Vývoj počtu mužov a žien

Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Obrázok: Vývoj rastového indexu v obci

Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Počas sledovaného obdobia počet obyvateľov klesol o 45 (-2,7 %). Priemerný index dosiahol hodnotu 0,997, čo predstavuje priemerný ročný pokles o 0,25 %. K najvyššiemu nárastu došlo v roku 2018, kedy vzrástol počet obyvateľov o 15 osôb. K roku s najnižším nárastom obyvateľstva patrila rok 2016, kedy vzrástol počet obyvateľov o 3. V roku 2023 bol zaznamenaný nárast o 7 obyvateľov. K úbytku došlo v roku 2015, 2019 až 2022. V obci žije rovnaký počet žien ako mužov.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Vranov n. Topľou, ako aj prirodzený prírastok v obci Nižný Hrabovec.

Prirodzený prírastok											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n.T. HMPP	4,44	4,54	2,78	3,85	5,08	4	5,26	3,82	0,42	3,34	4,57
prirodzený prírastok	5	0	8	6	8	6	1	-6	-12	0	-4
hrubá miera pr. príř.	3,05	0	4,88	3,65	4,85	3,61	0,6	-3,64	-7,41	0	-2,51

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje pozitívny aj negatívny trend. Počet živonarodených prekračuje v obci počet zomretých obyvateľov v roku 2013, 2015, 2016, 2018, 2019 a 2022 a 2023 sledovaného obdobia. Najvyšší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2019 a to 15 osôb.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za obec Nižný Hrabovec. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2019, kedy hrubá miera dosiahla 13,04. Do roku 2023 klesol tento počet na 12,66. V súčasnosti je v obci nerovnomerný trend. Najvyšší počet živonarodených bol evidovaný v roku 2015 a 2019 a to 21 osôb.

Počet živonarodených											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n. TopľouHM	12,58	12,9	12,26	12,65	13,26	12,26	13,04	12,97	13,47	12,51	12,66
narodení	20	15	21	17	17	15	21	9	7	14	13
živonarodení	19	15	21	17	17	15	21	9	7	14	13
hrubá miera živorod.	11,6	9,17	12,82	10,34	10,31	9,03	12,62	5,45	4,32	8,74	8,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Štatistika počtu potratov v okrese vykazuje podobné tendencie, ako v prípade obecnej štatistiky. Potratovosť v obci je na vyššej priemernej úrovni, ako je priemer okresu. V obci sa počas sledovaného obdobia vyskytol najväčší počet potratov v roku 2014, 2015 a 2023 (7).

Počet potratov											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. V. n. TopľouHM	2,94	3,06	2,99	2,66	2,09	2,55	2,65	2,35	2,42	2,51	2,18
potratovosť	4	7	7	6	0	4	5	1	5	5	7
hrubá miera potratovosti	2,44	4,28	4,27	3,65	0	2,41	3	0,61	3,09	3,12	4,4
index potratovosti	20	46,67	33,33	35,29	0	26,67	23,81	11,11	71,43	35,71	53,85
ukončené tehotenstvá	24	22	28	23	17	19	26	10	12	19	20
hrubá miera uk. tehot.	14,66	13,44	17,09	13,99	10,31	11,44	15,63	6,06	7,41	11,87	12,57

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s trendom poklesu v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 8,95 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2021.

V obci Nižný Hrabovec možno sledovať rastúci aj klesajúci trend. V roku 2013 bolo evidovaných 8,55 zomretých na 1000 obyvateľov, v roku 2023 to bolo 10,69. V roku 2022 to bolo 8,74 zomretých na 1000 obyvateľov.

Počet zomretých											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n. TopľouHM	8,14	8,36	9,48	8,8	8,18	8,26	7,78	9,15	13,05	9,16	8,1

zomretí	14	15	13	11	9	9	20	15	19	14	17
hrubá miera úmrtnosti	8,55	9,17	7,93	6,69	5,46	5,42	12,02	9,09	11,73	8,74	10,69

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok negatívny trend. V roku 2015, 2018, 2021 a 2023 presahoval počet prisťahovaných počet vystáňovaných a to o 1, 9, 2 a 11 osôb. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2023.

Saldo sťahovania											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n.T.HM	-2,18	-1,05	-3,33	-3,44	-3,71	-2,95	-3,42	-3,02	-3,51	-2,17	-4,3
migračné saldo	-2	-5	1	-3	-1	9	-9	-14	2	-28	11
hr. miera migr. salda	-1,22	-3,06	0,61	-1,82	-0,61	5,42	-5,41	-8,48	1,23	-17,49	6,92

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za obec Nižný Hrabovec. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia SR.

Migrácia obyvateľstva											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
prisťahovaní	18	20	15	18	25	30	28	9	27	7	27
vystáňovaní	20	25	14	21	26	21	37	23	25	35	16

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

V sledovanom období počet vystáňovaných kolíše. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2019 a 2022 - celkovo až 37 a 35 vystáňovaných. V roku 2013 počet vystáňovaných dosiahol hodnotu 20. Najväčší počet prisťahovaných bol zaznamenaný v roku 2018, kedy sa do obce prisťahovalo celkovo 30 obyvateľov. V roku 2023 sa do obce prisťahovalo 27 osôb.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za obec. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období kladnú aj zápornú hodnotu.

Celkový prírastok (- úbytok)											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n. TopľouHM	2,26	3,5	-0,55	0,41	1,37	1,05	1,84	0,8	-3,09	1,17	0,26
celkový prírastok	3	-5	9	3	7	15	-8	-20	-10	-28	7
hrubá miera celk. pr.	1,83	-3,06	5,49	1,82	4,24	9,03	-4,81	-12,12	-6,17	-17,49	4,4

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Celkový prírastok v obci vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu prírastku došlo v roku 2018, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu 15. K najnižšiemu celkovému prírastku v obci počas sledovaného obdobia došlo v roku 2013 a 2016 - 3. K najvyššiemu celkovému úbytku došlo v roku 2022 - 28 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v obci Nižný Hrabovec. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2013 pripadalo 5,62. Do roku 2023 bol ich počet na hodnote 5,03.

Počet sobášov											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023

okr. Vranov n.T. HM	5,62	5,62	6,03	6,45	6,73	6,27	5,55	4,35	5,28	5,65	5,03
sobášnosť	8	11	11	15	4	12	8	4	7	11	13
hrubá miera sobášnosti	4,89	6,72	6,71	9,12	2,42	7,23	4,81	2,42	4,32	6,87	8,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v obci vyššia, ako v prípade okresu. Najvyšší počet sobášov sa uskutočnil v rokoch 2016 a 2023. V prípade rozvodovosti boli hodnoty pod úrovňou okresu. K najväčšiemu počtu rozvodov došlo v roku 2015 a to 5.

Počet rozvodov											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Vranov n.T. HM	1,31	1,54	1,33	1,19	1,17	1,25	1,28	1,15	1,26	1,2	1,3
rozvodovosť	2	3	5	2	1	2	2	0	2	1	0
hrubá miera roz.	1,22	1,83	3,05	1,22	0,61	1,2	1,2	0	1,23	0,62	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v obci je nad úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k poklesu hustoty obyvateľstva. V roku 2013 dosiahla hustota hodnotu 145,06 a do roku 2023 klesla na hodnotu 140,89. Nachádza sa na pod úrovňou hustoty vidieka (61,57).

Hustota obyvateľov na km ² k 31.12. podľa územie a rok											
O. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mestá	406,74	405,9	405,13	400,79	399,84	399,06	398,27	394,81	392,06	389,2	386,88
vidiek	59,34	59,61	59,87	60,03	60,34	60,66	60,98	61,23	61,31	61,57	61,86
SR	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98	110,78	110,67
okr. Vranov n. Topľou	104,2	104,5	104,6	104,6	104,7	104,8	105,0	105,1	103,1	103,0	103,1
O. Nižný Hrabovec	145,06	144,97	145,14	145,68	146,12	147,09	147,4	146,16	143,51	141,82	140,89

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	1639	1634	1643	1646	1653	1668	1660	1640	1615	1587	1594
0	18	16	21	17	17	16	19	8	6	13	13
1-4	74	75	75	76	75	74	67	65	64	50	49
5-9	95	94	88	92	92	94	94	96	91	85	85
10-14	104	98	92	91	94	97	98	92	99	95	97
15-19	103	110	117	114	110	105	98	91	94	98	94
20-24	146	129	115	108	107	103	105	114	110	109	108
25-29	136	140	149	152	146	146	134	107	104	103	96
30-34	125	119	122	119	114	124	126	137	140	131	128
35-39	121	120	127	120	119	110	108	112	106	99	112
40-44	102	116	101	107	113	119	118	127	114	110	103
45-49	108	97	112	107	106	103	117	102	97	101	105
50-54	111	113	106	103	105	111	102	114	109	106	103
55-59	119	123	118	122	119	113	112	109	104	105	114
60-64	80	85	94	102	103	113	117	111	118	113	107
65-69	73	71	72	73	82	75	84	90	94	93	104
70-74	41	41	47	55	58	71	67	64	61	69	61
75-79	51	48	43	37	35	34	36	42	45	47	56
80-84	21	27	32	37	41	40	34	31	32	26	24
85-89	6	8	9	11	13	13	20	23	23	29	28
90-94	4	3	1	1	2	4	3	4	4	5	6
95-99	1	1	1	1	1	2	0	0	0	0	1

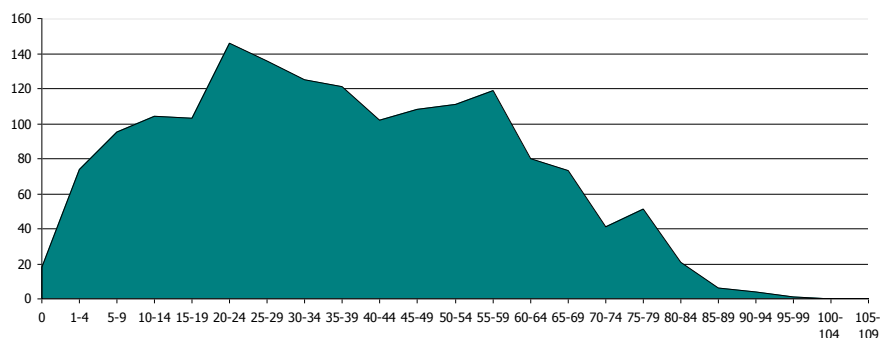
100-104	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0
105-109	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

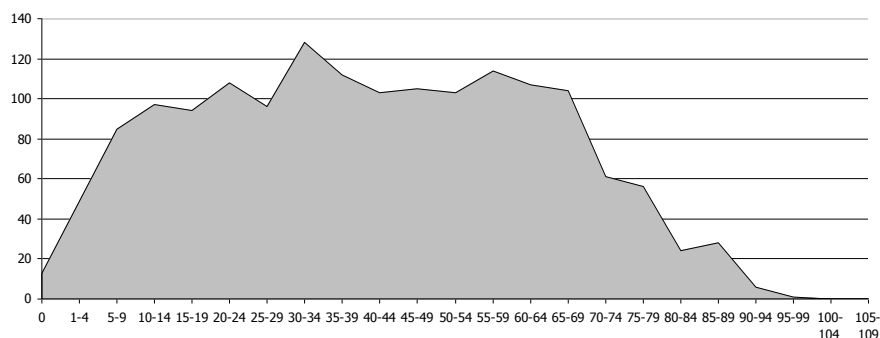
K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 60 - 69. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Nižný Hrabovec .

Veková štruktúra obyvateľstva

2013

2023

Prognózy

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k ďalšiemu nárastu počtu obyvateľov hlavne v poproduktívnom veku. Do roku 2034 by mal celkový počet obyvateľov klesnúť na 1570 obyvateľov. Vekové skupiny by mali mať rovnomerný vývoj. Intenzívnejší vývoj by mal pokračovať vo vekových skupinách od 60 do 69.

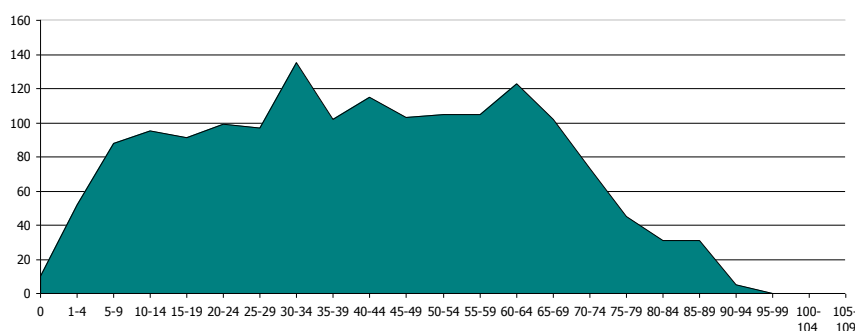
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Spolu	1607	1603	1598	1596	1592	1588	1584	1580	1578	1574	1570
0	10	9	8	7	6	5	4	3	2	2	1
1-4	52	49	47	46	44	42	40	38	36	34	32
5-9	88	87	87	86	85	85	84	84	83	82	82
10-14	95	95	95	94	94	94	94	94	94	93	93
15-19	91	89	87	85	83	81	79	77	75	73	71
20-24	99	97	94	92	89	87	84	82	79	77	74
25-29	97	91	86	81	75	70	65	59	54	49	43
30-34	135	136	138	139	141	142	144	145	147	148	150
35-39	102	100	98	96	94	92	90	88	86	84	82
40-44	115	116	117	117	118	118	119	120	120	121	121
45-49	103	102	102	101	101	101	100	100	100	99	99
50-54	105	105	105	104	104	104	103	103	102	102	102

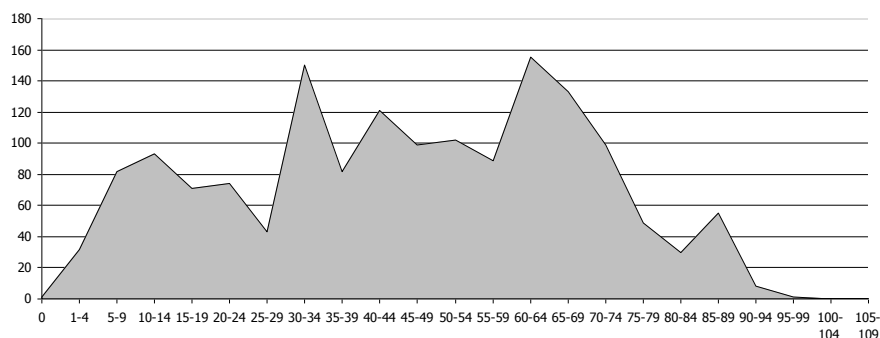

55-59	105	103	102	100	99	97	96	94	92	91	89
60-64	123	126	129	133	136	139	142	145	149	152	155
65-69	102	105	108	111	114	117	120	124	127	130	133
70-74	73	76	78	81	83	86	88	91	93	96	99
75-79	45	46	46	46	47	47	47	48	48	48	49
80-84	31	31	31	31	31	31	30	30	30	30	30
85-89	31	34	36	38	41	43	46	48	51	53	55
90-94	5	6	6	6	6	7	7	7	8	8	8
95-99	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
100-104	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
105-109	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prognózaná veková štruktúra obyvateľstva 2024

2034

Ďalšie demografické charakteristiky

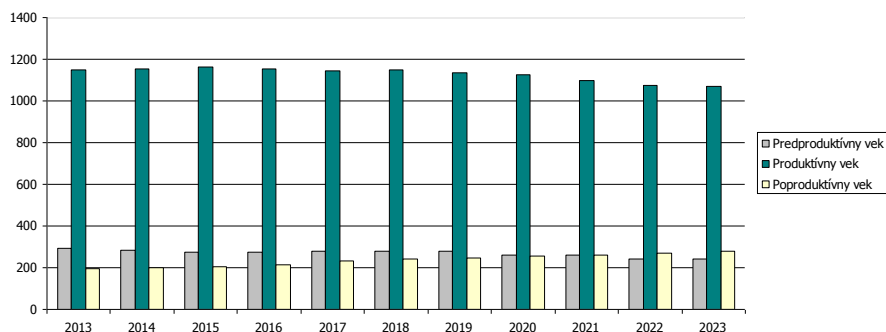
Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v predproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o 83. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles o 47 obyvateľov. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal pokles o 81.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Predproduktívny vek	291	283	276	276	278	281	278	261	260	243	244
Produktívny vek	1151	1152	1161	1154	1142	1147	1137	1124	1096	1075	1070
Poproduktívny vek	197	199	206	216	233	240	245	255	259	269	280

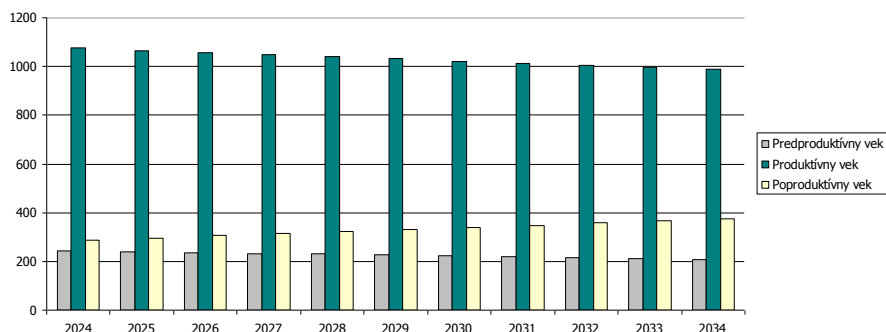
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekových skupinách len poproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2034.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2034

Do roku 2034 sa predpokladá nárast obyvateľov vo vekovej skupine poproduktívneho veku. Vo vekovej skupine poproduktívneho veku sa predpokladá nárast o 88 obyvateľov.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2034

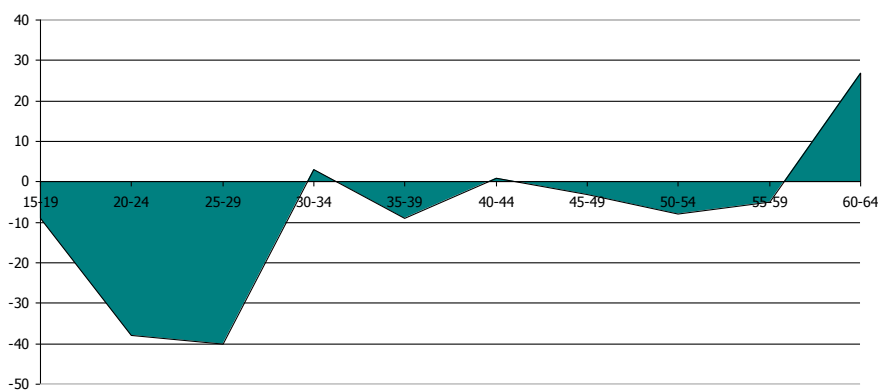
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Predproduktívny vek	244	240	236	233	230	226	222	219	215	212	208
Produktívny vek	1075	1066	1057	1048	1040	1031	1022	1013	1004	995	987
Poproduktívny vek	288	297	305	314	322	331	339	348	358	367	375

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 30 a 34 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 15 do 19 rokov. Pokles v medzioročnom porovnaní 2013 až 2023 bol zaznamenaný v skupine 15 až 29, 35 - 39 a 45 až 59 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2013 a 2023

Vek	2013	2023	rozdiel 2023 -2013
15-19	103	94	-9
20-24	146	108	-38
25-29	136	96	-40
30-34	125	128	3
35-39	121	112	-9
40-44	102	103	1
45-49	108	105	-3
50-54	111	103	-8
55-59	119	114	-5
60-64	80	107	27

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Z ekonomického hľadiska daná štruktúra je vyhovujúca.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 88,31 %. Oficiálne žije v obci 1,91 % obyvateľov rómskej a 0,12 % českej národnosti.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	1435	88,31
Maďarská	1	0,06
Rómská	31	1,91
Rusínská	4	0,25
Ukrajinská	1	0,06
Česká	2	0,12
Nemecká	0	0,00
Moravská	0	0,00
Poľská	1	0,06
Ruská	0	0,00
Ostatné	1	0,06
Nezistené	149	9,17
Spolu	1625	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

V okrese Vranov n. Topľou je národnostná štruktúra podobná. Žije tu cca. 70410 obyvateľov slovenskej národnosti. Vysoký podiel obyvateľov sa hlási k rómskej národnosti (5236).

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania so základným vzdelaním (23,38 %) a stredným odborným vzdelaním - s maturitou - 22,89 % a s učňovským vzdelaním - 20,62 %. Obyvatelia bez školského vzdelania boli zastúpení 0,25 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	184	11,32
základné	380	23,38
stredné odborné učňovské (bez maturity)	335	20,62
úplné stredné (s maturitou)	372	22,89
vyššie odborné vzdelanie	65	4,00
vysokoškolské	179	11,20
bez školského vzdelania (15+ rokov)	4	0,25
nezistené	106	6,52

Zdroj: statistics.sk, 10.2.2021

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra nevyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2019 klesajúci trend. V roku 2020 ovplyvnila nezamestnanosť pandemická situácia a opatrenia vlády SR. V roku 2023 bolo v obci 110 nezamestnaných.

Miera evidovanej nezamestnanosti v obci											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nezamestnaná spolu	182	189	193	143	119	117	122	123	126	114	110
Nezamestnaní ženy	92	97	96	73	47	66	68	73	65	55	56
% miera nezamest.	15,8	16,4	16,6	12,4	10,4	10,2	10,7	10,9	11,5	10,6	10,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nezamestnanosť v obci mala za posledné 3 roky (od roku 2020) klesajúcu tendenciu. V roku 2013 bolo v obci Nižný Hrabovec 182 nezamestnaných.

Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územia, pohlavie a rok v %											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	13,5	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,9	5,08
Kraj Prešovský	19,4	17,5	15,5	13,9	9,7	8,6	8,2	11,4	10,8	10,0	8,4
Okres Vranov n. Topľou	23,3	21,3	17,8	17,8	13,6	12,2	12,1	15,6	15,6	14,7	14,4
Muži	22,2	20,0	16,4	16,0	11,7	9,6	9,9	13,3	13,1	11,8	11,2
Ženy	24,6	22,9	19,6	20,1	16,1	15,5	15,0	18,3	18,8	18,4	18,6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2023 dosiahla úroveň cca. 18 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2013 (22,2 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel mierne výrazne klesá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2023 klesol podiel na 856 osôb.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v osobách											
Okr. Vranov n.T.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15-24	2105	1924	1675	1443	1099	951	923	1026	1000	909	856
25-34	2547	2469	2292	2060	1513	1389	1344	1508	1419	1 373	1 285
35-49	3292	3255	3012	2911	2194	2060	2051	2306	2234	2 142	2 051
50 a viac	1964	1988	1868	1850	1466	1420	1394	1600	1580	1 470	1 527
spolu	9908	9636	8847	8264	6272	5820	5712	6440	6233	5 894	5 719

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru nezamestnaných podľa veku priamo v obci. Najviac obyvateľov spadalo do vekovej skupiny od 30 do 34, 40 do 44 rokov a od 55 do 59 rokov.

Nezamestnaní podľa veku v apríli 2023											
Nižný Hrabovec	UoZ spolu	v tom									
		do 20r.	20-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	60r. a viac
Spolu	100	2	11	7	14	10	14	10	9	14	9
Ženy	51	0	4	2	9	5	6	6	6	7	6

Zdroj: UPSVaR SR, DataCubes, 2023

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. V prípade regiónu ide hlavne o krátkodobú nezamestnanosť do 3 mesiacov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti znevýhodnených skupín. V prípade absolventov dochádza k výraznému poklesu počtu - 210. Počet dlhodobo evidovaných uchádzačov klesol počet z 6450 na 3110 osôb.

Uchádzači o zamestnanie znevýhodnení

Okr. Vranov n. Topľou	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	396	421	395	314	239	212	166	192	202	179	171
B	641	564	460	410	299	233	200	262	273	221	210
C	217	196	173	152	142	115	109	97	81	80	57
D	6 450	6 147	5 500	4 941	3 338	2 819	2 750	3 253	3 552	3 059	3 110

A - Počet uchádzačov o zamestnanie so ZP

B - Počet uchádzačov o zamestnanie – absolventi

C - Počet uchádzačov o zamestnanie – mladiství

D - Počet dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Zdroj: DataCubes ŠÚ, 2013-2023

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru nezamestnaných podľa vzdelania v obci. Najviac nezamestnaných bolo vo vzdelanostnej skupine - nižšie sekundárne vzdelanie a vyššie sekundárne vzdelanie.

Štruktúra UoZ podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania (ISCED) november 2023

Nižný Hrabovec	UoZ spolu	0	1	2	3	4	5	6	7	8	n/a
Spolu	100	0	12	45	40	2	0	1	0	0	0
Ženy	51	0	4	24	22	1	0	0	0	0	0

Zdroj: UPSVaR SR, DataCubes, 2023

ISCED (The International Standard Classification of Education) - Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania

- 0 predprimárne vzdelanie
- 1 primárne vzdelanie
- 2 nižšie sekundárne vzdelanie
- 3 vyššie sekundárne vzdelanie
- 4 post sekundárne neterciárne vzdelanie
- 5 terciárne vzdelanie (nie VŠ)
- 6 terciárne vzdelanie (VŠ 1.stupeň)
- 7 terciárne vzdelanie (VŠ 2.stupeň)
- 8 terciárne vzdelanie (VŠ 3.stupeň)

Zdroj: UPSVaR SR, DataCubes, 2023

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Tri najväčšie skupiny tvorili nezamestnaní s dĺžkou evidencie nad 48 mesiacov, od 4 do 6 mesiacov, a do 3 mesiacov. Ďalšou najpočetnejšou skupinou je skupina od 25 - 30 mesiacov.

Nezamestnaní podľa dĺžky evidencie v november 2023

Nižný Hrabovec	UoZ spolu	do 3 m.	4 - 6 m.	7 - 9 m.	10 - 12 m.	13 - 18 m.	19 - 24 m.	25 - 30 m.	31 - 36 m.	37 - 42 m.	43 - 48 m.	nad 48 m.
Spolu	100	17	12	7	7	9	5	11	4	0	2	26
Ženy	51	3	7	5	3	3	3	6	1	0	0	20

Zdroj: UPSVaR SR, DataCubes, 2023

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávatel'ov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou

rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Vranove n. Topľou, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemysel (29,9 %), verejná správa a vzdelávanie. Silne zastúpené je v obchode (7,7 %). Od roku 2013 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne zvýšil. Najvýraznejší pokles nastal v prípade obchodu.

Štruktúra zamestnanosti podľa NACE v %											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Poľnohospodárstvo, les....	7,6	7,7	6,3	5,9	6,1	4,6	5,8	5,1	5,0	4,2	4,3
Priemysel spolu	26,4	25,1	27,6	24,5	28,9	28,4	27,2	26,7	25,4	32,2	29,9
Priemyselná výroba	19,0	19,3	22,0	20,0	23,3	22,1	21,7	23,0	21,8	28,9	26,4
Dodávka elektriny, plynu...	1,5	1,5	1,5	1,4	1,8	1,4	1,3	1,0	1,4	0,8	0,8
Stavebníctvo	3,7	3,9	3,6	3,6	4,2	6,0	6,4	2,4	5,7	6,0	5,9
Veľkoobchod a maloobc...	12,5	15,0	15,0	12,9	8,5	10,7	7,6	8,0	8,8	9,8	7,7
Doprava a skladovanie	6,8	6,6	7,7	5,1	7,0	8,1	8,0	10,2	6,1	5,2	5,2
Ubytovacie a stravovacie ...	3,5	3,5	3,2	3,0	3,3	2,9	3,7	4,8	3,3	4,8	4,8
Informácie a komunikácia	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Finančné a poisťovacie či...	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Činnosti v oblasti nehnuteľ...	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5	0,7	0,1	2,0	0,2	1,7	1,8
Odborné, vedecké a techn...	1,7	1,7	2,3	1,3	1,6	4,4	1,2	1,2	1,5	0,9	0,9
Administratívne a podpor...	0,4	0,1	0,1	1,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Verejná správa a obrana;...	15,5	16,4	16,1	15,2	15,4	16,7	19,1	19,6	17,8	13,9	17,8
Vzdelávanie	8,0	8,7	8,2	7,7	8,1	7,9	10,9	9,9	16,1	12,8	13,7
Zdravotníctvo a sociálna...	5,9	5,7	4,5	14,3	12,3	6,7	7,5	7,9	7,7	6,4	6,2
Umenie, zábava a rekreácia	4,1	1,9	1,9	2,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Ostatné činnosti	0,8	0,6	0,4	0,5	0,8	0,9	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Obyvatelia sú prevažne zamestnaní v okresnom meste Vranov n. Topľou. Pracovné príležitosti sa priamo v obci nachádzajú vo viacerých podnikoch, výrobných zónach obce, obchode a školstve. Pracovné príležitosti poskytuje aj obec v organizáciách v jej zriaďovateľskej pôsobnosti.

2.8. BÝVANIE

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období 1961 - 1980 a 1981 až 2000. Najmenej bytov bolo vybudovaných medzi 2001 a neskôr.

Domový fond podľa obdobia výstavby		
obdobie výstavby	počet	podiel (%)
do roku 1919	18	4,24
1919 - 1945	41	9,65
1946 - 1960	79	18,59

1961 - 1980	163	38,35
1981 - 2000	106	24,94
2001 - 2010	7	1,65
2011 - 2015	1	0,24
2016 a neskôr	7	1,65
nezistené	3	0,71
Domy spolu	425	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili rodinné domy - 414 (97,41 %) a ostatné budovy - 4 (0,94 %) v roku 2021.

Domový fond podľa typu budovy		
typ budovy	počet	podiel (%)
rodinný dom	414	97,41
bytový dom	3	0,71
polyfunkčná budova	0	0
ostatné budovy na bývanie	4	0,94
neskolaudovaný rodinný dom	0	0
núdzový objekt určený na bývanie	0	0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	2	0,47
ostatné	2	0,47
nezistený	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska počtu obytných miestností boli v obci Nižný Hrabovec najviac zastúpené byty s počtom obytných miestností 3 a následne s 6 + obytnými miestnosťami. Okolo 7,69 % tvorili byty s 2 a 21,72 % byty 5 obytnými miestnosťami. Byty s 1 obytnou miestnosťou boli zastúpené v počte 4.

Štruktúra bytového fondu		
počet miestností	počet	podiel (%)
1 obytná miestnosť	4	0,9
2 obytné miestnosti	34	7,69
3 obytné miestnosti	117	26,47
4 obytné miestnosti	82	18,55
5 obytných miestností	96	21,72
6 a viac obytných miestností	104	23,53
Nezistené	5	1,13
Byty spolu	442	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 283 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 115 domov. Bez pripojenia na vodovod sa v obci byty nachádzali v počte 22.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	283	66,59
v dome - vlastná	115	27,6
mimo domu - z verejnej siete	0	0,00
mimo domu - vlastná	1	0,24
bez prípojky	22	5,18
nezistený	4	0,94
Domy spolu	425	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Celkovo 331 domov bolo napojených na verejnú kanalizačnú sieť. Vybudovaný septik, prípadne žumpa malo 56 domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	56	13,18
prípojka na kanalizačnú sieť	331	77,88
domáca čistička odpadových vôd	1	0,24
bez kanalizácie	34	8,00
nezistený	3	0,71
Domy spolu	425	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2023 bol ich počet 87.

Fyzické osoby - podnikatelia											
o. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fyz. osoby – podnik.	88	85	79	78	77	82	99	94	99	94	91
Živnostníci	87	84	78	76	75	81	97	92	96	90	87

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes

Celkovo je v obci činných 26 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 21 ziskových a 5 neziskových subjektov. V obci bol v roku 2019 založený sociálny podnik Hrabovčan, s.r.o., r.s.p..

Právnické osoby v obci											
o. Nižný Hrabovec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Právnické osoby spolu	27	33	23	25	28	25	28	25	24	27	26
Práv. osoby ziskové	15	20	21	22	23	22	24	20	19	22	21
Práv. osoby neziskové	12	13	2	3	5	3	4	5	5	5	5

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes

Pol'nohospodárska výroba

Z hľadiska pol'nohospodárskeho pôdneho fondu a pol'nohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Nižný Hrabovec, ktorá je začlenená do okresu Vranov n. Topľou, kraj Prešovský. Celková výmera pol'nohospodárskej pôdy je 580,1 ha, z čoho orná pôda zaberá 397,2 ha. Trvalé trávnaté porasty majú zastúpenie – 145,1 ha. Celkový podiel pol'nohospodárskej pôdy na celkovej výmere mierne klesá. Podiel na celkovej výmere má pol'nohospodárska pôda 51,4 %.

Výmera pol'nohospodárskej pôdy v obci Nižný Hrabovec											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% z celkovej výmery	52,4	52,4	51,6	51,6	51,6	51,5	51,5	51,5	51,5	51,4	51,4
Pol'n. pôda - spolu	591,7	591,7	582,3	582,1	582,0	581,9	581,9	581,9	581,9	580,1	580,1
- orná pôda	407,2	407,1	397,8	397,8	397,3	397,3	397,3	397,3	397,3	397,3	397,2
- záhrada	34,5	34,5	34,5	34,3	34,7	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6
- ovocný sad	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
- trvalý trávny porast	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9	145,1	145,1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Pol'nohospodárstvo je dôležitým hospodárskym odvetvím v riešenom území. Prírodné podmienky umožňujú výrobu pol'nohospodárskej produkcie od obilnín cez semenárstvo, okopaniny, slnečnicu, strukoviny, olejiny, zeleninárstvo, ovocinárstvo a vinohradníctvo. Živočíšna výroba je zastúpená výrobou jatočného mäsa hovädzieho dobytku a ošípaných, mlieka, jatočnej hydiny a vajec, ovčiarstvom. Pol'nohospodárstvo vytvára dobrú základňu pre rozvoj spracovateľského priemyslu i pre rozvoj iných druhov činnosti. Rozhodujúcim determinantom, ktorý ovplyvňuje využiteľnosť krajiny štruktúry územia, ako aj celý výrobný proces pol'nohospodárskej výroby, je pol'nohospodárska pôda, jej pôdno-agronomické a agrotechnické vlastnosti a vklady spoločnosti na zachovanie a zvýšenie pôdnej úrodnosti. V obci sa nachádza spoločnosť Kvety Bakajsa, ktorá a zaoberá pestovaním sadeníc kvetov a zeleniny.

Rastlinná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje hektárovú úrodu v regióne. Najvyššiu hektárovú úrodu majú zemiaky.

Hektárová úroda podľa hospodárske rastliny											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zrniny spolu	3,88	5,14	4,54	5,43	4,61	4,07	4,56	5,47	4,59	4,74	5,96
Obilniny	3,89	5,14	4,58	5,46	4,65	4,08	4,57	5,48	4,63	4,79	6,04
Olejiny	1,72	2,67	1,78	2,79	2,53	2,49	2,45	2,55	2,49	2,48	3,12
Zemiaky	12,68	16,35	10,07	12	13,4	12,84	15,59	13,49	11,97	11,15	11,76
Viacročné krmo.	2,44	3,28	2,4	3,26	3,5	2,53	2,85	2,98	3,11	2,02	4,92

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Živočíšna výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru a počty hospodárskych zvierat v okrese Vranov n. Topľou. Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hovädzieho dobytku, hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Ok. Vranov n.T.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	21,1	21,9	22,4	21,6	21,5	24,7	22,6	19,6	21,1	22,9	22,9
B	9,8	9,7	10,1	10,1	9,8	12,1	10,9	9,4	9,8	10,7	10,4
C	33,2	24,2	25,5	26,3	28,6	26,4	21,5	19,1	20,2	22,2	21,2
D	24,9	26,2	24,3	19	19,5	21	16,3	4,3	3,8	3,6	3,7
E	360,8	362,9	370,6	378,3	383,7	391,6	382,3	-	-	-	-
F	314,5	316,3	322,5	329,2	333,8	340,6	332,6	-	-	-	-

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

A - Hovädzí dobytok (na 100 ha poľ. p.), B - Kravy (100 ha p. p.), C - Ovce (na 100 ha pol'nohospodárskej pôdy), D - Ošípané (na 100 ha or. pôdy), E - Hydina (na 100 ha or. pôdy), F - Sliepky (na 100 ha or. pôdy).

Komerčné služby

Vzhľadom na veľkosť obce je na jej území pomerne rozvinutá sieť maloobchodov, ktorá v konkurencii dosiahla slušné proporciálne rozloženie. Postupne sa zlepšila kultúra predaja, skladovacích priestorov ale aj služieb. Dôležitým prvkom je však solventnosť zákazníka, ktorá sa ešte zďaleka nepriblížila k hranici 100 % zamestnanosti. V obci sa nachádza prevádzka stavebnín Siding MJ s.r.o. a Duopack Slovakia s.r.o..

Finančníctvo

Finančné služby v obci zabezpečuje poštový úrad cez Poštovú banku a. s.. Ostatné finančné služby v iných bankách sú dostupné v okresnom meste Vranov n./T.. Poist'ovacie služby nie sú v obci zabezpečené. Tieto služby zabezpečujú pobočky viacerých poisťovní v okresnom meste Vranov n./T..

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území.

História školy

Vznik prvej školy v obci sa dá predpokladať pri evanjelickej fare, ktorá tu bola v období reformácie v prvej polovici 17. storočia. Prvý písomný údaj o učiteľovi je z roku 1666. Bol ním Wilhem Danczius a okrem Nižného Hrabovca pôsobil aj v Dlhom Klčove a v Žalobíne. Nie je známe, ako sa vyvíjala vzdelanosť v obci v ďalšom období, ale dá sa predpokladať, že najviac vzdelaní boli členovia šľachtických rodín, pánski sluhovia a Židia, ktorí tu v tom čase žili. Až do polovice 18. storočia neexistoval systém ľudového školstva. Na dedinách aj v mestách boli iba farské školy, ktoré nemali jednotný a záväzný vyučovací poriadok. Každá mohla používať iné učebnice aj čas vyučovania. Vyučovacie predmety a ich obsah záviseli od vzdelania, úsilia a vlastností učiteľov, v tom čase nazývaných „kantorov“, ktorí podliehali farárovi. O nič lepšia nebola ani situácia našej školy. Podobne ako väčšina dedinských škôl, ktoré sa tiesnili v nevyhovujúcich priestoroch malých domov, kde jedna až dve miestnosti boli učebňou a zároveň i bytom pre učiteľa a jeho rodinu. Chýbalo najzákladnejšie vybavenie ako sú lavice a tabuľa. Malý prídel paliva nútil žiakov v zimnom období nosiť si na vyučovanie aj niekoľko kúskov dreva do pece. To sa nepriaznivo odzrkadľovalo na úrovni vyučovania. Často sa nevyučovalo ani obvyklé čítanie, písanie a počty, ale iba čítanie a katechizmus. Zmeny v školstve nastali až po vydaní dokumentu Ratio educationis v roku 1777 panovníčkou Rakúsko-Uhorskej monarchie Máriou Teréziou, ktorý obsahoval jednotnú školskú úpravu. Ďalší dokument Ratio educationis z roku 1805 bol základným kameňom pre vznik obecných triviálnych škôl najnižšieho typu, ktorých názov pochádza z latinského „tres viace“ – tri cesty, čiže tri základné predmety: čítanie, písanie a rátať. V roku 1868 bol vydaný zákonný článok č.38/1868 o školstve, ktorého hlavnou podstatou bola zásada školopovinnosti pre deti od 6 – 15 rokov a povinnosti štátu a právo cirkvi zriaďovať a udržiavať školy. Na základe toho článku bola v našej obci postavená prvá veľmi vhodná a účelová budova štátnej ľudovej školy. Potreba novej budovy vyplynula z nárastu počtu školopovinných mládeže. Pozemok na jej výstavbu darovali obci Malonyaiovci aj napriek protestom grófa Arpáda Mauksa, ktorý nebol touto myšlienkou veľmi nadšený. Pôdorys budovy mal tvar obdĺžnika, obvodové múry hrubé 70cm postavené z kameňa z miestneho kameňolomu, sedlová strecha pokrytá šindľom, neskôr eternitom. V budove školy boli dve triedy, kancelária pre správcu školy a byt pre jedného učiteľa. S určitosťou možno povedať, že už v roku 1867 sa vyučovalo v drevenom dome pre služobníctvo, ktorý na tento účel poskytol Tomáš Malonyai, čím bol oslobodený od platenia domovej dane až do odovzdania novej školskej budovy. Dom stál na dnešnej parcele Semkových (Lešňanových). Asanovali ho po roku 1885. Prvým známym učiteľom v 19. Storočí bol Štefan Szilváši. Ďalším bol Ľudovít Máca a Margita Krásnopolská, ktorá po zložení sľubu vernosti tu učila ešte aj po vzniku 1. ČSR. Trojtriedna ľudová škola v Nižnom Hrabovci bola i po roku 1918 štátnou školou, ktorú navštevovali deti všetkých vierovyznaní z našej obce i zo susedného Kučina. Okrem Margity Krásnopolskej vyučuje i Margita Horáková „Lazárka“ (tak ju volali preto, lebo bývala na „Lazoch“ pri ceste na Dlhé Klčovo). Pre nedostatok kvalifikovaných učiteľov pôsobili na našej škole aj českí pedagógovia: Stojan, Nedbal, Ošmerová. Neskôr ich nahradili: Alojz Tesár, Vincent Horňanský, Gabriela Remešová, Langrová a Vlk. V roku 1940 prichádza za správkyňu školy Oľga Rohoňová a na svoje prvé učiteľské miesto Anna Chmelová z Bolerázu, ktorá sa tu vydala za Jána Kožeja. Od roku 1947 bola v obci zriadená štátna meštianska škola – na základe výnosu Povereníctva školstva a osvety v Bratislave č. 57519/1947-A-II./4 zo dňa 24. 5.1947, ktorá bola umiestnená v skonfiškovanom kaštieli Františka Ragalyiho-Balašu. Za riaditeľa tejto školy bol menovaný Imrich Král a slávnostné otvorenie meštianky sa konalo 21.9.1947. Učiteľmi boli: Zoltán Majdák, Gabriela Kráľová a miestna rodáčka Júlia Ratajová. Významným medzníkom vo vývoji školstva ČSR sa stal nový školský zákon o základnej úprave jednotného školstva č. 95/1948 Zb. z 21.4.1948 a vládne nariadenie č. 196/1948 Zb. V praxi to znamenalo premenu ľudovej školy na školu národnú s ročníkmi 1.-5. a meštianskej školy na školu strednú so 4 postupnými ročníkmi. Zároveň došlo k predĺženiu školopovinnosti dochádzky z 8 na 9 rokov. Školy obidvoch stupňov odteraz tvorili základný systém školskej výchovy. Školská reforma z roku 1953 skrátila povinnú školskú dochádzku opäť na 8 rokov. Okrem toho sa zlúčili národné a stredné školy a vznikli osemročné školy s ročníkmi 1.-8. Ďalší školský zákon z roku 1960 predĺžil školskú dochádzku na 9 rokov, z 8 ročných škôl tak vznikli základné deväťročné školy – ZDŠ. V tomto školskom roku žiaci prvýkrát v histórii školstva dostali učebnice a školské pomôcky zdarma. K ďalším zmenám došlo na základe rozhodnutia odboru školstva a kultúry vo Vranove nad Topľou nasledovne: žiaci z Hencoviec, ktorí dochádzali na našu školu boli odteraz preložení na ZDŠ Vranov - Oblasť a žiaci z Dlhého Klčova, ktorí dochádzali do Vranova preložili na ZDŠ do Nižného Hrabovca. Po novom územnom členení štátu od 1.7.1960 bol zrušený okres Vranov a naša obec bola včlenená do okresu Michalovce. V roku 1961 je na škole v obci 13 tried a to potvrdilo predpoklady, že kapacita budovy kaštieľa a starej školy už nepostačujú. Jedna učebňa bola zriadená aj v priestoroch materskej

školy. V tom čase rodičia prejavujú snahy o výstavbu novej školy a začínajú posielat' žiadosti nadriadeným orgánom. Nasledujúce roky ukázali, že tieto žiadosti boli opodstatnené. V ďalšom roku bolo 15 tried a o rok neskôr dokonca 17 tried. Vyučovať sa začalo aj v bývalej Steinerovej kúrii (dnes vo vlastníctve Ireny Zubkovej) a v starom rodinnom dome Novobilských. Učebne teda boli roztrúsené po celej obci. Až po roku 1968, keď bol znova vytvorený okres Vranov nad Topľou sa podarilo za pomoci občanov z Kladzian a Kučina presadiť výstavbu novej školy v Nižnom Hrabovci – napriek všetkým snahám stavať školu v Nižnom Hrušove. Základný kameň novej 22 triednej budovy ZDŠ bol položený 21.11.1969. Výstavba prebiehala v rokoch 1970-1973. V novej škole bola od začiatku zriadená školská jedáleň, ktorej dlhoročnou vedúcou bola Helena Gradošová a družina pre žiakov I. stupňa. Školským zákonom č.29/1983 Zb. bola zavedená 10 ročná povinná školská dochádzka. To viedlo k zrušeniu ZDŠ a miesto nej vznikla ZŠ s ročníkmi 1.-8. Ďalšie dva ročníky povinnej dochádzky žiaci absolvovali na zvolenej strednej škole alebo na odbornom učilišti. V tejto budove sa vyučuje aj v súčasnosti a momentálne prechádza rekonštrukciou. Zatiaľ bola zrealizovaná výmena okien, zateplenie, nová fasáda, prekrytie čati budovy sedlovou strechou, rekonštrukcia interiéru telocviční a šatní, výmena vykurovacích zariadení v kotolni (20.5.2024, <https://zsnh.edupage.org/text/?text=text/text2&subpage=6>).

Materská škola

Výchovu a vzdelávanie pre najmenšie deti v obci zabezpečuje Materská škola Nižný Hrabovec. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie deťom od dvoch do šesť rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. V prípade záujmu rodičov, deti majú možnosť aj poldennej výchovy a vzdelávania v materskej škole. Cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálnu – motorickú, poznávaciu a citovo – sociálnu úroveň, ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a život v spoločnosti. Materská škola je materskou školou rodinného typu, je zameraná na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smeruje k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia. MŠ úzko spolupracuje s rodičmi detí. Materská škola je rozdelená do 3 tried v ktorých vyučuje 6 učiteľiek. V roku 2022 bolo evidovaných v materskej škole 53 detí.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu detí v materskej škole od roku 2012 do roku 2022.

Materská škola	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MŠ spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
MŠ spolu - deti	39	35	35	35	35	35	36	35	32	30	33
MŠ - štátne - triedy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
MŠ - štátne - učiteľia	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

V tomto školskom roku 2022/2023 je v Materskej škole zapísaných 33 detí. Z toho 16 predškolákov. V dvoch triedach sa pracuje s deťmi vo veku od 3 - 6 rokov. Vzdelávací program nesie názov: „Usilovné včielky“. Sú vynovené priestory budovy a pripravené ponúkať deťom plnohodnotné zážitky z pobytu v MŠ. Dvor je veľký a dobre vybavený. V blízkosti školy sa nachádza futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, ale aj obecné ihrisko Rodinka (20.5.2024, <https://www.niznyhrabovec.sk/institucie/>).

Základné školstvo

V obci sa nachádza 1 základná škola. Výchovno-vyučovací proces prebieha v 18 učebniach. Okrem nich má škola zriadené a využíva tieto učebne a zariadenia: dve školské dielne, tri počítačové učebne, učebňa fyziky, učebňa chémie, učebňa prírodopisu, učebňa pre špecifickú prípravu dievčat, učebňa výtvarnej výchovy, klubovňa, miestnosť pre činnosť ŠKD a malá a veľká telocvičňa. Vyučujúci majú k dispozícii dataprojektory, notebooky, premietacie plátna. Interaktívne tabule sú nainštalované v 7 miestnostiach. V učebni pre ŠKD a klubovni je televízor, DVD prehrávač a počítač. Škola má pevné pripojenie na internet a v celom areáli je dostupné Wi-Fi internetové pripojenie. Pre pedagogických zamestnancov je zriadená jedna zborovňa a 7 kabinetov. Materiálno-technické vybavenie kabinetov je nepostačujúce. Každý školský rok sa snažíme v rámci skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu doplniť vybavenie kabinetov o moderné vyučovacie pomôcky (25.5.2024, <https://zsnh.edupage.org/text/?text=text/text2&subpage=7>).

V škole je celkovo 14 tried. Vyučuje 24 učiteľov. V roku 2022 školy navštevovalo cca. 269 žiakov.

Základná škola	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ZŠ spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

ZŠ spolu - deti	188	227	209	224	239	238	254	263	257	276	269
ZŠ - štátne - triedy	11	10	10	11	12	12	13	14	13	14	14
ZŠ - štátne - učitelia	16	14	12	13	13	14	15	15	15	24	24

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Školský klub detí (ŠKD)

Školský klub detí zabezpečuje pre deti, ktoré plnia povinnú školskú dochádzku na základnej škole, činnosť podľa výchovného programu školského zariadenia zameranú na ich prípravu na vyučovanie a na oddych v čase mimo vyučovania. Vhodné striedanie školskej práce a oddychu, relaxácie, hier, vychádzok, športových činností prispieva k odstráneniu únavy. Prostredníctvom ŠKD sa deťom rozvíjajú rozmanité záujmy. Deti v ŠKD majú k dispozícii všetky priestory a športový areál školy rovnako ako žiaci školy.

Kružková činnosť

Na škole pracujú krúžky podľa záujmu detí a možností školy.

Stravovanie zabezpečuje školská jedáleň. V roku 2022 bolo v jedálni cca. 233 stravníkov. Kapacita jedálne predstavuje 120 miest pri stoloch.

Základná škola											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jedálne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kapacita	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Stravníci	279	219	279	351	271	254	261	356	338	226	233

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Zákon o sociálnych službách vymedzuje **sociálnu službu** ako „odbornú činnosť, obslužnú činnosť alebo ďalšiu činnosť alebo súbor týchto činností, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny“.

Pod **nepriaznivou sociálnou situáciou** sa rozumie ohrozenie osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z nasledujúcich dôvodov:

- a) nemá zabezpečené podmienky na uspokojenie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- f) pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- g) pre ohrozenie správaním iných osôb, alebo ak sa stala obeťou správania iných osôb,
- h) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite.

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, VÚC, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (... 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z., 218/2021 Z. z., 218/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 92/2022 Z. z., 101/2022 Z. z.) a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 276/2017 Z. z., 276/2017 Z. z., 289/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 56/2018 Z. z., 87/2018 Z. z.)

z., 106/2018 Z. z., 112/2018 Z. z., 157/2018 Z. z., 170/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 216/2018 Z. z., 9/2019 Z. z., 30/2019 Z. z., 139/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 371/2019 Z. z., 390/2019 Z. z., 476/2019 Z. z., 6/2020 Z. z., 73/2020 Z. z., 198/2020 Z. z., 279/2020 Z. z., 75/2021 Z. z., 261/2021 Z. z., 500/2021 Z. z.) vymedzuje paletu poskytovaných sociálnych služieb obyvateľom obce Nižný Hrabovec. Nasledujúca tabuľka prezentuje ponuku zariadení sociálnych služieb v okrese a obci Nižný Hrabovec.

Sociálne služby zabezpečuje aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov n. Topľou. Úrad práce poskytuje finančné prostriedky na kompenzáciu a na preklenutie zdravotných ťažkostí.

Občania Nižného Hrabovca žiadajú hlavne o tieto sociálne služby, pretože sú finančne kompenzované štátom (rôzne príspevky na kompenzáciu miery funkčných porúch - opatrovanie, asistenčné služby, príspevky na hygienu, na prepravu a pod.). V rámci týchto sociálnych služieb vydáva obec Nižný Hrabovec potvrdenie, že občanovi nie je poskytovaná žiadna sociálna služba prostredníctvom obce. Nasledujúca tabuľka prezentuje ponuku sociálnych služieb v okrese a následne v obci Nižný Hrabovec.

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie											
Okres Vranov n.T.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet zariadení	18	16	15	17	18	23	19	17	14	13	13
P.m. k 31.12 spolu	480	492	553	566	654	740	547	501	445	436	436
P.m. v zar. pre seniorov	106	106	121	121	121	121	144	150	148	150	150
P.m. v d. soc. služ. pre PDO	139	217	257	315	401	557	336	268	255	256	256
P.m. v detských domovoch	63	61	60	62	59	59	59	59	59	59	59

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Opatrovateľská služba §41 zákona 448/2008

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, ak tento zákon neustanovuje inak, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu, ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou. Ustanovenie odseku 3 písm. b) sa nepoužije, ak fyzickej osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení, vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, sa poskytuje opatrovateľská služba v rozsahu najviac osem hodín mesačne (10.12.2022, <https://www.POSK.sk/socialne-sluzby>).

Do budúcnosti plánuje obec Nižný Hrabovec pristupovať k poskytovaniu sociálnych služieb **integrovaným spôsobom**. V rámci budovania Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti plánuje rozširovať aj sociálne služby:

Sociálne služby CIZS

Vzhľadom na charakter CIZS je odporúčané integrovanie poskytovania služieb a vykonávania činností spojených predovšetkým s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom a dôchodkovým vekom, a to najmä:

odborná činnosť špecializované sociálne poradenstvo prednostne v oblastiach týkajúcich sa ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu a dôchodkového veku (poradňa sociálneho poradenstva - miestnosť pre poskytovanie sociálnych služieb vo forme:

- individuálnych intervencií/kancelária - s potrebou zabezpečiť minimálne jedného sociálneho pracovníka poskytujúceho špecializované sociálne poradenstvo);

- sociálna služba denné centrum, kde sa bude vykonávať predovšetkým základné sociálne poradenstvo, záujmová činnosť, vzdelávacie a preventívne aktivity a pod. (miestnosť pre poskytovanie sociálnych služieb vo forme skupinových aktivít/spoločenská miestnosť - s potrebou zabezpečiť minimálne jednu osobu pre prevádzku centra).

V rámci poradne sociálneho poradenstva a denného centra je okrem toho možné poskytovať ďalšie súvisiace sociálne služby a vykonávať súvisiace odborné a ďalšie činnosti.

Ako príklady oprávnených činností uvádzame službu včasnej intervencie, sprostredkovanie tlmočenia, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok.

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálne technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotná starostlivosť o obyvateľov na území obce je dobre riešená. V obci sa v súčasnosti nachádza. Zdravotné stredisko. Obyvatelia majú možnosť zdravotníckych služieb využiť aj v okresnom meste Vranov n. Topľou.

V obci Nižný Hrabovec sú vybudované tieto zariadenia: Zdravotné stredisko s nasledujúcimi ambulanciami - praktický lekár a zubný lekár. Lekáreň bola zrušená v roku 2011 z dôvodu nízkej rentability a znovuo tvorená v roku 2015. Pohotovostná služba ako aj rýchla záchranná služba sa nachádza vo Vranovskej nemocnici, ktorá je od obce Nižný Hrabovec vzdialená 8 km. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu a štruktúry zdravotníckych zariadení v obci.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu a štruktúry zdravotníckych zariadení v obci.

Samostatné ambulancie praktického lekára a lekárne v obci Nižný Hrabovec											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lekárne a výdajne liekov	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0
SAPL pre dospelých	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
SAPL pre deti	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
SAPL stomatológa	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Do budúcnosti chce obec Nižný Hrabovec pristupovať k poskytovaniu **zdravotníckej starostlivosti integrovaným spôsobom. Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)** predstavuje koordinovaný súbor služieb, procesov, ľudských zdrojov, technológií a infraštruktúry, prostredníctvom ktorých je poskytovaná integrovaná starostlivosť občanom v definovanej spádovej oblasti. V CIZS je integrovaným spôsobom zabezpečovaná a poskytovaná predovšetkým všeobecná ambulantná zdravotná starostlivosť, špecializovaná zdravotná starostlivosť a prípadne i iná špecializovaná starostlivosť, služby podpory zdravia alebo sociálne služby. Pod integráciou zdravotnej starostlivosti sa na účely CIZS rozumie fyzická koncentrácia poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej zdravotnej starostlivosti, ktorí spolu zabezpečia efektívny komplexný manažment pacienta tak, aby sa minimalizovala cesta pacienta medzi jednotlivými poskytovateľmi, zabezpečila sa komplexnosť služieb na komunitnom princípe so súčasným maximalizovaním bezpečnosti pacienta v procese poskytovania zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb.

Povinné služby

CIZS je povinné integrovať nasledovné zložky všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti:

- všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre dospelých;
- všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast;
- špecializovanú gynekologickú ambulantnú zdravotnú starostlivosť.

Minimálne personálne zabezpečenie

Minimálne povinné personálne zabezpečenie poskytovania všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti v CIZS má nasledovný rozsah:

- 1 lekár poskytujúci všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre dospelých dostupný v CIZS v rozsahu ekvivalentu plného pracovného úväzku;

- lekári poskytujúci všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre dospelých dostupní v CIZS v rozsahu minimálne v rozsahu ekvivalentu polovičného pracovného úväzku;
- 1 lekár poskytujúci všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast dostupný v CIZS v rozsahu minimálne v rozsahu ekvivalentu polovičného pracovného úväzku;
- 1 lekár poskytujúci špecializovanú ambulantnú starostlivosť v odbore gynekológia-pôrodnictvo dostupný v CIZS v rozsahu minimálne v rozsahu ekvivalentu 0,2 pracovného úväzku.

Fakultatívne služby

Poskytovanie fakultatívnych služieb v CIZS je v rámci schvaľovacieho procesu bodovo zvýhodnené a výdavky s nimi spojené sú v zadanom rozsahu oprávnené, ich neprítomnosť však nie je vylučujúcim kritériom realizácie projektu.

Špecializovaná zdravotná starostlivosť

CIZS môže integrovať aj iné druhy ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ako tie, ktoré sú vyššie špecifikované ako povinné. V rámci fakultatívnych zložiek môže CIZS integrovať:

- špecializovanú zubno-lekársku ambulantnú zdravotnú starostlivosť;
- inú špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť.

V prípade integrácie aj nepovinných zložiek ambulantnej zdravotnej starostlivosti sa pri vyhodnocovaní projektov bude bodovo zvýhodňovať personálne zabezpečenie nepovinných zložiek, a to od nasledovnej minimálnej dostupnosti personálu:

- 1 lekár poskytujúci špecializovanú zubno-lekársku ambulantnú starostlivosť minimálne v rozsahu ekvivalentu 0,1 pracovného úväzku a/alebo
- 2 lekári poskytujúci špecializovanú inú ambulantnú starostlivosť minimálne v rozsahu ekvivalentu 0,1 pracovného úväzku na lekára.

Ďalšie činnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti alebo služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti CIZS môžu byť integrované aj nasledovné druhy zdravotnej starostlivosti alebo služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti:

- agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti (miestnosť, kde sídli alebo miestnosť, ktorú využíva, príp. bez potreby miestnosti; služba je koordinovaná poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorý ju má zazmluvnenú s príslušnou zdravotnou poisťovňou);
- odberové pracovisko (v CIZS môže byť vyčlenený priestor určený na odberové pracovisko pre odbory biologického materiálu s cieľom diagnostiky a liečby s maximálnymi rozmermi neprevyšujúcimi minimálny rozmer ambulancie stanovený v oddiele 1 bode 1 výnosu MZ SR z 10. septembra 2008 č. 09812/2008-OL o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení);
- stacionár (v CIZS môže byť vyčlenený priestor určený pre stacionár v súlade výnosom MZ SR z 10. septembra 2008 č. 09812/2008-OL o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení);
- liečebná rehabilitácia (v CIZS môže byť vyčlenený priestor určený pre rehabilitácie v súlade výnosom MZ SR z 10. septembra 2008 č. 09812/2008-OL o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení);
- zariadenie pre prax sestier a lekárov pripravujúcich sa na špecializačnú skúšku v príslušnom špecializačnom odbore (akreditované i neakreditované špecializované výučbové zariadenie verejnej vysokej školy; pracovisko poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorý má s verejnou vysokou školou uzavretú zmluvu o praktickej výučbe v zmysle § 35 zákona o vysokých školách, a to v odbore ošetrovateľstvo, resp. v klinických špecializačných odboroch pre sestry a lekárov pripravujúcich sa na atestáciu);
- komunitný pracovník v oblasti zdravotnej výchovy (miestnosť, kde sídli komunitný pracovník v oblasti zdravotnej výchovy, príp. bez potreby miestnosti s dokladovaním spolupráce);
- okrem vyššie uvedených v odôvodnených prípadoch i ďalšie súvisiace činnosti alebo služby ako sú napríklad logopéd, resp. psychológ.

2.13. ŠPORT

Obec a jej okolie poskytuje široké možnosti športového, rekreačného a kultúrneho využívania nielen pre vlastných obyvateľov. Priamo v obci je pomerne dostatočne vybudovaná športová infraštruktúra. Pre neorganizovanú telesnú výchovu obyvateľstvu obce slúži športový areál, kde sa nachádza futbalový štadión.

V blízkosti areálu školy sa nachádza aj futbalové ihrisko. V obci pôsobí aj futbalový oddiel, ktorý hráva okresné súťaže v kategóriách žiakov, dorastencov aj dospelých (PHRSR, 2007, 2015). V obci je vybudované aj multifunkčné ihrisko.

Šport v N. Hrabovci má dlhoročnú tradíciu. Okrem futbalu, sa v obci v minulosti organizovali také športové podujatia ako: Beh Kamencom, žiacke preteky v atletike, futbalové turnaje a mnoho ďalších.

Až v posledných rokoch športová komisia začala organizovať akcie, na ktorých by sa mohli zúčastniť nielen aktívni športovci, ale aj ľudia z obce. Za posledných 5-6 rokov sme zorganizovali mnoho akcií, z ktorých sa niektoré stali tradičnými, napríklad: vianočný turnaj v stolnom tenise, memoriál Vincenta

Valča vo futbale, turnaj v minifutbale, zimná turistika, splav rieky Ondava, peší pochod na hrad Čičva, vatra mládeže, výstup na vrch Šimonka a ďalšie.

Aj v ďalších rokoch by obec chcela pokračovať a pripraviť pre spoluobčanov ďalšie zaujímavé športové akcie ako napríklad: zimná turistika pre deti a rodičov, turnaj v nohejbale, turnaj v basketbale, cyklistické preteky pre deti, splav Domaše, memoriál V.Valča, stolnotenisový turnaj.

Posilňovňa

sportV čase zriaďovania „Klubu mladých“ sa zriadila aj posilňovňa, ktorá je určená pre všetkých občanov v prípade záujmu si zacvičiť.

Klub mladých

Začiatkom roka 2011 sa v areáli základnej školy zriadil „Klub mladých“. Je to miesto, kde sa mládež môže vrámci voľného času stretnúť, zahrať spoločenské hry, stolný tenis, počúvať hudbu. Obec sa teší doterajšiemu záujmu mladých ľudí a jej snahou bude časom mládeži poskytnúť aj ďalšie aktivity spoločenského alebo športového využitia (15.5.2024, <https://www.niznyhrabovec.sk/obec-2/zaujmov-oblast-a-sport/>).

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovinsko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hraním hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov/>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilnejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

2.14. KULTÚRA

V obci je dostatočne budovaná kultúrna infraštruktúra. Mimo športového života obec žije aj čulým kultúrnym životom. CVČ sa každoročne zúčastňuje na akciách organizovaných obcou a rôznymi dobrovoľnými organizáciami pôsobiace v obci (Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod.). Obec organizuje folklórnu prehliadku speváckych skupín seniorov „Špívanočki moja“. V budove obecného úradu sa nachádza aj kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest. Súčasťou týchto priestorov je aj vybavená kuchyňa, ktorá sa využíva pri rôznych kultúrno - spoločenských akciách organizovaných obcou ako aj združeniami a občanmi obce (PHSR 2007, 2015). V obci je zriadená izba ľudových tradícií.

Verejná knižnica

Obecná knižnica je verejná knižnica, ktorá poskytuje služby širokej verejnosti. Jej hlavnou úlohou je: utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby. Knižný fond tvorí viac ako 4 950 knižných jednotiek, ktoré sú rozdelené na: odbornú literatúru pre dospelých, krásnu literatúru pre dospelých, odbornú literatúru pre deti, krásnu literatúru pre deti. Pri Obecnej knižnici je zriadená čítareň, v ktorej si čitatelia počas výpožičných hodín knižnice môžu čítať knihy a časopisy a diskutovať o nich s ostatnými čitateľmi.

Verejná knižnica

obec Nižný Hrabovec	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet zariadení	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Počet knižných jednotiek	5 378	5 368	5351	4 973	4 973	4 963	4 963	4 950	4 950	4 950	4 950

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Cirkvi

Dejiny rímskokatolíckej cirkvi v obci sú spojené s farnosťou Nižný Hrušov, ktorej bol Nižný Hrabovec filiou. Podľa vizitácie z roku 1866 bola v Nižnom Hrabovci evanjelická fara. V roku 1735 prevzali kostol v obci katolíci a bol zasvätený Nanebovstúpeniu Pána. V rokoch 1764 – 69 postavili nový kostol sv. apoštolov Petra a Pavla. V 19. storočí bol kostol opravený a bola k nemu pristavená sakristia. Novým patronom kostola sa stal sv. Štefan, uhorský kráľ a vyznávač. Tento kostol sa prestal používať 1. septembra 1996. V roku 1992 bola začatá výstavba nového kostola, ktorý bol konsekrovaný 1. septembra 1996. Druhou najväčšou náboženskou skupinou sú gréckokatolíci, ktorí podľa archívnych materiálov oblasť kolonizovali koncom posledného desaťročia 17. storočia. Čoskoro potom, okolo roku 1700 si postavili drevenú cerkev Zosnutia presvätej Bohorodičky, pri ktorej bol aj cintorín a fara. Farárom bol Ján Stephanovsky. V roku 1814 bola zriadená gréckokatolícka farnosť v Poši a Nižný Hrabovec sa stal jej filiou. V roku 1825 bola v obci dokončená cerkev Zostúpenia Svätého Ducha. Z obce pochádza významný gréckokatolícky kňaz ThDr. Ján Mastiliak, CSsR (1911 – 89). Kanonická vizitácia z roku 1773 zachytáva prvý priamy údaj o židoch v obci – na území celej farnosti ich bolo 38. V roku 1837 ich bolo 86. Židia si pravdepodobne v prvej polovici 19. storočia v obci postavili modlitebňu, ale tá zanikla čoskoro po 2. svetovej vojne. V obci sa zachoval židovský cintorín (20.10.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEn%C3%BD_Hrabovec). 1.6.2012 vznikla Gréckokatolícka farnosť.

Rímsko-katolícka cirkev

Najpočetnejšia vrstva obyvateľstva v obci je rímskokatolíckeho náboženstva (počet veriacich cca. 1400). Na bohoslužby slúži kostol Nanebovzatia Panny Márie, ktorý je dominantou obce. Bol konsekrovaný v roku 1996. 1.7.2010 bola zriadená farnosť Nižný Hrabovec. Farská budova je spojená s budovou kostola. Prvým správcom farnosti je Mgr. Juraj Kormoš. Pôvodný rímsko-katolícky kostol bol upravený pre potreby Domu smútku.

Grécko-katolícka cirkev

Druhá početná skupina obyvateľov obce je grécko-katolíckeho vyznania (cca. 300). Na bohoslužby slúži od roku 1825, po rôznych stavebných úpravách až dodnes, chrám Zoslania Ducha Svätého (20.5.2024, <https://www.niznyhrabovec.sk/institucie/grecko-katolicka-cirkev/>).

Kultúrne pamiatky

Obec Nižný Hrabovec sa rozprestiera v ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny, na terasách Ondavy. Táto oblasť bola v 9. a 10. storočí významne osídľovaná Slovanmi. Aj Nižný Hrabovec sa vyvinul z pôvodne slovanského sídliska. Prvá písomná zmienka o ňom pochádza z roku 1357. V období feudalizmu bola dŕžavou viacerých zemianskych rodín. Zemianska história zanechala v obci svoje stopy vo forme viacerých, historicky významných pamiatok. Renesančná kúria pochádza z roku 1666, začiatkom 20. storočia bola prestavaná, no zachovali sa pôvodné klenby. V dedine sa nachádza i barokový kaštieľ z roku 1784, klasicistický upravený v roku 1840. Sakrálnymi dominantami obce sú v roku 1996 postavený rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatíu Panny Márie a gréckokatolícka cirkev z roku 1825. Pôvodný rímskokatolícky chrám zo začiatku 16. storočia niekoľkokrát prestavovaný, v súčasnosti slúži občanom ako dom smútku (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=13).

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobý vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobo stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobo zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom

návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
- rozšíriť systém permanentiek
- rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
- uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
- last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
- zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení
- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpodčítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

V obci Nižný Hrabovec sa nenachádza ubytovacie zariadenie.

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Stravovacie a reštauračné služby v obci nie sú poskytované.

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Obec nie je predurčená na rozvoj cestovného ruchu. Hlavnou funkciou obce je bývanie. Ako cieľ krátkodobej poznávacej turistiky môžu slúžiť tunajšie kultúrne – historické pamiatky. Zemianska história zanechala v obci svoje stopy vo forme viacerých, historicky významných pamiatok. Renesančná kúria pochádza z roku 1666, začiatkom 20. storočia bola prestavaná, no zachovali sa pôvodné klenby. V dedine sa nachádza i barokový kaštieľ z roku 1784, klasicistický upravený v roku 1840. Sakrálnymi dominantami obce sú v roku 1996 postavený rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825 (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=13).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a

bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE

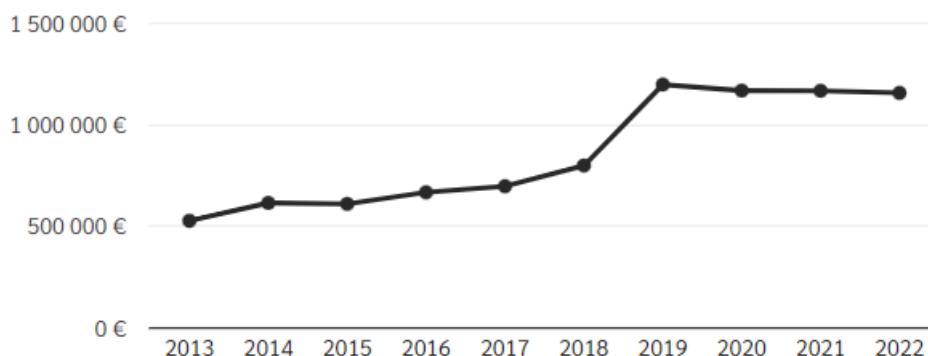
Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Spolu za rok 2022

Ekonomická klasifikácia

Spolu **2 253 009 €**

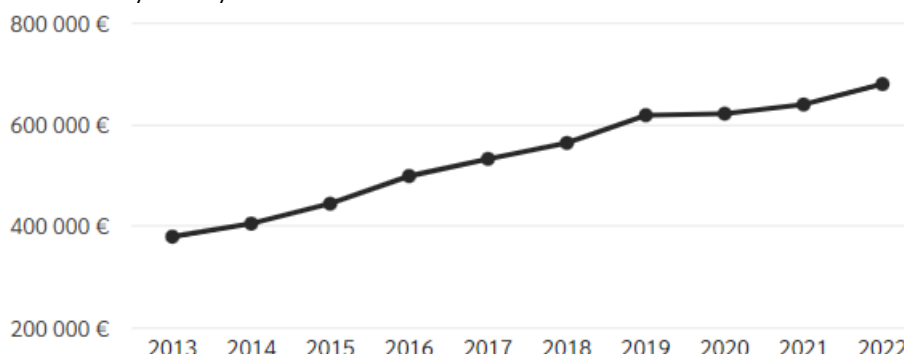
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer obcí
Granty a transfery	1 157 249 €	51 %	34 %
Tuzemské bežné grant...	1 157 249 €	100 %	99 %

Obrázok: Vývoj grantov a transferov v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

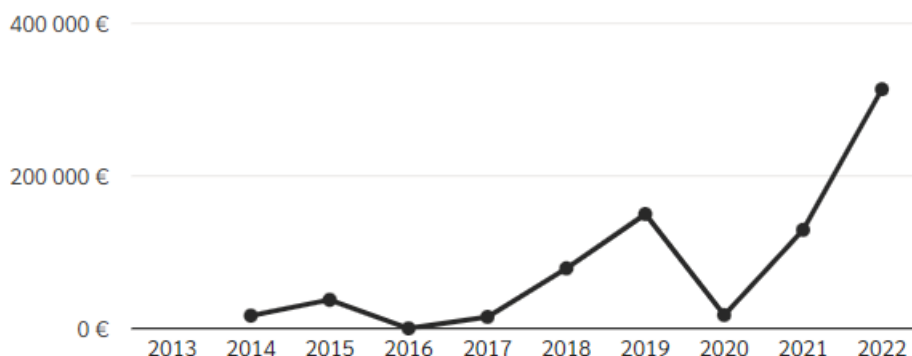
Daňové príjmy	680 191 €	30 %	43 %
Dane z príjmov a kapitá...	627 596 €	92 %	84 %
Dane z majetku	35 442 €	5 %	10 %
Dane za tovary a služby	17 153 €	3 %	6 %

Obrázok: Vývoj daňových príjmov v obci Nižný Hrabovec

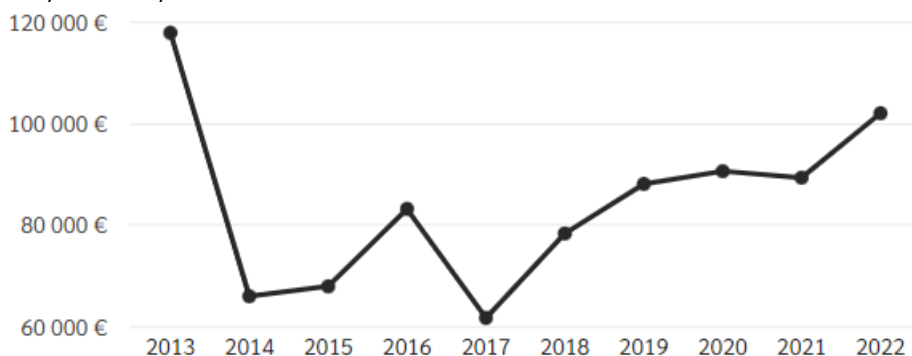
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Príjmy z transakcií s f...	313 490 €	14 %	10 %
Z ostatných finančných ...	313 490 €	100 %	100 %

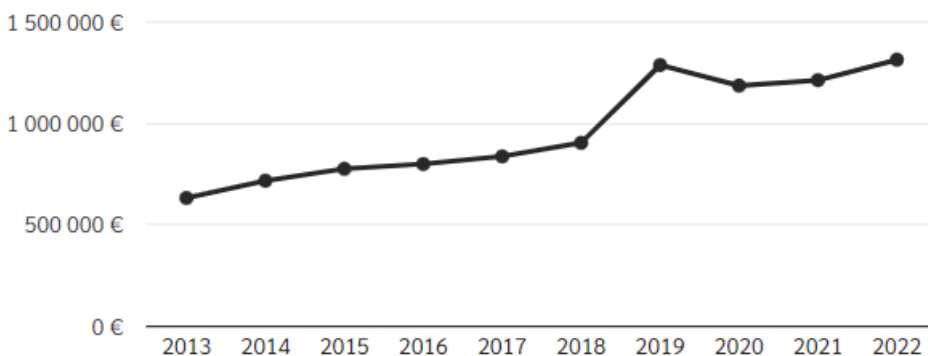
Obrázok: Vývoj príjmov z transakcií ...v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Nedaňové príjmy	102 079 €	5 %	9 %
Administratívne poplatky ...	80 117 €	78 %	53 %
Príjmy z podnikania a z ...	19 620 €	19 %	28 %
Iné nedaňové príjmy	2 342 €	2 %	6 %
Úroky z tuzemských úver...	0 €	0 %	0 %

Obrázok: Vývoj nedaňových príjmov v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Spolu	2 169 793 €		
názov obcí	suma	podiel z celku /podiel v rámci skupiny	priemer
Vzdelávanie	1 314 320 €	61 %	43 %
Sekundárne vzdelávanie	789 871 €	60 %	27 %
Predprimárne a primárne...	358 288 €	27 %	54 %
Vedľajšie služby v školstve	137 752 €	10 %	13 %
Vzdelávanie nedefinované ...	28 409 €	2 %	7 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na vzdelávanie v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

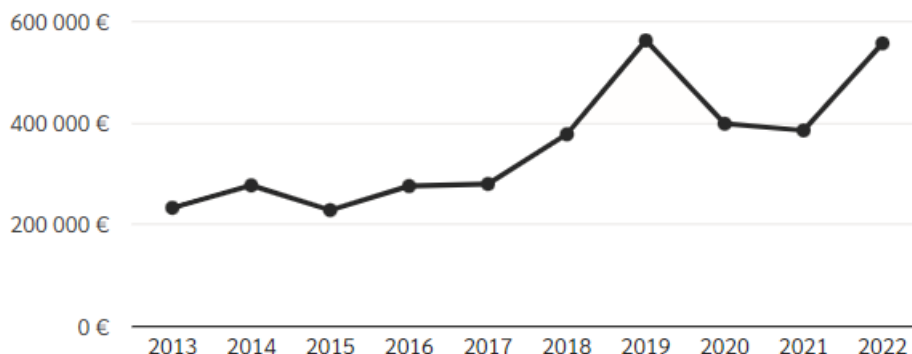
Všeobecné verejné služby 557 060 €

26 %

26 %

Výkonné a zákonodarné ...	554 620 €	100 %
Všeobecné verejné služby ...	2 440 €	0 %

89 %
1 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na všeobecné verejné služby v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

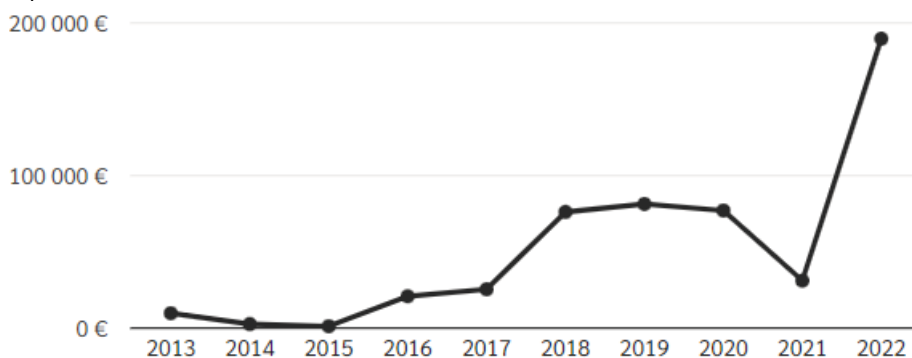
Ekonomická oblasť 189 621 €

9 %

5 %

Doprava	189 621 €	100 %
---------	-----------	-------

66 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ekonomickú oblasť v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

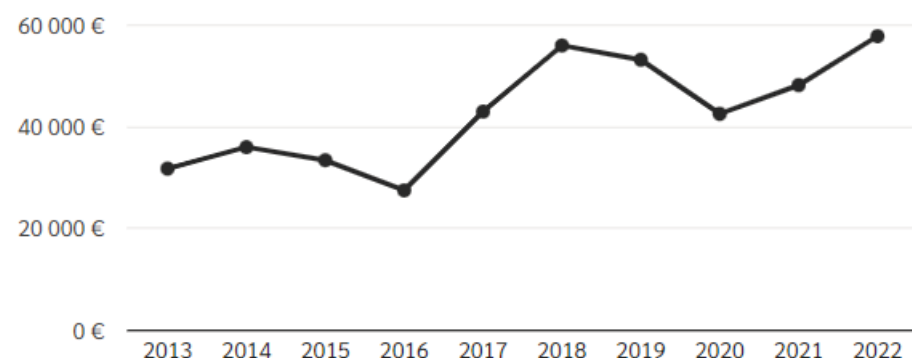
Ochrana životného pr... 57 822 €

3 %

6 %

Nakladanie s odpadmi	35 652 €	62 %
Nakladanie s odpadovými ...	22 170 €	38 %

59 %
33 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ochranu živ. v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

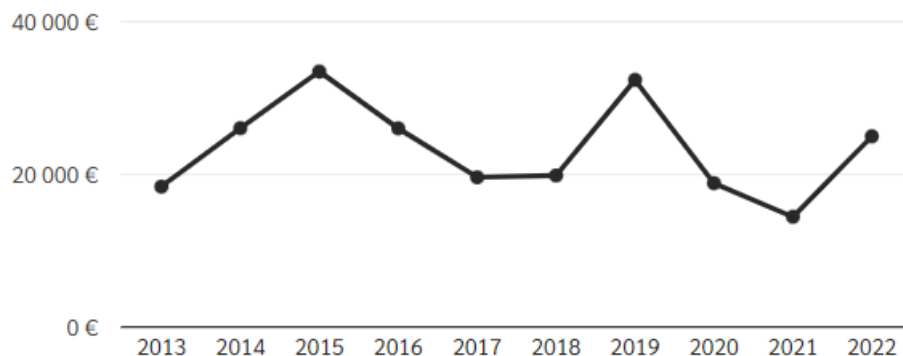
Sociálne zabezpečenie 24 966 €

1 %

4 %

Sociálna pomoc občanom ...	24 966 €	100 %
----------------------------	----------	-------

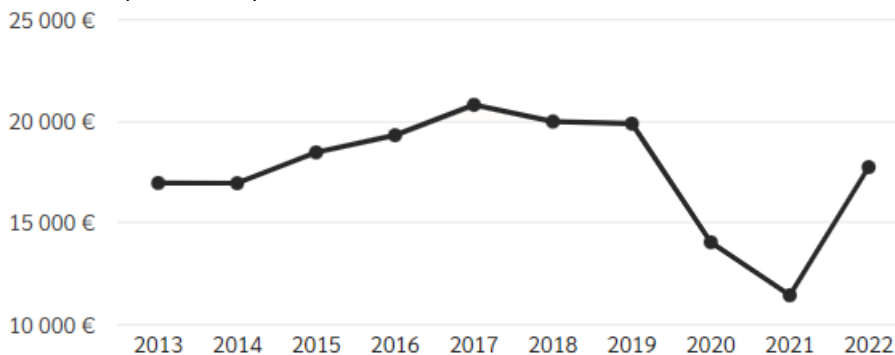
27 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na sociálne zabezpečenie v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

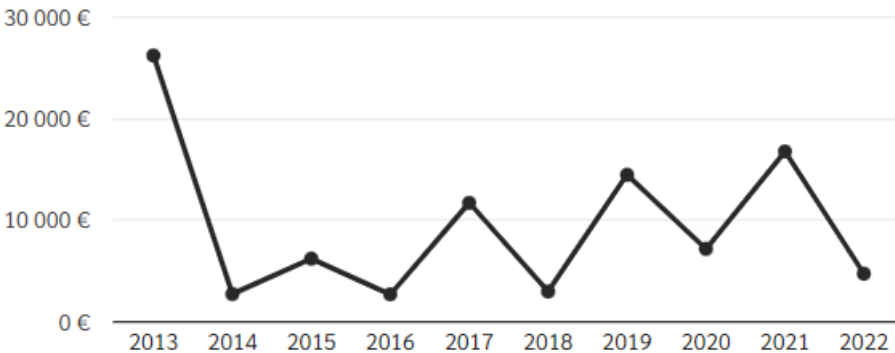
Rekreácia, kultúra a ...	17 746 €	1 %	5 %
Kultúrne služby	14 972 €	84 %	48 %
Rekreačné a športové služby	2 774 €	16 %	32 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na rekreáciu ... v obci Nižný Hrabovec

Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

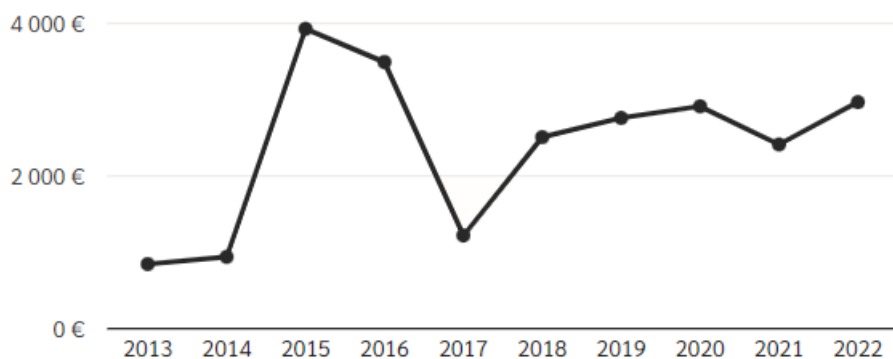
Zdravotníctvo	4 740 €	0 %	0 %
Ambulantná zdravotná ...	4 377 €	92 %	50 %
Ochrana, podpora a ...	362 €	8 %	8 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na zdravotníctvo ... v obci Nižný Hrabovec

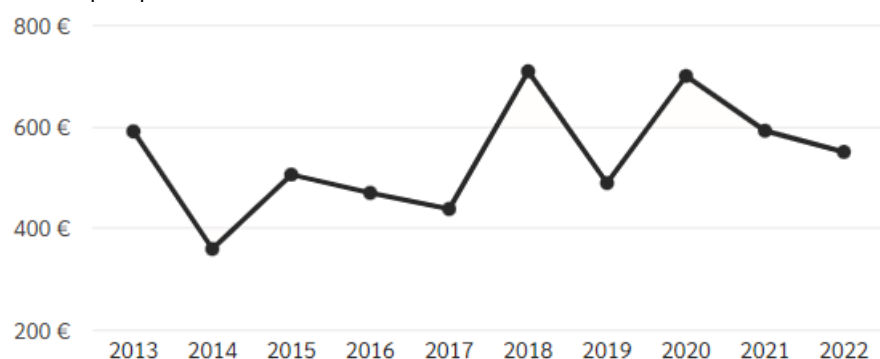
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Bývanie a občianska...	2 967 €	0 %	9 %
Verejné osvetlenie	2 967 €	100 %	13 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na bývanie ... v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

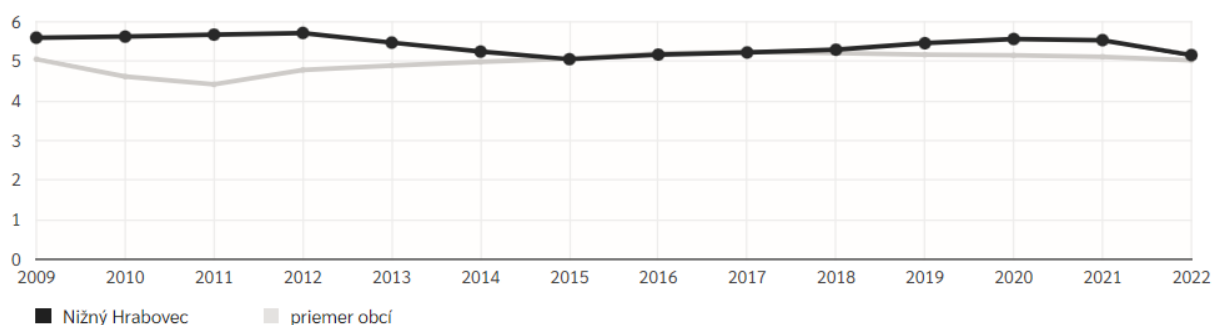
Verejný poriadok a ...	551 €	0 %	1 %
Ochrana pred požiarimi	551 €	100 %	65 %

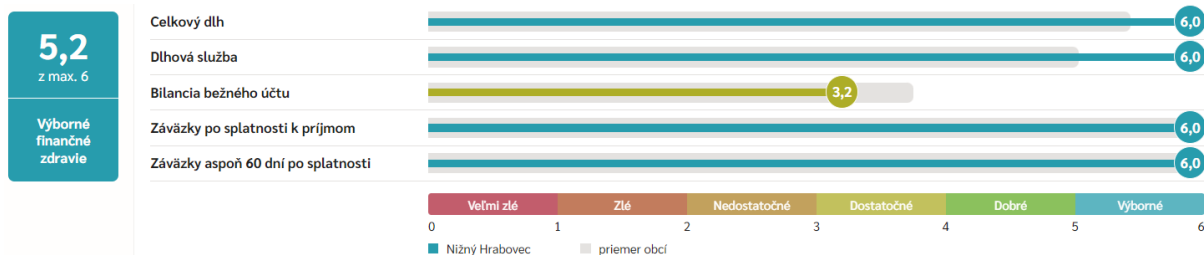
Obrázok: Vývoj výdavkov na bezpečnosť ... v obci Nižný Hrabovec
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Finančné zdravie obce Nižný Hrabovec

Celkové skóre finančného zdravia obce Nižný Hrabovec sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlhová služba, Bilancia bežného účtu, Záväzky po lehote splatnosti a Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %. Obec Nižný Hrabovec dosiahla skóre **5,2**.

Obrázok Vývoj finančného zdravia obce Nižný Hrabovec
Zdroj: 22.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Obrázok Aktuálny stav finančného zdravia obce Nižný Hrabovec
Zdroj: 22.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientského prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Obec Nižný Hrabovec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Nižný Hrabovec. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostky obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 8 poslancov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠSS

Sídlo matričného úradu	Nižný Hrabovec
Sídlo pracoviska daňového úradu	Vranov n./T
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Vranov n./T.
Sídlo Okresného súdu	Vranov n./T.
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Vranov n./T.
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Vranov n./T.
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Vranov n./T.
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Vranov n./T.
ŠÚ SR	

2.20 BEZPEČNOSŤ

Obecná polícia

Legislatívne postavenie obecnej polície vychádza zo zákona SNR č. 564/1991Zb o obecnej polícii v znení neskorších predpisov, ktorý charakterizuje obecnú políciu ako poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v obci a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce. V súčasnosti obec nemá zriadenú obecnú políciu a s jej zriadením sa neuvažuje.

Štátna polícia

Policajný zbor Slovenskej republiky spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody, bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku, odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, spolupôsobí pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti, vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch. V obci je zriadené obvodné oddelenie PZ (OO PZ Slovenská Kajňa Slovenská Kajňa 180 PSČ 094 02), pod pôsobnosť ktorého spadá aj obec obce Slovenská Kajňa, Benkovce, Ďapalovce, Giglovce, Girovce, Holčíkovce, Jasenovce, Kladzany, Kučín, Kvakovce, Malá Domaša, Nižný Hrabovec, Nižný Hrušov, Nová Kelča, Ondavské Matiašovce, Piskorovce, Poša, Rafajovce, Sedliská, Štefanovce, Tovarné, Tovarnianska Polianka, Vyšný Kazimír, Žalobín.

Monitorovacie a kamerové systémy

V obci v súčasnosti sú inštalované kamerové systémy. Sú nainštalované na problematických miestach a verejných priestranstvách, ktoré sú najviac exponované.

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Nižný Hrabovec je súčasťou Vyššieho územného celku Prešov. Prešovský kraj je prevažne vidiecky, pomaly rastúci región SR, s dlhodobou nadpriemernou nezamestnanosťou, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a konkurencieschopný, rozvíjajúci sa mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Ukrajinou. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie a hodnotenie vnútorného potenciálu regiónu Rozlohou je Prešovský kraj (PK) druhým najväčším krajom SR (18,3 % územia) s prevládajúcimi malými obcami, členitým reliéfom a bohatým nerastným bohatstvom. Kraj sa počtom obyvateľov (14,9 % z celkového počtu obyvateľstva SR) radí tiež na popredné miesta, ale hustotou zaľudnenia 89,6 obyvateľov na km² patrí k najredšie obývaným krajom, do kategórie prevažne vidiecky región (49,2 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa začína prejavovať proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky klesol, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Kraj vykazoval v posledných rokoch kladné hodnoty všetkých prírastkov okrem migračného. Kraj dlhodobo stráca sťahovaním obyvateľstva najmä s vyššou vzdelanosťou úroveň (najvyššia hodnota v SR, takmer 6 000 obyvateľov ročne). Na počte pracujúcich sa vysokoškolsky vzdelaní podieľajú 14 %, čo je viac ako napríklad v TTK alebo NK. Najviac zamestnaných v kraji je v sektore služieb, v priemysle a stavebníctve, vysoký podiel na zamestnanosti predstavujú pracovníci v školstve, ale aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb. PK je jedným z najbohatších krajov na kultúrne a historické pamiatky na Slovensku. Zastúpenie kultúrnych zariadení je porovnateľné s BBK. PK vykazuje spolu so ŽK najvyšší počet registrovaných užívateľov verejných knižníc a najvyšší počet verejných knižníc s pripojením na Internet. Sieť kultúrnych zariadení v kraji je tvorená 5 divadelnými scénami, 13 múzeami, 4 galériami a 3 astronomickými zariadeniami.

PK je dlhodobo ekonomicky najslabším krajom SR, a to aj vďaka svojmu prevažne vidieckemu charakteru. PK má nízky vnútorný investičný potenciál, preto priemysel nie je dostatočne rozvinutý. Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v PK k najvýznamnejším priemyselným odvetviam chemický, drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a najmä potravinársky priemysel. V minulosti zohrával významnú úlohu v regióne aj elektrotechnický priemysel (Stropkov) a jeho podiel bol nad celoštátnym priemerom. Táto skutočnosť sa po príchode významných zahraničných investícií do iných krajov SR (TTK) zmenila a ostali len dva významnejšie podniky na výrobu telefonických prístrojov a elektronických spotrebičov. Na tvorbe exportu a produkcie PK sa v najväčšej miere podieľajú potravinársky, chemický, strojársky a textilný priemysel. Najväčším bohatstvom kraja je príroda. Najmä Národný park Vysoké Tatry je významným turistickým strediskom. Pre turizmus kraja sú rovnako dôležité aj rezervoáre minerálnych vôd vo viacerých kúpeľoch. Z prírodných zdrojov ešte dosahujú celoslovenský význam ložiská kamennej soli pri Prešove. PK má veľmi významné postavenie v oblasti turizmu v SR a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR.

Celkom možno očakávať, že PK by mal šancu si aj vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a síce sa bude pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27, má dostatočný rozvojový potenciál prihraničného regiónu. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať chemický a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať elektrotechnický priemysel. Výdavky na vedu a výskum v posledných rokoch rástli veľmi pomaly, ale aj napriek tomu sú nízke a PK obsadil posledné miesto za BBK. Má najmenej pracovníkov v oblasti vedy a výskumu.

PK má silný inovačný potenciál najmä v oblasti turizmu, chemickom priemysle a ekologických službách. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov. Telekomunikačné služby sú zabezpečované v rozsahu bežne dostupných existujúcich moderných technológií, cenovo sú veľmi diferencované, pokrytie je z dôvodu členitosti územia zložitejšie. Cestný a železničný systém PK je dobre rozvinutý. V Poprade sa nachádza medzinárodné letisko využívané najmä pre charterovú dopravu

Kostra železničnej siete regiónu je tvorená dvoma hlavnými traťami v smere západ - východ (Žilina – Košice - Ukrajina) a sever - juh (Poľsko – Prešov – Košice – Maďarsko). PK má druhú najväčšiu celkovú dĺžku ciest 3 107 km po BBK, so sieťou diaľnic (40,4 km), najvyšším podielom ciest I. triedy (826 km).

PK vykazuje pomerne nízke hodnoty v produkcii tuhých emisií, v produkcii oxidu siričitého nastalo najvýraznejšie zlepšenie, vysoké hodnoty nedosahuje v produkcii oxidu dusíka, ani v produkcii oxidu uhoľnatého. Územie PK je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Predstavuje však významnú surovinovú základňu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby, ktoré umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu. Nachádzajú sa tu najmä ložiska bentonitu a zeolitu, cementárske suroviny, stavebné suroviny. Významné sú ložiská kamennej soli v lokalitách Solivar – Prešov.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že PK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v turizme a vybraných odvetviach priemyslu. Dôsledkom tohto vývoja môže byť ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu a spomaleniu jeho ekonomického rastu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie PK nízka. Za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál PK sa považuje:

- bohaté prírodné a kultúrohistorické dedičstvo s vysokým podielom chránených území a kvalitným životným prostredím najmä pre rozvoj turizmu,
- strategická poloha (prihraničný región, vonkajšia hranica EÚ),
- mladá pracovná sila (rast vzdelanosti najmä na úrovni stredného odborného vzdelania),
- priaznivé klimatické podmienky a pôdne pomery (pestovanie pre využitie biomasy),

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda PK je tvorená priaznivou demografickou štruktúrou, kvalitným životným prostredím, strategickou polohou na hranici troch krajín a hraničiacom pásme EÚ, prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom a predpokladmi pre rozvoj novej zelenej ekonomiky vo vzťahu k rozvoju vidieka a kľúčových tradičných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti v kľúčových a perspektívnych odvetviach priemyslu a služieb,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. zvýšenie kvality ľudského potenciálu – riešenie rómskej otázky a podpora mladých ľudí, rozvoj všetkých foriem celoživotného vzdelávania (CŽV) a celoživotného poradenstva (CŽP).

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich, regionálnych zdrojov,
- zvýšenie regionálnej zamestnanosti, exportnej výkonnosti na nových trhoch a konkurencieschopnosti,
- vytvorenie nových pracovných miest na vidieku a rozvoj vidieka, zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva,
- posilňovanie vnútroregionálnych kooperačných a obchodných väzieb,
- vznik nových väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- zvýšenie kvality ľudských zdrojov a zlepšenie sociálnej súdržnosti.

2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR

Obec v predchádzajúcom období realizovala niekoľko väčších a menších projektov zameraných hlavne na rekonštrukcie miestnych komunikácií, investície na obecnom úrade, materskej škole, základnej škole, kultúrnom dome, námestí, športovej infraštruktúre, v rámci obecného cintorína, či verejnom osvetlení. Obec realizovala investície v oblasti výstavby kanalizačnej siete a ČOV. Obec čiastočne zabezpečila rozvoj verejných priestranstiev.

2023

2022

2021

2020

2019

2018

2017

2016

2015

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Nižný Hrabovec nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí

ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Nižný Hrabovec a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 51,4 % katastra obce, - celkovo 21 podnikateľských subjektov – právnické osoby, - zastúpených 87 slobodných povolání, - 4 samostatne hospodáriaci roľníci, - celkový počet fyzických osôb podnikateľov – 91 v roku 2023, - narastajúci počet podnikateľských subjektov právnických osôb, - fungujúce poľnohospodárske podniky, - existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, - rozvinutá sieť maloobchodu, - rozvinutá sieť ostatných komerčných služieb, - rýchla dostupnosť okresného mesta Vranov n.T., - existencia prevádzok predajní zmiešaného tovaru, - existencia servisných prevádzok a opravovní, - v obci zastúpené finančné inštitúcie – Poštová banka, a.s.,	- nerozvinutý pracovný trh v obci a v celej lokalite Vranova nad Topľou, - nedostatok výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nízke priemerné mzdy v regióne, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve, - nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, - veľký počet obyvateľov bez pracovných návykov,
Príležitosti	Ohrozenia
- podpora malých podnikateľov v oblasti služieb, - využitie polohového potenciálu obce Nižný Hrabovec s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť okresného mesta Vranov n.T. po ceste I a II. triedy, - orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich plôch a areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia obslužných a prevádzkových areálov (prípadne podmienečky), - vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená regionálna konkurencia a recesia v oblasti profilových odvetví vhodných pre Nižný Hrabovec (poľnohospodárstvo, výroba), - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá a nákladná výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota investorov o regiónu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 14 8 5	Stratégia WO 11 9

T hrozby	Stratégia ST	7	Stratégia WT
-----------------	---------------------	---	---------------------

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej infraštruktúry a plôch pre možný rozvoj priemyselných zón.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- prechádzajúca cesta I. triedy č. 18, - prechádzajúca cesta II./554, - dostupná cesta I/47 – Strážske – Humenné – Ubl'a, - dostupná cesta medzinárodného významu E50, - dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce cca. 5 km, - dostatočné pokrytie zastávkami SAD, - vybudovaná sieť poľných ciest, - čiastočne zrekonštruované povrchy miestnych komunikácií, - severným okrajom obce prechádza železničná trať č. 193, - v k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 železničná stanica, - vybudované chodníky pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy), - vybudované odstavné plochy v centre obce pred budovami OcÚ, kultúry a športovú infraštruktúrou,	- nedostatok spojov do okresného mesta Vranov n./T. v ranných hodinách, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci stav chodníkov pre peších, - potrebná rekonštrukcia cesty II. triedy, - nedostatok parkovacích miest, - potrebné rozšírenie a rekonštrukcia chodníkov pre peších,
Príležitosti	Ohrozenia
- revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - vybudovanie chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej cesty I. a II. tr., - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - vybudovanie spevnených komunikácií na základe pozemkových úprav,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - zhoršenie dopravnej obsluhy, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12	Stratégia WO 5
T hrozby	Stratégia ST 8	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia ST - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- vybudovaná sieť miestneho rozhlasu,	- zlý technický stav vodovodného potrubia a slabé pokrytie (chýba)

- existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., - vybudovaný verejný vodovod v správe – Východoslovenskej vodárenskej prechádzkovej spoločnosti, a.s. (66,59 %), - obec Nižný Hrabovec je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky 22 kV, - dostatok vybudovaných transformátorových staníc, - možnosť dostavby plôch IBV, - vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, - hasičská zbrojnica dostupná v centre obce, - fungujúci hasičský zbor, - hlavným zdrojom plynu pre obec je VTL - plynovod DN300 PN40 (86,82 %),	- 27,06 %), - chýbajúce osvetlenie popri niektorých komunikáciách obce, - nedostatočné osvetlenie v bočných častiach obce, - zlý technický stav obecného rozhlasu, - nevybudovaný bezbariérový prístup do OčÚ, - nedobudovaná rozvodná sieť plynu (12, 47 %), - nevyhovujúci stav priestoru obecného cintorína, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia verejného osvetlenia, zníženie energetickej náročnosti a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce, - kompletná rekonštrukcia vzdušnej elektrickej rozvodnej siete, - rekonštrukcia a dostavba vodovodnej siete, - zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojek do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 10	10 Stratégia WO 5 7
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, - čiastočne vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV (77,88 %), - čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť, - kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce,	- neukončená výstavba splaškovej kanalizačnej siete (21,18 %), - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - obci sa nenachádza kompostáreň na biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácnosti, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- napojenie domácností na splaškovú kanalizačnú sieť, - výstavba obecného kompostoviska, - obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva,	- ohrozená kvalita povrchových vôd potoka, - znečistenie koryt odpadom, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia alokovaných v meste Vranov n.T., - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce

- odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,
---	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 6	Stratégia WO 8 5 11
T hrozby	Stratégia ST 10	Stratégia WT 2

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - relatívne stabilný objem produkovaneho odpadu, - plynofikácia obce (86,82 %), - prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Ondava, - vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV (77,88 %), - čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť,	- vysoké zaťaženie životného prostredia priemyselnými a chemickými podnikmi v blízkosti obce (Hencovce, Vranov n./T., Strážske, Humesnné), - nedoriešené protizáplavové opatrenia, - znečistenie vodného toku Ondava, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v obci Hencovce, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy,
Príležitosti	Ohrozenia
- napojenie domácností na splaškovú kanalizačnú sieť, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - regulácia koryt miestnych potokov a revitalizácia ich okolia, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku hospodárskej činnosti v regióne, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7	12 Stratégia WO 2 6
T hrozby	Stratégia ST 1	10 Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Prešovskom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- zabezpečená opatrovateľská služba, - stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne dobrý a vyhovujúci, - funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, - stretnutia dôchodcov, intenzívna klubová činnosť - uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce - pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), - existencia ambulancie praktického lekára pre deti a dospelých, - existencia stomatologickej ambulancie a dentálnej hygieny,	- absencia gynekologickej ambulancie, - nedostatočne riešená základná zdravotná starostlivosť, - v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - zastaralosť a opotrebovanosť bytového fondu, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - výstavba nájomného bytového domu, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, Projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrvávajúcim poskytovaním tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosť sociálnych služieb pre klienta,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti		

	Stratégia SO	9	Stratégia WO
T hrozby	8	13	7
	Stratégia ST	4	Stratégia WT

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu **ST** – kde sa obec môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Vranov n. Topľou.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- fungujúca materská škola (33 žiakov 2023), - rekonštruovaná budova materskej školy, - existencia plnoorganizovanej základnej školy (269 žiakov 2023), - vysoká odbornosť vyučovania, - kvalifikovanosť pedagogických pracovníkov, - postupné využívanie inovačných prvkov do vyučovania, - individuálna integrácia žiakov ŠVVP, - možnosť pripojenia na internet v celej budove školy a ŠJ, - veľký výber záujmovej činnosti, - možnosť stravovania žiakov, dospelých aj cudzích strávníkov, - areál školy poskytujúci dostatočné športové a oddychové využitie pre žiakov i verejnosť, - účasť a úspešnosť žiakov v súťažiach, - ochota pedagógov i nepedagogických pracovníkov ďalej sa vzdelávať, - orientácia pedagogických a nepedagogických pracovníkov na zlepšovanie pracovného prostredia, - dôraz na rýchly kontakt s rodičmi pri riešení vzdelávacích i výchovných problémov, - existujúci futbalový areál, - vybudované príslušenstvo k futbalovému areálu. - činné športové kluby – futbalový, stolnotenisový, - vybudované viacúčelové ihrisko, - vybudované detské ihrisko, - existujúci poľovnícky revír, - existujúci rybársky revír,	- potrebné dovybavenie materskej školy, - nevyhovujúci technický stav budovy základnej školy, - klesajúci počet detí v materskej a základnej škole, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedostatočné priestorové podmienky školy, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu budov školy, - potrebná rekonštrukcia školskej kuchyne, časti budovy telocvične, - nedostatok učebníc, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky,
Príležitosti	Ohrozenia
- modernizácia infraštruktúry vzdelávania v obci, - dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci Nižný Hrabovec, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - rekonštrukcia infraštruktúry vzdelávania, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily, - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	10	
	Stratégia SO	Stratégia WO

	22	3	7
T hrozby	Stratégia ST	5	Stratégia WT
		7	

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO – čeliť hrozbám využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest, - dlhoročná história obce, tradície, - pravidelné organizované kultúrne podujatia - deň matiek, deň dôchodcov, - prítomnosť kultúrnych pamiatok (renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784), - rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, - dobré kultúrne povedomie obyvateľov, - existencia obecnej knižnice s viac ako 5368 knižnými jendnotkami, - usporadúvané akcie - Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod. - detská folklórna skupina „Hrabovka“, - obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, - zriadená izba ľudových remesiel, - rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825,	- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia, - nerozvinutá kultúrna turistika, - absencia združenia, záujmového krúžku v oblasti kultúry, - negatívny stav kultúrneho domu, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia kultúrneho domu, - usporadúvanie Dňa obce, - spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí, - usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky o obci, - cezhraničná spolupráca s v oblasti kultúry, - každoročné folklórne slávnosti, - lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rozvoj sponzorovania kultúry, - obnova zanikajúcich tradícií, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícií, - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zoslabovanie tradičného vnímania obce Nižný Hrabovec, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond, - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce, - neuskutočnená rekonštrukcia kultúrneho domu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
	10	3
	12	12
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT
	0	7

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO a WO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, príahlé lesy Východoslovenskej pahorkatiny, - bohatá história obce, - existencia kultúrno – historických pamiatok - renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784, - rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, - obec každoročne organizuje festival európskych národov a národnosti FEMAN, - zriadená izba ľudových remesiel,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné využitie tradície, - intenzívna priemyselná činnosť v okolí obce, - znečistené životné prostredie, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využité potenciál pre rozvoj kultúrno-odpočívacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - málo ubytovacích kapacít,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha Nižný Hrabovec v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha Nižný Hrabovec vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a zážitkové pobyty,	- pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít v okrese, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície), - nevypočítateľné správanie neprispôsobivých skupín obyvateľov, - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu, - zvýšené náklady na likvidáciu odpadu, - tlak na parkovacie plochy, - negatívne dôsledky v oblasti verejného poriadku,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11 4	Stratégia WO 7
T hrozby	7 Stratégia ST 7	Stratégia WT 0

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu SO a WO a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova obecného úradu v dostupného v centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, - absencia komplexného kamerového systému, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej

	- infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
- inštalácia informačných tabúl v priestore celej obce, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 13 8	Stratégia WO 5
T hrozby	Stratégia ST 3 2	Stratégia WT 5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
- postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, - obecný občasník a rozhlas, - vlastné webové stránky všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,	- vypádanie signálu na niektorých uliciach, - nedostatočná kvalita internetového pripojenia prostredníctvom Slovak Telekom, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,

	- chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11 6 5	Stratégia WO 9 4
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT 5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO a WT – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Nižný Hrabovec a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky obce Nižný Hrabovec patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Nižný Hrabovec vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE NIŽNÝ HRABOVEC .

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Nižný Hrabovec . Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Nižný Hrabovec a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR POSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Nižný Hrabovec poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerieť ako na nerovnosti, neodôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Nižný Hrabovec je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie. Obec Nižný Hrabovec je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR obce Nižný Hrabovec :

Hlavné disparity PK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.

Hlavné faktory rozvoja PK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;
- v priemysle
 - rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
 - podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
 - možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
 - využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
 - budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;
- v službách
 - atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
 - začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
 - rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
 - zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
 - existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
 - rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);
- v technickej infraštruktúre
 - dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
 - vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
 - vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,
- v sociálno-spoločenskej infraštruktúre
 - dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
 - vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/možnosť profesijnej mobility;
 - vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
 - vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
 - schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja obce Nižný Hrabovec v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 51,4 % katastra obce, + celkovo 21 podnikateľských subjektov – právnické osoby, + zastúpených 87 slobodných povolání, + 4 samostatne hospodáriaci roľníci, + celkový počet fyzických osôb podnikateľov – 91 v roku 2023, + narastajúci počet podnikateľských subjektov právnických osôb, + fungujúce poľnohospodárske podniky, + existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, + rozvinutá sieť maloobchodu, + rozvinutá sieť ostatných komerčných služieb, + rýchla dostupnosť okresného mesta Vranov n.T., + existencia prevádzok predajní zmiešaného tovaru, + existencia servisných prevádzok a opravovní, + v obci zastúpené finančné inštitúcie – Poštová banka, a.s.,	- nerozvinutý pracovný trh v obci a v celej lokalite Vranova nad Topľou, - nedostatok výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nízke priemerné mzdy v regióne, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve, - nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, - veľký počet obyvateľov bez pracovných návykov,

Doprava a komunikácie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúca cesta I. triedy č. 18, + prechádzajúca cesta II./554, + dostupná cesta I/47 – Strážske – Humenné – Ubl'a, + dostupná cesta medzinárodného významu E50, + dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce cca. 5 km, + dostatočné pokrytie zastávkami SAD, + vybudovaná sieť poľných ciest, + čiastočne zrekonštruované povrchy miestnych komunikácií, + severným okrajom obce prechádza železničná trať č. 193, + v k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 železničná stanica, + vybudované chodníky pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy), + vybudované odstavňové plochy v centre obce pred budovami OcÚ, kultúry a športovou infraštruktúrou,	- nedostatok spojov do okresného mesta Vranov n./T. v ranných hodinách, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci stav chodníkov pre peších, - potrebná rekonštrukcia cesty II. triedy, - nedostatok parkovacích miest, - potrebné rozšírenie a rekonštrukcia chodníkov pre peších,

Technická infraštruktúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
-----------------	------------------

+ vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, + existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., + vybudovaný verejný vodovod v správe – Východoslovenskej vodárenskej prechádzkovej spoločnosti, a.s. (66,59 %), obec Nižný Hrabovec je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky 22 kV, + dostatok vybudovaných transformátorových staníc, + možnosť dostavy plôch IBV, + vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, + hasičská zbrojnica dostupná v centre obce, + fungujúci hasičský zbor, + hlavným zdrojom plynu pre obec je VTL - plynovod DN300 PN40 (86,82 %),	- zlý technický stav vodovodného potrubia a slabé pokrytie (chýba 27,06 %), - chýbajúce osvetlenie popri niektorých komunikáciách obce, - nedostatočné osvetlenie v bočných častiach obce, - zlý technický stav obecného rozhlasu, - nevybudovaný bezbariérový prístup do OčÚ, - nedobudovaná rozvodná sieť plynu (12, 47 %), - nevyhovujúci stav priestoru obecného cintorína, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
---	--

Odpadové hospodárstvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + zabezpečený odvoz TKO, + v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, + čiastočne vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV (77,88 %), + čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť, + kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce,	- neukončená výstavba splaškovej kanalizačnej siete (21,18 %), - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - obci sa nenachádza kompostáren na biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácnosti, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,

Životné prostredie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + zabezpečený odvoz TKO, + relatívne stabilný objem produkovaného odpadu, + plynofikácia obce (86,82 %), + prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Ondava, + vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV (77,88 %), + čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť,	- vysoké zaťaženie životného prostredia priemyselnými a chemickými podnikmi v blízkosti obce (Hencovce, Vranov n./T., Strážske, Humesnné), - nedoriešené protizáplavové opatrenia, - znečistenie vodného toku Ondava, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v obci Hencovce, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy,

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ zabezpečená opatrovateľská služba, + stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne dobrý a vyhovujúci, + funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, + stretnutia dôchodcov, intenzívna klubová činnosť + uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), + existencia ambulancie praktického lekára pre deti a dospelých, + existencia stomatologickej ambulancie a dentálnej hygieny,	- absencia gynekologickej ambulancie, - nedostatočne riešená základná zdravotná starostlivosť, - v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - zastaralosť a opotrebovanosť bytového fondu, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,

Školstvo a šport

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ fungujúca materská škola (33 žiakov 2023), + rekonštruovaná budova materskej školy, + existencia plnoorganizovanej základnej školy (269 žiakov 2023), + vysoká odbornosť vyučovania, + kvalifikovanosť pedagogických pracovníkov, + postupné využívanie inovačných prvkov do vyučovania, + individuálna integrácia žiakov ŠVVP, + možnosť pripojenia na internet v celej budove školy a ŠJ, + veľký výber záujmovej činnosti, + možnosť stravovania žiakov, dospelých aj cudzích strávníkov, + areál školy poskytujúci dostatočné športové a oddychové využitie pre žiakov i verejnosť, + účasť a úspešnosť žiakov v súťažiach, + ochota pedagógov i nepedagogických pracovníkov ďalej sa vzdelávať, + orientácia pedagogických a nepedagogických pracovníkov na zlepšovanie pracovného prostredia, + dôraz na rýchly kontakt s rodičmi pri riešení vzdelávacích i výchovných problémov, + existujúci futbalový areál, + vybudované príslušenstvo k futbalovému areálu. + činné športové kluby – futbalový, stolnotenisový, + vybudované viacúčelové ihrisko, + vybudované detské ihrisko, + existujúci poľovnícky revír, + existujúci rybársky revír,	- potrebné dovybavenie materskej školy, - nevyhovujúci technický stav budovy základnej školy, - klesajúci počet detí v materskej a základnej škole, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedostatočné priestorové podmienky školy, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu budov školy, - potrebná rekonštrukcia školskej kuchyne, časti budovy telocvične, - nedostatok učebníc, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky,

Kultúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest, + dlhoročná história obce, tradície, + pravidelné organizované kultúrne podujatia - deň matiek, deň dôchodcov, + prítomnosť kultúrnych pamiatok (renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784), + rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, + dobré kultúrne povedomie obyvateľov, + existencia obecnej knižnice s viac ako 5368 knižnými jendnotkami, + usporadúvané akcie - Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod. + detská folklórna skupina „Hrabovka“, + obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, + zriadená izba ľudových remesiel, + rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatíu Panny Márie a gréckokatolícka cirkev z roku 1825,	- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia, - nerozvinutá kultúrna turistika, - absencia združenia, záujmového krúžku v oblasti kultúry, - negatívny stav kultúrneho domu, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,

Propagácia a cestovný ruch

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, + príahlé lesy Východoslovenskej pahorkatiny, + bohatá história obce, + existencia kultúrne – historických pamiatok - renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784, + rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, + obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, + zriadená izba ľudových remesiel,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné využitie tradície, - intenzívna priemyselná činnosť v okolí obce, - znečistené životné prostredie, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj kultúrnoopoznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - málo ubytovacích kapacít,

Administratíva a bezpečnosť

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia verejného rozhlasu, + dostatok priestorov pre administratívu, + budova obecného úradu v dostupného v centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, - absencia kamerového systému, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,

Informatizácia obce

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, + obecný občasník a rozhlas, + vlastné webové stránky všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,	- vypadávanie signálu na niektorých uliciach ako napr. ul. Partizánska, - nedostatočná kvalita internetového pripojenia prostredníctvom Slovak Telekom, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
 2. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
 3. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Nižný Hrabovec .
 4. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.
- Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR POSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách obec investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,
7. Cestovný ruch a public relation
Cieľová skupina
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia obce
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,

**Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Nižný Hrabovec
2024 - 2033**

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

Vízia

V posledných desiatich rokoch obec realizovala množstvo investičných aktivít, ktorými sa podarilo výrazne zvýšiť kvalitu života v obci a zlešiť všetky parametre chranu životného prostredia. Obec komplexne dobudovala systém odvádzania a čistenia odpadových vôd vo všetkých svojich okrajových lokalitách, dobudovala sa ČOV, modernizovala a rozšírila podmienky na separovanie odpadu. Motivovala obyvateľov obce spôsobom, že sa separovanie odpadu stalo prirodzenou súčasťou ich života.

Obec zabezpečila modernizáciu a výstavbu infraštruktúry potrebnej na poskytovanie kvalitných verejných služieb. Boli vybudované a sprevádzkované nové zariadenia sociálnych služieb. V obci funguje nové zariadenie DD, denný sacionár, či denné centrum. Pre obyvateľov je k dispozícii komunitné centrum.

V oblasti vzdelávania obec modernizovala a rozšírila kapacity zariadení predškolskej výchovy a povinnej školskej dochádzky. Dobudovala a zmodernizovala športovú infraštruktúru (futbalový štadión). V oblasti kultúry sa podarilo revitalizovať budovu domu kultúry, kde vzniklo moderné multifunkčné kultúrne centrum, zrekonštruovali sa kaštieľ aj s historickými areálmi.

Obec Nižný Hrabovec je v súčasnosti obcou, ktorá vyvážene zabezpečuje podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Obec sa stala príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí okresu Vranov n. Topľou. Vyvážene a ohľaduplne využíva svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľaďovania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa snaží čo najlepšie prezentovať svoje kultúrne tradície a zvyklosti v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa zapájajú kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí, kultúrne centrum, pamätná izba. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorila priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – výroba, poľnohospodárstvo a drobné výrobné ekologické prevádzky. V oblasti cestovného ruchu obec vytvorila podmienky na rozvoj ubytovacích a stravovacích služieb. V oblasti propagácie sa obec zameriava na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť Horného Zemplína.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Nižný Hrabovec . Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Nižný Hrabovec a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Nižný Hrabovec disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktivít takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administratívne zariadenie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Nižný Hrabovec všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia

občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj výrobných zón. Obec Nižný Hrabovec v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém zásobovania pitnou vodou, energiami. Dôležitou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľaďovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj športové ihriská obce – Nižný Hrabovec so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v obci môže byť jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území obce. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine (v zmysle 297/2005 Z.z., 615/2006 Z.z. - nález Ústavného súdu SR 201/2008 Z.z., 217/2010 Z.z., 290/2011 Z.z. - nález Ústavného súdu SR, 125/2013 Z.z.), zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č.

50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z., zákona č. 376/2014 Z. z., zákona č. 40/2017 Z.z., zákona č. 331/2017 Z.z., zákona č. 351/2017 Z.z., 156/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 289/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z.) a novela zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (330/2007 Z. z. v znení zákona 643/2007 Z. z., zákona 215/2008 Z. z., zákona 448/2008 Z. z., zákona 466/2008 Z. z., zákona 317/2009 Z. z., zákona 180/2011 Z. z., zákona 417/2013 Z. z., zákona 185/2014 Z. z., zákona 219/2014 Z. z., zákona 310/2014 Z. z., zákona 131/2015 Z. z. a zákona 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), (a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z. a zákona č. 376/2014 Z. z.), zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (v znení zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (183/2014 Z. z., 308/2014 Z. z., 140/2015 Z. z., 140/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 125/2016 Z. z., 81/2017 Z. z., 42/2019 Z. z., 223/2019 Z. z., 231/2019 Z. z., 221/2019 Z. z.) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 183/2014 Z. z.), zákonom č.305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele končiac ((v znení č. 330/2007 Z. z., 643/2007 Z. z., 215/2008 Z. z., 448/2008 Z. z.(nepriamo), 466/2008 Z. z., 317/2009 Z. z., 180/2011 Z. z., 417/2013 Z. z.(nepriamo), 185/2014 Z. z., 219/2014 Z. z., 310/2014 Z. z., 131/2015 Z. z., 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami obce.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života. Nižný Hrabovec považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Nižný Hrabovec v súčasnosti je zriaďovateľom predškolského zariadenia a plnoorganizovanej základnej školy.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Nižný Hrabovec či koncepčných a strategických dokumentov prijatých obecným zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Nižný Hrabovec v súlade so svojím zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej

činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj

vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Nižný Hrabovec nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nižný Hrabovec, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti drobnej výroby, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, malej ekologickej výroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia (vodné toky/plochy, lesy, ...) a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci, obnovy kultúrno historických pamiatok a športovo – rekreačných areálov a cykloturistických trás.“

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Prešovského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja): Pre obec Nižný Hrabovec je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2030 naplnila kľúčové ciele:

-
Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2024 - 2033 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Nižný Hrabovec. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nižný Hrabovec, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti výroby, poľnohospodárstva, potravinárstva, cestovného ruchu, malej ekologickej výroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci, obnovy kultúrne historických pamiatok a športovo – rekreačných areálov a cykloturistických trás.“

Prioritná os. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1

Opatrenie 1.1.2

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Podpora tradičných odvetví.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1

Opatrenie 2.1.2

Opatrenie 2.1.3

Opatrenie 2.1.4

Opatrenie 2.1.5

Opatrenie 2.1.6

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1

Opatrenie 3.2

Opatrenie 3.3

Opatrenie 3.4

Opatrenie 3.5

Opatrenie 3.6

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Rozšírenie verejného osvetlenia.

Revitalizácia pietnych miest v obci.

Zásobovanie pitnou vodou.

Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete.

Zníženie energetickej náročnosti budov.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4

Opatrenie 4.1

Opatrenie 4.2

Opatrenie 4.3

Opatrenie 4.4

Opatrenie 4.5

Opatrenie 4.6

Opatrenie 4.7

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.

Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.

Rekultivácia čiernych skládok.

Zberný dvor a obecné kompostovisko.

Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.

Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.

Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Revitalizácia protizáplavových opatrení.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Realizácia protieróznych opatrení.

Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Obyvatelia v dôchodkovom veku.

Mladé rodiny s deťmi.

Marginalizované skupiny.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Opatrenie 7.1.2

Opatrenie 7.1.3

Opatrenie 7.1.4

Opatrenie 7.1.5

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.

Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.

Podpora záujmovej činnosti.

Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.

Rekonštrukcia a dostavba školskej športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce, a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Kultúrna infraštruktúra

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.

Podpora kultúrnych podujatí v obci.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Opatrenie 8.3.1

Opatrenie 8.3.2

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Aktualizácia www stránky obce.

Podpora budovania informačných tabulí v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívny chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Modernizácia Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Bezpečnosť.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Uvedené prioritné osi – programy je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v obci.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE		

**Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Nižný Hrabovec
2024 - 2033**

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje intenzifikácia existujúcich výrobných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v obci.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Aktivita Tvorba podmienok.

Opatrenie 1.1.2 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Aktivita Podpora rozvoja maloobchodných prevádzok - kaderníctvo, krajčírstvo, oprava obuvi, opravárenské služby,

Podpora rozvoja maloobchodných prevádzok - domáce potreby, ovocie - zelenina.

Podpora zriadenia maloobchodných predajní potravinárskeho tovaru.

Podpora zriaďovania reštauračných služieb.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva..

Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.
----------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných odvetví.

Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.

Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, remeselná výroba, atď..

Revitalizácia objektov poľnohospodárskej výroby.

Podpora rozvoja ekologickej výroby.

Podpora výroby sociálneho podniku.

Podpora výstavby zóny výroby pri starom moste cez Ondavu.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Aktivita Modernizácia technológie v podnikoch výroby.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.
----------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.

Výstavba elektronábijacej stanice.

Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I./II./III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Nižný Hrabovec. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.

	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na Záhradnej ulici. Rekonštrukcia miestnej komunikácie Vikukov. Rekonštrukcia miestnej komunikácie na železničnú stanicu. Rekonštrukcia miestnej komunikácie v smere na „Kučín“. Rekonštrukcia komunikácie od starého kostola smerom k rod. Šoltésovej.
Opatrenie 2.1.2 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci. Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty II. tr. č.554. Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty I./18 tr..
Opatrenie 2.1.3 Aktivity	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cyklotrasy do mesta Vranov nad Topľou. Výstavba cyklotrasy pozdĺž vodného toku Ondava (mimo ochranné pásmo).
Opatrenie 2.1.4 Aktivity	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry. Vypracovanie technickej dokumentácie. Dostavba parkoviska pri cintoríne a dome smútku. Výstavba parkoviska pri pobočke Slovenskej Pošty a.s.. Dostavba parkovacích miest pred materskou školou. Dostavba parkovacích miest pred multifunkčnou budovou. Výstavba parkoviska a manipulačnej plochy pred sociálnym podnikom.
Opatrenie 2.1.5 Aktivity	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách. Vypracovanie technickej dokumentácie. Osvetlenie a modernizácia prechodov pre chodcov. Rekonštrukcia chodníka pre peších pozdĺž cesty II. triedy (od Plastimexu po Baňu). Rekonštrukcia chodníka smerom na obecny cintorín. Rekonštrukcia chodníka smerom k "osade". Rekonštrukcia chodníka pre peších smerom na mesto Strážske I/18. Rekonštrukcia chodníka na Novej ulici. Rekonštrukcia chodníka na Staničnej ulici. Rekonštrukcia chodníka od ZŠ smerom k Poši a Osičie. Výstavba chodníka pre peších od PD po Slovenskú poštu, a.s.. Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Mlynskej ul. Výstavba jednostranného chodníka od cesty I/18 po železničnú stanicu.
Opatrenie 2.1.6 Aktivity	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia železničného podjazdu smerom na Kučín. Rekonštrukcia premostení cez rieku Ondava.
Opatrenie 2.1.7 Aktivity	Úprava dopravnej infraštruktúry. Osadenie spomaľovačov. Obstaranie techniky na realizáciu letnej a zimnej údržby. Realizácia dopravného značenia v zmysle pasportizácie.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Modernizácia autobusových zastávok.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.
--------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba plôch IBV v lokalite na vstupe od Vranova nad Topľou. Výstavba plôch IBV v lokalite Osičie. Výstavba plôch IBV v lokalite Pod lúčkami. Výstavba plôch HBV v lokalite Vikukov. Dostavba plôch IBV v lokalite medzi potokom a starým Ondavským mostom. Dostavba plôch HBV v lokalite pri kultúrnom dome. Dostavba plôch IBV pri obecnom úrade. Dostavba plôch IBV v lokalite Družstevnej ulice.

Opatrenie 3.2 Aktivity	Rozšírenie verejného osvetlenia. Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu. Modernizácia verejného osvetlenia v obci. Inštalácia moderných inteligentných systémov do verejného osvetlenia. Využitie OZE - fotovoltiky pri verejnom osvetlení. Osvetlenie prechodu pre chodcov na ceste (autobusové zastávky). Vybudovanie prechodov pre chodcov a značenia. Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov v blízkosti cintorína. Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov pozdĺž cesty I/18.
Opatrenie 3.3 Aktivity	Revitalizácia pietnych miest v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia areálu obecného cintorína. Osadenie lavičiek a revitalizácia zelene obecného cintorína. Výstavba urnového hája. Rekonštrukcia domu smútku. Rekultivácia židovského cintorína.
Opatrenie 3.4 Aktivity	Zásobovanie pitnou vodou. Spracovanie technickej dokumentácie. Dostavba a rekonštrukcia vodovodnej siete v obci.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete. Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Zníženie energetickej náročnosti budov. Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 4.1 Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu. Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2 Aktivity	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Výstavba kontajnerových stojísk. Doplnenie zberných nádob na kuchynský odpad.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok. Odstránenie čiernych skládok pri rieke Ondava.
Opatrenie 4.4 Aktivity	Zberný dvor a obecné kompostovisko. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton). Výstavba zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov). Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač). Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5 Aktivity	Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd. Rekonštrukcia existujúcej kanalizačnej siete. Dostavba splaškovej kanalizanej siete. Rekonštrukcia prečerpávacích staníc. Výstavba samostatnej ČOV.
Opatrenie 4.6 Aktivity	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody. Revitalizácia opatrení na odvod odtokovej vody v časti Osiče. Revitalizácia odtokových jarkov na Mlynskej ulici.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1 Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Aktivity Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.
Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.2.1 Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
Aktivity Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.

Opatrenie 5.2.2 Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Výsadba vodomilnej zelene v hydrických koridoroch.
Výsadba protierozívnej zelene na zadržanie vody v území a pod..

Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia koryt vodných tokov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia koryta rieky Ondava.
Zabránenie vypúšťania chemických zlúčenín do vodných tokov.
Revitalizácia potoka v lokalite základnej školy.
Revitalizácia potoka v lokalite nového kostola.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3..1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivity Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
----------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Realizácia protierozných opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieroznej krovinevej vegetácie.

Opatrenie 5.4.2 Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia priestorov v okolí bytových domov.
Revitalizácia priestranstva v areáli futbalového ihriska.
Revitalizácia okolia železničnej trate.
Revitalizácia priestranstva pri starom cintoríne.
Revitalizácia obecného parku s osadením mobiliáru.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.
----------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1 Obyvatelia v dôchodkovom veku.
Aktivity Poskytovanie služby SOS hodiniek.
Poskytovanie služby rozvozu obedov obyvateľov v seniorskom veku.
Zriadenie denného stacionára v nevyužívaných priestoroch ZŠ.
Poskytovanie opatrovateľskej služby.
Podporné služby osamelým seniorom.
Výstavba zariadenia Domova dôchodcov.

Opatrenie 6.1.2 Mladé rodiny s deťmi.
Aktivity Podpora mladých rodín s deťmi.
Výstavba zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.
Výstavba komunitného centra.
Výstavba obecnej pracovne.
Výstavba strediska osobnej hygieny.
Výstavba núdzového bývania v nevyužívaných priestoroch školy.
Výstavba nájomných bytov 2 x 6 b.j..

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie priestorov.

Opatrenie 6.2.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.
Aktivity Podpora zriadenia ambulancie praktického lekára pre deti a dorast.
Výstavba bezbariérových prístupov do ambulancií.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Aktivity Finančné a personálne zabezpečenie.

Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávania
individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a
komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba kapacít materskej školy.
Výstavba vonkajšej záhrady a tried v prírode.

Opatrenie 7.1.2 Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba vonkajšej záhrady a tried v prírode.
Výstavba envirotried a vonkajších priestorov.
Modernizácia budov základnej školy.
Rekonštrukcia a modernizácia kotolne a vykurovacieho systému.
Rekonštrukcia sociálnych zariadení v ZŠ.

Opatrenie 7.1.3 Aktivity	Podpora záujmovej činnosti. Zriadenie priestorov pre klub mladých.
Opatrenie 7.1.4 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia školskej jedálne.
Opatrenie 7.1.5 Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba školskej športovej infraštruktúry. Rekonštrukcia a dostavba atletického okruhu.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
-----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry. Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba tribúny pre potreby futbalového ihriska. Rekonštrukcia povrchu hokejbalového ihriska. Rekonštrukcia objektu šatní futbalového ihriska. Výstavba detského ihriska. Výstavba dopravného ihriska. Výstavba klziska pri futbalovom areáli. Výstavba skateparku. Dostavba detských ihrísk.
Opatrenie 7.2.2 Aktivity	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky. Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Aktivity	Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia pivničných priestorov domu kultúry. Rekonštrukcia sociálnych zariadení domu kultúry. Rekonštrukcia elektrických rozvodov a ostatných sietí v objekte. Modernizácia vykurovacieho systému budovy. Modernizácia kuchyne kultúrneho domu. Modernizácia vybavenia domu kultúry. Modernizácia vzduchotechniky v dome kultúry. Revitalizácia a modernizácia kina.
Opatrenie 8.1.2 Aktivity	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok. Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (pri škole). Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (v parku). Rekonštrukcia objektu kúrie a úprava okolia. Rekonštrukcia budovy gréckokatolíckeho kostola. Revitalizácia múzea v klube dôchodcov. Rekonštrukcia starého kostola.
Opatrenie 8.1.3 Aktivity	Podpora kultúrnych podujatí v obci. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zavedenie tradície nových podujatí. Výstavba otvoreného priestoru pre kultúrne podujatia s javiskom. Podpora kultúrnych súborov v obci.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.
----------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Aktivity	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos. Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.
-----------------------------	--

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.
Aktivita	Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.
Aktivita	Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Pribežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.
Aktivita	Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Pribežná aktualizácia www stránky.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v obci.
Aktivita	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atrakciách obce. Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2	Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Využitie poľnohospodárskych objektov pre rozvoj vidieckej turistiky. Výstavba náučného chodníka.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecných úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a zateplenie budovy OcÚ.

Výstavba bezbariérového prístupu do obecného úradu.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1

Aktivita

Bezpečnosť.

Dostavba verejného rozhlasu v nepokrytých častiach obce.

Organizovanie MOPS.

Zriadenie obecnej polície.

Rekonštrukcia miestneho rozhlasu.

Inštalácia kamerového systému v priestore cintorína.

Inštalácia kamerového systému v priestore centra obce.

Inštalácia kamerového systému v priestore športového areálu.

Inštalácia kamerového systému v priestore ZŠ a MŠ.

Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.

Inštalovanie monitorovacích systémov v priestore ríšsky Ondava.

Inštalovanie monitorovacích systémov v priestore železničnej stanice (Staničná ulica).

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1

Aktivita

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Technické zabezpečenie IS.

Výstavba solárnych lavičiek v centre obce.

Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov.

Výstavba verejného prístupového bodu.

Výstavba optickej siete.

Opatrenie 11.1.2

Aktivita

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1

Aktivita

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.

Opatrenie 11.2.2

Aktivita

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.

Opatrenie 11.2.3

Aktivita

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	0	30
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	1000

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných odvetví.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	30
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,0 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	15
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	20
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,0 mil..

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	obec Nižný Hrabovec	0	700 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWp	obec Nižný Hrabovec	0	500
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
-----------	-------	----------------------	-----	----------------	---------------	---------------	-----------------

Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest III. Triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	1,5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	1,5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	1,0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	-	1594
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	15000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných/vybudovaných mostov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	3
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	obec Nižný Hrabovec	0	150
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	95	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	300
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Nižný Hrabovec	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
Opatrenie 3.6	Zníženie energetickej náročnosti budov.	Zníženie energetickej náročnosti v %	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	obec Nižný Hrabovec	0	90
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	50
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	5
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	70
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	obec Nižný Hrabovec	0	90
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	5000
Opatrenie 4.4	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet vybudovaných kompostovísk a zberných dvorov	Výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 4.5	Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	3
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	5

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Nižný Hrabovec	90	99
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet vytvorených protizáplavových hrádí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	obec Nižný Hrabovec	0	30

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	500
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	2500
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	200
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	350
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec	0	5

					Nižný Hrabovec		
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	obec Nižný Hrabovec	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	1

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	500
		Počet vzdelávacích miestností	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	35
Opatrenie 7.1.2	Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.	Plocha rekonštruovaných externých priestorov	výsledku	ha	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	270
Opatrenie 7.1.3	Podpora záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	300
Opatrenie 7.1.4	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Výmera zrekonštruovaných priestorov	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	500

	vzdelávacích inštitúcií.	v m ²			Hrabovec		
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	690	300
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a dostavba školskej športovej infraštruktúry.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	5000
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	1500
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	300

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	350
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	350

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných/vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	1000
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	Počet vybudovaných/zrekonštruovaných kultúrnych objektov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1594
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.	Počet vybudovaných objektov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet organizovaných podujatí	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	20

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

	v multimediálnej forme.	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	15000
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Zriadenie www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obce.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
		Tržby z predaja služieb	dopad	€	obec Nižný Hrabovec	0	0

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	obec Nižný Hrabovec	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	15
		Zníženie kriminality	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Pokrytie územia	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	60

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	obec Nižný Hrabovec	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20

Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20

**Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Nižný Hrabovec
2024 - 2033**

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce Nižný Hrabovec . Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Nižný Hrabovec , v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce Nižný Hrabovec , podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce Nižný Hrabovec na roky 2024 - 2033.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Nižný Hrabovec

Implementácia PHRSR obce Nižný Hrabovec sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce Nižný Hrabovec je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Nižný Hrabovec . Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Nižný Hrabovec budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Nižný Hrabovec .

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2024 - 2033 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2024 - 2033. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a späťne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce Nižný Hrabovec je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce Nižný Hrabovec. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Nižný Hrabovec vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a

záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie obecného zastupiteľstva obce Nižný Hrabovec (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce Nižný Hrabovec). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Nižný Hrabovec. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Nižný Hrabovec a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce Nižný Hrabovec. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce Nižný Hrabovec na roky 2024 - 2033. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2024 - 2033) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce Nižný Hrabovec najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Nižný Hrabovec. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce Nižný Hrabovec pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Nižný Hrabovec. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2032.

Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Nižný Hrabovec , ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2024 - 2033		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2029	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2024, 2026, 2028, 2031	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ Nižný Hrabovec .

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2025	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
2.	01/2026	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
3.	01/2027	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
4.	01/2028	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
5.	01/2029	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	01/2030	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	01/2031	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ

						príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	
8.	01/2032	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
9.	01/2033	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba podmienok.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora rozvoja maloobchodných prevádzok - kaderníctvo, krajčírstvo, oprava obuvi, opravárenské služby,	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora rozvoja maloobchodných prevádzok - domáce potreby, ovocie - zelenina.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenia maloobchodných predajní potravinárskeho tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	odpora zriaďovania reštauračných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.					
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných odvetví.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, remeselná výroba, atď..	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Revitalizácia objektov poľnohospodárskej výroby.	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

	Podpora rozvoja ekologickej výroby.	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora výroby sociálneho podniku.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Podpora výstavby zóny výroby pri starom moste cez Ondavu.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.						
Cieľ 1.3		Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.				
Opatrenie 1.3.1		Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia technológie v podnikoch výroby.	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4		Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.				
Opatrenie 1.4.1		Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba elektronabíjacej stanice.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva..										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I./II./III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obsluhu obce Nižný Hrabovec. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1		Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.				
Opatrenie 2.1.1		Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec

	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na Záhradnej ulici.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Vikukov.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na železničnú stanicu.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie v smere na „Kučín“.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia komunikácie od starého kostola smerom k rod. Šoltésovej.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty II. tr. č.554.	podľa potreby	VÚC POSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC POSK,
	Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty I./18 tr..	podľa potreby	VÚC POSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC POSK,
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba cyklotrasy do mesta Vranov nad Topľou.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba cyklotrasy pozdĺž vodného toku Ondava (mimo ochranné pásmo).	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba parkoviska pri cintoríne a dome smútku.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba parkoviska pri pobočke Slovenskej Pošty a.s..	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba parkovacích miest pred materskou školou.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba parkovacích miest pred multifunkčnou budovou.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba parkoviska a manipulačnej plochy pred sociálnym podnikom.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Osvetlenie a modernizácia prechodov pre chodcov.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka pre peších pozdĺž cesty II. triedy (od Plastimexu po Baňu).	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka smerom na obecný cintorín.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka smerom k "osade".	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka pre peších smerom na mesto Strážske I/18.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka na Novej ulici.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka na Staničnej ulici.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka od ZŠ smerom k Poši a Osičie.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba chodníka pre peších od PD po Slovenskú poštu, a.s..	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

			grantové schémy			
	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Mlynskej ul.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba jednostranného chodníka od cesty I/18 po železničnú stanicu.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rekonštrukcia železničného podjazdu smerom na Kucín.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Nízky	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia premostení cez rieku Ondava.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia železničného podjazdu smerom na Kucín.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Osadenie spomaľovačov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Obstaranie techniky na realizáciu letnej a zimnej údržby.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Realizácia dopravného značenia v zmysle pasportizácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia autobusových zastávok.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.2										
Opatrenie 2.2.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení

		rozpočet	financovania		rozpočet	žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba plôch IBV v lokalite na vstupe od Vranova nad Topľou.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba plôch IBV v lokalite Osičie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba plôch IBV v lokalite Pod lúčkami.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba plôch HBV v lokalite Vykukov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba plôch IBV v lokalite medzi potokom a starým Ondavským mostom.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba plôch HBV v lokalite pri kultúrnom dome.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba plôch IBV pri obecnom úrade.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba plôch IBV v lokalite Družstevnej ulice.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 3.2	Rozšírenie verejného osvetlenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia verejného osvetlenia v obci.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalácia moderných inteligentných systémov do verejného osvetlenia.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Využitie OZE - fotovoltaiky pri verejnom osvetlení.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Osvetlenie prechodu pre chodcov na ceste (autobusové zastávky).	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Vybudovanie prechodov pre chodcov a značenia.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov v blízkosti cintorína.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov pozdĺž cesty I/18.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia areálu obecného cintorína.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Osadenie lavičiek a revitalizácia zelene obecného cintorína.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba urnového hája.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia domu smútku.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekultivácia židovského cintorína.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
	Dostavba a rekonštrukcia vodovodnej siete v obci.	1500	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	VSE, a.s.,
Opatrenie 3.6	Zníženie energetickej náročnosti budov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicke motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba kontajnerových stojísk.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR, ŠF EÚ	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Doplnenie zberných nádob na kuchynský odpad.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Odstránenie čiernych skládok pri rieke Ondava.	10	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 4.4	Zberný dvor a obecné kompostovisko.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton).	700	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov).	1000	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač).	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 4.5	Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia existujúcej kanalizačnej siete.	1000	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec

	Dostavba splaškovej kanalizanej siete.	1000	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia prečerpávacích staníc.	300	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
	Výstavba samostatnej ČOV.	500	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia opatrení na odvod odtokovej vody v časti Osiče.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia odtokových jarkov na Mlynskej ulici.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výsadba vodomilnej zelene v hydrických koridoroch.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

			grantové schémy			
	Výsadba protieróznej zelene na zadržanie vody v území a pod..	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Budovať vodozádržné opatrenia mimo vodných tokov v obci.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia korýt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia koryta rieky Ondava.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Zabránenie vypúšťania chemických zlučénin do vodných tokov.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia potoka v lokalite základnej školy.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia potoka v lokalite nového kostola.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia						
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieróznej krovínovej vegetácie.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia priestorov v okolí bytových domov.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia priestranstva v areáli futbalového ihriska.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia okolia železničnej trate.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia priestranstva pri starom cintoríne.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia obecného parku s osadením mobiliáru.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.					
Aktivity		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
	Poskytovanie služby SOS hodiniek.	50	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Poskytovanie služby rozvoju obedov obyvateľov v seniorskom veku.	Podľa potreby	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Zriadenie denného stacionára v nevyužívaných priestoroch ZŠ.	150	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Poskytovanie opatrovateľskej služby.	50	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Podporné služby osamelým seniorom.	Podľa potreby	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba zariadenia Domova dôchodcov.	1500	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.					
Aktivity		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
	Podpora mladých rodín s deťmi.	250	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.	250	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba komunitného centra.	200	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba obecnej práčovne.	250	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba strediska osobnej hygieny.	250	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba núdzového bývania v nevyužívaných priestoroch školy.	200	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba nájomných bytov 2 x 6 b.j..	1500	rozpočet obce, SF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriadenia ambulancie praktického lekára pre deti a dorast.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba bezbariérových prístupov do ambulancií.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	Dostavba kapacít materskej školy.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba vonkajšej záhrady a tried v prírode.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 7.1.2	Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba vonkajšej záhrady a tried v prírode.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba envirotried a vonkajších priestorov.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia budov základnej školy.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia a modernizácia kotolne a vykurovacieho systému.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia sociálnych zariadení v ZŠ.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 7.1.3	Podpora záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie priestorov pre klub mladých.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 7.1.4	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia školskej jedálne.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a dostavba školskej športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba atletického okruhu.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba tribúny pre potreby futbalového ihriska.	100	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia povrchu hokejbalového ihriska.	50	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu šatní futbalového ihriska.	50	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba detského ihriska.	20	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba dopravného ihriska.	200	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba klziska pri futbalovom areáli.	150	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba skateparku.	80	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Dostavba detských ihrísk.	60	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										

Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Opatrenie 7.1.3										
Opatrenie 7.1.4										
Opatrenie 7.1.5										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia pivničných priestorov domu kultúry.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia sociálnych zariadení domu kultúry.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia elektrických rozvodov a ostatných sietí v objekte.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia vykurovacieho systému budovy.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia kuchyne kultúrneho domu.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia vybavenia domu kultúry.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Modernizácia vzduchotechniky v dome kultúry.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia a modernizácia kina.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (pri škole).	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (v parku).	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu kúrie a úprava okolia.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia budovy gréckokatolíckeho kostola.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Revitalizácia múzea v klube dôchodcov.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia starého kostola.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Zavedenie tradície nových podujatí.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba otvoreného priestoru pre kultúrne podujatia s javiskom.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Podpora kultúrnych súborov v obci.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v obci.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno - relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Využitie poľnohospodárskych objektov pre rozvoj vidieckej turistiky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba náučného chodníka.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecnom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci					
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia vnútorného vybavenia Obecného úradu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia a zateplenie budovy OcÚ.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba bezbariérového prístupu do	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové	verejný	vysoký	obec Nižný

	obecného úradu.		schémy	sektor		Hrabovec
Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.					
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Organizovanie MOPS.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Zriadenie obecnej polície.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia miestneho rozhlasu.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorína.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore centra obce.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore športového areálu.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore ZŠ a MŠ.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalovanie monitorovacích systémov v priestore riecky Ondava.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Inštalovanie monitorovacích systémov v priestore železničnej stanice (Staničná ulica).	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba solárnych lavičiek v centre obce.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Nižný Hrabovec
	Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov.	Podľa potreby	Mobilní operátori	Súkromný sektor	žiadny	Mobilní operátori
	Výstavba verejného prístupového bodu.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Nižný Hrabovec
	Výstavba optickej siete.	Podľa potreby	Telekomunikační operátori	Súkromný sektor	žiadny	Telekomunikační operátori
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na	1	rozpočet obce	verejný	vysoký	obec Nižný

	zabezpečenie e – služieb v obci.			sektor		Hrabovec
--	----------------------------------	--	--	--------	--	----------

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec Nižný Hrabovec
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

**Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Nižný Hrabovec
2024 - 2033**

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Spolu
I. Hospodárska politika	1508,6	2537,9	2932,4	3079,9	1831,9	802,6	172,6	25,1	0,1	0,1	12891,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....		851,3	1101,3	1101,3	1101,3	250,0					4405,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	742,5	742,5	742,5	885,0	167,5	167,5	167,5	25,0			3640,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	530,5	645,5	1025,5	1025,5	495,0	380,0					4102,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	0,6	0,6	0,1	5,1	5,1	5,1	5,1	0,1	0,1	0,1	22,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	235,0	291,3	56,3	56,3	56,3						695,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE		6,8	6,8	6,8	6,8						27,0
II. Sociálna politika	447,9	1590,4	2340,4	2522,9	2512,6	1370,1	620,1	437,6	0,1	0,1	11842,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.			750,0	750,0	1187,5	1187,5	437,5	437,5			4750,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	270,0	532,5	532,5	715,0	445,0	182,5	182,5				2860,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	177,9	1057,9	1057,9	1057,9	880,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	4232,0
III. Environmentálna politika	1278,8	2134,8	2577,3	2577,3	1298,6	510,6	68,1	0,0	0,0	0,0	10445,6
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	1278,8	1278,8	1721,3	1721,3	442,5	442,5					6885,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		856,1	856,1	856,1	856,1	68,1	68,1				3560,6
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámernov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať, kto by mal byť žiadateľov, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

Pravidlá financovania cieľa investovanie do zamestnanosti a rastu – pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje sr s výnimkou bratislavského kraja) a pre prijímateľov kohézneho fondu

K podielu EFRR, ESF+, FST a KFvo výške 85,00 % (70,00 % pre technickú pomoc) z celkových oprávnených výdavkov je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v závislosti od kategórie prijímateľa a miesta realizácie/implementácie operácií (platí len pre základné pravidlá financovania pre KF).

Prehľad pravidiel financovania v rámci menej rozvinutých regiónov a KF podľa jednotlivých zdrojov financovania a kategórie prijímateľov sú v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre EFRR, ESF+ a FST

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre KF

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis celé územie SR s výnimkou okresu Bratislava	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ v platnom znení bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis/štátnej pomoci resp. podľa pravidiel pomoci de minimis/štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 1 písm. c)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme resp. pravidlách pomoci de minimis/štátnej pomoci. V prípade, ak intenzita pomoci presahuje maximálnu výšku finančného príspevku z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Národné verejné zdroje zahŕňajú zdroje štátneho rozpočtu a zdroje prijímateľa zo sektora verejnej správy.

Prijímateľ, ktorý je podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. zapísaný a zaradený v registri organizácií, alebo v zozname subjektov verejnej správy vedenom Štatistickým úradom SR medzi subjekty verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre EÚ (ESA 2010), vykazuje vlastné zdroje na spolufinancovanie ako verejné zdroje. Ostatní prijímatelia vykazujú vlastné zdroje na spolufinancovanie ako súkromné zdroje.

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu pre najodkázanejšie osoby z ESF+ (čl. 10 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ	ESF+	90,00 %	90,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	10,00 %	2,00 %	y,yy %
	Prijímateľ ⁶	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu oblasti sociálnej inovácie z ESF+ (čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ	ESF+	95,00 %	95,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	5,00 %	0,00 %	y,yy %
	Prijímateľ ⁶	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania technickej pomociv rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Bratislavského kraja) a KF

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis ⁴
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST KF	70,00 %	70,00 %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	30,00 %	22,00 %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %

V rámci projektov vybraných prijímateľov kategórie 1b) sa aplikujú špecifické pravidlá financovania (nasledujúca tabuľka). Ide o :

- verejné vysoké školy/univerzity a verejné výskumné inštitúcie, ktoré realizujú operácie národného významu, t. j. projekty implementované v rámci špecifického cieľa RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií a špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko zameraných na podporu vedy, výskumu a inovácií, ktoré budú špecifikované a doplnené do tohto materiálu na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- **prijímateľov územnej samosprávy – obce/mestá, ktoré sú identifikované v aktuálnom vydaní Atlasu rómskych komunít s prítomnosťou rómskych osídlení, pričom konkrétny zoznam oprávnených žiadateľov, zostavený na základe vybraných objektívnych kritérií zaostávania a marginalizácie, bude určený výzvou/vyzvaním vyhlásenou/vyhláseným poskytovateľom. Kritéria budú určené v závislosti od obsahového zamerania výzvy/vyzvania. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko, v rámci vyčlenenej indikatívnej alokácie pre marginalizované rómske komunity, bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;**
- prijímateľov projektov zameraných na financovanie aktivít so 100 % koeficientom na výpočet podpory poskytovanej na ciele v oblasti zmeny klímy. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov v rámci projektov ESF+, ktorí sú registrovaní ako poskytovatelia sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ide o projekty v rámci cieľa politiky 4/priorita 5 Programu Slovensko;
- prijímateľov, školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci projektov ESF+.

Tabuľka Špecifické pravidlá financovania pre EFRR, ESF+, FST a KF

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	15,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	0,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Pravidlá financovania v rámci projektov cieľa politiky 4/priority 5/špecifického cieľa k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti Programu Slovensko pre subjekty vykonávajúce opatreniasociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		ESF+	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	10,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR. Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov.

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory

K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít SPR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

CP 3 – dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z. o podpore **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu, zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,

CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálna podpora žiakov, vedecké činnosti, **regionálne školstvo**), dotácia na podporu rozvoja **sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, dotácia na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu **rozvoja sociálnych služieb** a pod.,

CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a **príspevky a dotácie na rozvoj športu** v zmysle Zákona o športe č. 440/2015 Z. z., program **Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“**, **Fond na podporu umenia**. Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI, a inými nástrojmi Únie

V rámci **Cieľa politiky 3** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti železničnej infraštruktúry (TEN-T, ako aj regionálne trate), synergie budú nastavené na úrovni projektov.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkoúhlíkovej mobility.

Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci **Cieľa politiky 4** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti zdravotnej starostlivosti (dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť a starostlivosť o duševné zdravie) a zároveň v oblasti vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, zmena kurikula, dobudovanie školskej infraštruktúry).

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a **integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín** a štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

V rámci **Cieľa politiky 5** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.								
Opatrenie 1.2.1	3 050	1 983	1 487	496	496	0	0	1 068	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1	1 000	650	488	163	163	0	0	350	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	355	355	266	89	71	0	18	0	0
Spolu	4 405,00	2 838	2 128	709	692	0	18	1 568	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	851,25	584	438	146	142	0	4	267	0

2026	1101,25	709	532	177	173	0	4	392	0
2027	1101,25	709	532	177	173	0	4	392	0
2028	1101,25	709	532	177	173	0	4	392	0
2029	250,00	125	94	31	31	0	0	125	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4405,00	2838	2128	709	692	0	18	1568	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	570	570	428	143	114	0	29	0	0
Opatrenie 2.1.3	720	720	540	180	144	0	36	0	0
Opatrenie 2.1.4	200	200	150	50	40	0	10	0	0
Opatrenie 2.1.5	1 325	1 325	994	331	265	0	66	0	0
Opatrenie 2.1.6	570	570	428	143	114	0	29	0	0
Opatrenie 2.1.7	205	205	154	51	41	0	10	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.2.1	50	50	43	8	4	0	4	0	0
Spolu	3 640.00	3 640	2 730	910	728	0	182	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G			
2024	742,50	743	557	186	149	0	37	0	0
2025	742,50	743	557	186	149	0	37	0	0
2026	742,50	743	557	186	149	0	37	0	0
2027	885,00	885	664	221	177	0	44	0	0
2028	167,50	168	126	42	34	0	8	0	0
2029	167,50	168	126	42	34	0	8	0	0
2030	167,50	168	126	42	34	0	8	0	0
2031	25,00	25	19	6	5	0	1	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3640,00	3640	2730	910	728	0	182	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa Fond spravodlivej transformácie (FST)	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
	Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	622	622	467	156	124	0	31	0	0
Opatrenie 3.3	460	460	345	115	92	0	23	0	0
Opatrenie 3.4	1 520	1 520	1 140	380	304	0	76	0	0
Opatrenie 3.6	1 500	1 500	1 275	225	105	0	120	0	0
Spolu	4 102.00	4 102	3 077	1 026	820	0	205	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	530,50	531	398	133	106	0	27	0	0
2025	645,50	646	484	161	129	0	32	0	0
2026	1025,50	1026	769	256	205	0	51	0	0
2027	1025,50	1026	769	256	205	0	51	0	0
2028	495,00	495	371	124	99	0	25	0	0
2029	380,00	380	285	95	76	0	19	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0

2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4102,00	4102	3077	1026	820	0	205	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	10	10	8	3	2	0	1	0	0
Opatrenie 4.4	2 305	2 305	1 729	576	461	0	115	0	0
Opatrenie 4.5	2 800	2 800	2 100	700	560	0	140	0	0

Opatrenie 4.6	1 770	1 770	1 328	443	354	0	89	0	0
Spolu	6 885,00	6 885	5 164	1 721	1 377	0	344	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2024	1278,75	1279	959	320	256	0	64	0	0
2025	1278,75	1279	959	320	256	0	64	0	0
2026	1721,25	1721	1291	430	344	0	86	0	0
2027	1721,25	1721	1291	430	344	0	86	0	0
2028	442,50	443	332	111	89	0	22	0	0
2029	442,50	443	332	111	89	0	22	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	6885,00	6885	5164	1721	1377	0	344	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
5. Európa bližšie k občanom	Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
	Únie v oblasti klímy

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	2 515	2 515	1 886	629	503	0	126	0	0
Opatrenie 5.2.3	605	605	454	151	121	0	30	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	31	31	23	8	6	0	2	0	0
Opatrenie 5.4.2	410	410	308	103	82	0	21	0	0
Spolu	3 561,00	3 561	2 671	890	712	0	178	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	856,08	856	642	214	171	0	43	0	0
2026	856,08	856	642	214	171	0	43	0	0
2027	856,08	856	642	214	171	0	43	0	0
2028	856,08	856	642	214	171	0	43	0	0
2029	68,33	68	51	17	14	0	3	0	0
2030	68,33	68	51	17	14	0	3	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3561,00	3561	2671	890	712	0	178	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e

	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
	Prioritné oblasti podpory z ENRAF:
	podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,
	podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy
	a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	1 750,00	1 750	1 313	438	350	0	88	0	0
Opatrenie 6.1.2	2 900,00	2 900	2 175	725	580	0	145	0	0
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.								
Opatrenie 6.2.2	100,00	100	75	25	20	0	5	0	0
Spolu	4 750,00	4 750,000	4 750,000	4 750,000	4 750,000	0,000	4 750,000	0,000	0,000

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	750,00	750	563	188	150	0	38	0	0
2027	750,00	750	563	188	150	0	38	0	0
2028	1187,50	1188	891	297	238	0	59	0	0
2029	1187,50	1188	891	297	238	0	59	0	0
2030	437,50	438	328	109	88	0	22	0	0
2031	437,50	438	328	109	88	0	22	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4750,00	4750	3563	1188	950	0	238	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie
	Záruka pre mladých
	Aktívne začlenenie a dostupné služby
	Potravinová a materiálna deprivácia
5. Európa bližšie k občanom	Sociálne inovácie a experimenty
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy
	a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	570	570	428	143	114	0	29	0	0
Opatrenie 7.1.2	650	650	488	163	130	0	33	0	0
Opatrenie 7.1.3	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 7.1.4	510	510	383	128	102	0	26	0	0
Opatrenie 7.1.5	350	350	263	88	70	0	18	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	730	730	548	183	146	0	37	0	0
Spolu	2 860,00	2 860	2 145	715	572	0	143	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	270,00	270	203	68	54	0	14	0	0
2025	532,50	533	399	133	107	0	27	0	0
2026	532,50	533	399	133	107	0	27	0	0
2027	715,00	715	536	179	143	0	36	0	0
2028	445,00	445	334	111	89	0	22	0	0
2029	182,50	183	137	46	37	0	9	0	0

2030	182,50	183	137	46	37	0	9	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2860,00	2860	2145	715	572	0	143	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
4. Sociálnejšia Európa	Digitálne a podnikateľské zručnosti Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravínová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	560	560	420	140	112	0	28	0	0
Opatrenie 8.1.2	3 520	3 520	2 640	880	704	0	176	0	0
Opatrenie 8.1.3	151	151	113	38	30	0	8	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0

Spolu	4 232,00	4 232	3 173	1 059	846	0	213	0	0
-------	----------	-------	-------	-------	-----	---	-----	---	---

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	177,85	178	133	45	36	0	9	0	0
2025	1057,85	1058	793	265	212	0	53	0	0
2026	1057,85	1058	793	265	212	0	53	0	0
2027	1057,85	1058	793	265	212	0	53	0	0
2028	880,10	880	660	220	176	0	44	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4232,00	4232	3173	1059	846	0	213	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy
	a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	20	20	17	3	1	0	2	0	0

Spolu	22,00	22	17	5	1	0	4	0	0
-------	-------	----	----	---	---	---	---	---	---

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	5,60	6	4	1	0	0	1	0	0
2025	5,60	6	4	1	0	0	1	0	0
2026	5,10	5	4	1	0	0	1	0	0
2027	5,10	5	4	1	0	0	1	0	0
2028	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	22,00	22	17	5	1	0	4	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy
	a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	225	225	169	56	45	0	11	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	470	470	353	118	94	0	24	0	0
Spolu	695,00	695	521	174	139	0	35	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2024	235,00	235	176	59	47	0	12	0	0
2025	291,25	291	218	73	58	0	15	0	0
2026	56,25	56	42	14	11	0	3	0	0
2027	56,25	56	42	14	11	0	3	0	0
2028	56,25	56	42	14	11	0	3	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	695,00	695	521	174	139	0	35	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	26	26	20	7	5	0	1	0	0
Opatrenie 11.1.2	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Spolu	27,00	27	20	7	5	0	1	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	6,75	7	5	2	1	0	0	0	0
2026	6,75	7	5	2	1	0	0	0	0
2027	6,75	7	5	2	1	0	0	0	0
2028	6,75	7	5	2	1	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	27,00	27	20	7	5	0	1	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania
	Internacionalizácia malého a stredného podnikania
	Podpora sieťovania podnikateľských subjektov

	Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
	Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
	Digitálne a podnikateľské zručnosti
	Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie
	Záruka pre mladých
	Aktívne začlenenie a dostupné služby
	Potravinová a materiálna deprivácia
	Sociálne inovácie a experimenty
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
4. Sociálnejšia Európa	
5. Európa bližšie k občanom	
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Nižný Hrabovec je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR obce Nižný Hrabovec bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... UOZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
4. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
5. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
6. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
7. Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
8. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
9. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
10. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
11. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
12. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
13. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
14. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
15. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
16. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
17. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
18. RIÚS POSK 2014-2020
19. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK),
20. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
21. Národný program reforiem, máj 2012,
22. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
23. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
24. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
25. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
26. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
27. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
28. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
29. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
30. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
31. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
32. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
33. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
34. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
35. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
36. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
37. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
38. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
39. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
40. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
41. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
42. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
43. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
44. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
45. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
46. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
47. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
48. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály obce Nižný Hrabovec .
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Falt'an, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIĽLY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.

23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIÉFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/>
28. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
29. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
30. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
31. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
32. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
33. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
34. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
35. <http://www.mineraly.sk/>
36. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
37. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
38. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
39. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 -
40. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
41. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
42. www.statistics.sk
43. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
44. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zát'ko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
45. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
46. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
47. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
48. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
49. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinnnej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
50. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
51. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
53. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
54. www.krasy-slovenska.sk
55. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
56. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
57. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
58. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
59. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
60. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
61. NSRR, 2011
62. <http://www.soprs.sk/>
63. naseobce.sk
64. Štatistický úrad, DataCubes,
65. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983.,
66. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997.,
67. Komplexná charakteristika a hodnotenie vplyvov na ŽP vrátane zdravia, 2008
68. <http://www.sodbtn.sk/>
69. www.agroporadenstvo.sk, 12.8.2021
70. <https://sk.wikipedia.org/>
71. <http://www.mineraly.sk/>
72. <http://www.podnemapy.sk>
73. <http://geografia-sk.blogspot.com/>
74. <https://www.meteoblue.com/sk>
75. <https://www.slovensko.sk/sk/lokality/>
76. PHRSR
77. <https://www.niznyhrabovec.sk>
78. ÚPN
79. <https://sk.wikipedia.org/wiki>
80. ÚPN VÚC Prešovský kraj,
81. KPSS
82. <https://cyklotrasa.oma.sk>
83. <http://www.soprs.sk/natura>

84. <https://www.shmu.sk/>
85. <https://apl.geology.sk/radio/>

Zoznam skratiek

PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
OcÚ	obecný úrad
OZ	obecné zastupiteľstvo
PD	partnerská dohoda
ÚSES	miestny územný systém ekologickej stability
PZI	priame zahraničné investície
RO	rozpočtové organizácie
KZ	kód zdroja

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Obce Nižný Hrabovec
Programovacie obdobie 2024 - 2033
2024**

SCARABEO-SK ,s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Prešov

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224